

POPOLICZZONE I POPOLICZENI 2024

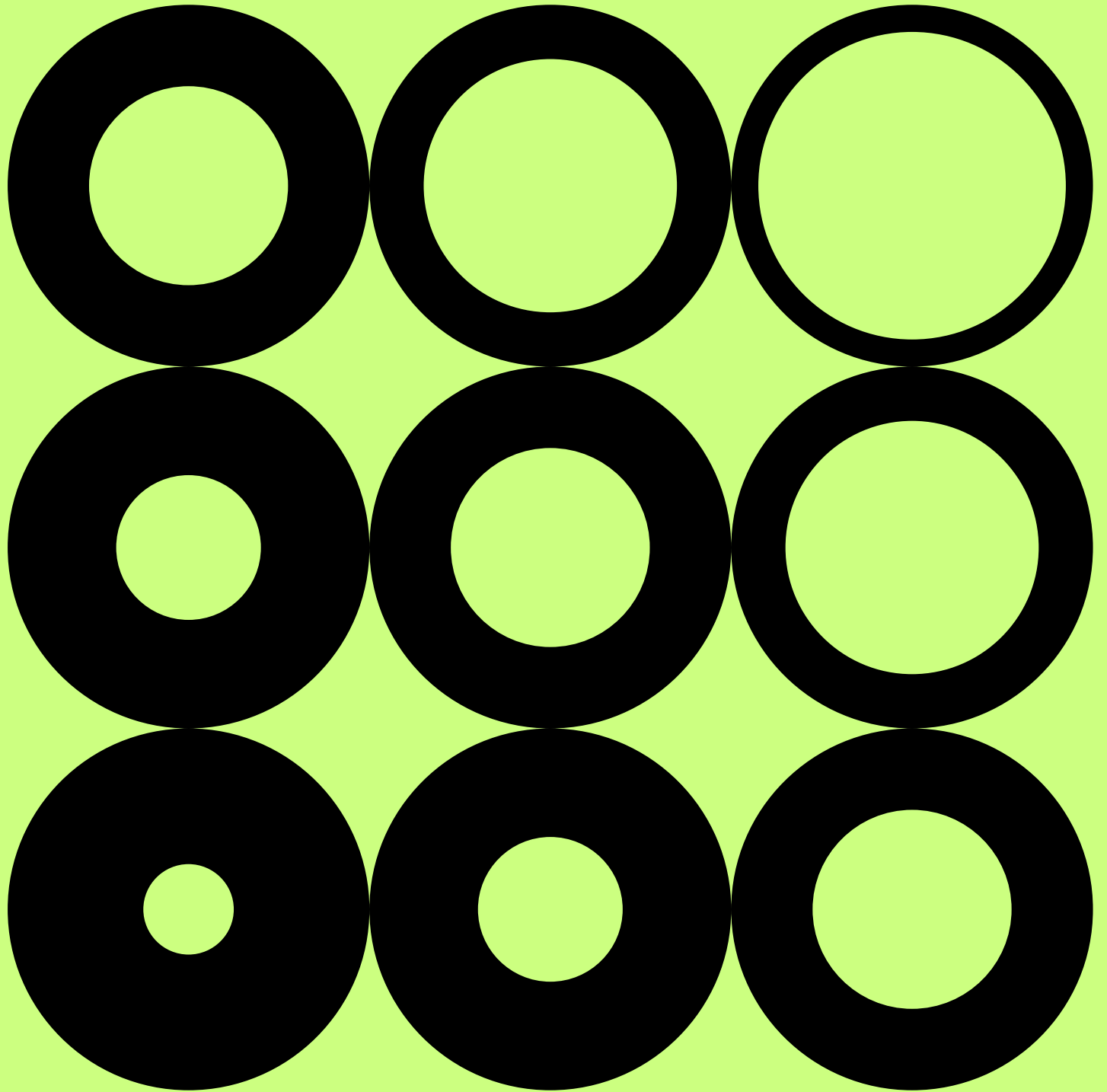
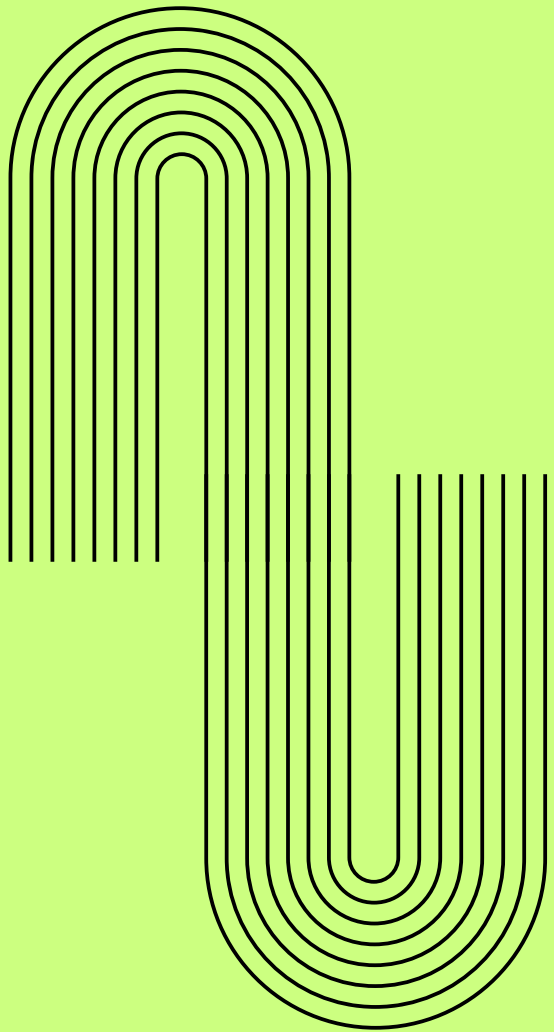
ARTYŚCI, TWÓRCY I WYKONAWCY W POLSCE

DOROTA ILCZUK

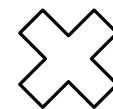
ANNA KARPIŃSKA

we współpracy z
Agnieszką Skruczaj-Olejek
Maxem Bieleckim
Antonim Rosochackim
Ziemowitem Sochą
Stanisławem Trzczańskim

Warszawa 2024

Zespół Badawczy Policzone i Policzeni 2024!

Kierowniczka projektu

DOROTA ILCZUK

Koordynatorka projektu

ANNA KARPIŃSKA

Zleceńodawca
**MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO
BARTŁOMIEJ SIENKIEWICZ**

Podmiot reprezentujący
Zleceńodawcę
**NARODOWY INSTYTUT
FRYDERYKA CHOPINA
ARTUR SZKLENER**

Podmiot reprezentujący
Wykonawcę
**SWPS INNOWACJE
KAROLINA WÓJCIK**

Autorzy i autorki
raportu końcowego
**DOROTA ILCZUK
ANNA KARPIŃSKA**

we współpracy z
**AGNIESZKĄ SKRUCZAJ-OLEJNIK
MAXEM BIELECKIM**

**ANTONIM ROSOCHACKIM
ZIEMOWITEM SOCHĄ
STANISŁAWEM
TRZCIŃSKIM**

Recenzent
PIOTR MAJEWSKI

Proces wydawniczy
ANDRZEJ ŁABĘDZKI

Opracowanie
metody szacowania
**DOROTA ILCZUK
ANNA KARPIŃSKA**

Koordynatorka
badań terenowych
MONIKA MAKUCH

Realizacja
badań terenowych
**MONIKA MAKUCH
MACIEJ KOZIĘŁ
AGATA ILCZUK**

Zespół Badawczy

Policzone i Policzeni 2024!

BOGUMIŁA GRĘDA
IZABELA FILA
JULIA FANGRAT
KACPER ŚWITALSKI
KAMIL JĘDRA
KAMIŁA ZIEMBA
MAREK WOŹNIAK
SZYMON MIKOŁAJEWSKI

Opracowanie statystyczne
AGNIESZKA SKRUCZAJ-OLEJNIK
ANTONI ROSOCHACKI

Eksperci
ZIEMOWIT SOCHA
STANISŁAW TRZCIŃSKI

Redakcja i korekta
EWA GRUSZKA-DOBRZYŃSKA

Grafika
MIKOŁAJ ŁAWNICKI

Asystent koordynatorki
badań terenowych
MACIEJ KOZIEŁ

Umowy i płatności
SWPS INNOWACJE
KAROLINA WÓJCIK

Druk
DRUKARNIA W OFICYNIE

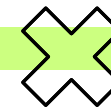
Catering
CUKIERNIA SWEETNES
CUKIERNIA HALINA KRYŚ
PIEKARNIA GRZYBKI

Uniwersytet SWPS
- kampus w Warszawie

Autor zdjęcia: Nikodem Szymański/
Uniwersytet SWPS

Połowa! Zespołu Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną. Zdjęcie całego Zespołu zamieścimy na naszych social mediach, gdy będziemy świętować zakończenie pracy.

Od lewej: Maciej Kozieł, Stanisław Trzcziński, Kamil Jędra, Kacper Świtalski, Marek Woźniak, Anna Karpińska, Agata Ilczuk, prof. Dorota Ilczuk, Julia Fangrat, Izabela Fila.

Autor zdjęcia: Kacper Świtalski

Spis treści

1. Wstęp **10**

2. Kluczowe wyniki **12**

3. Metoda badania **16**

3.1. Cel i definicje 17

3.2. Założenia koncepcji badawczej 18

3.3. Sposób przeprowadzenia badania 19

3.4. Reprezentatywność próby badanej 22

4. Szacowanie liczebności **24**

4.1. Źródła danych 25

4.2. Wyniki dotyczące liczebności artystów/artystek,
twórców/twórczyń oraz wykonawców/wykonawczyń 26

5. Sytuacja zawodowa artystów/artystek, twórców/twórczyń oraz wykonawców/wykonawczyń **37**

5.1.	Ankieta CAWI	38
5.2.	Sylwetka respondenta/respondentki	39
	5.2.1. Branże	40
	5.2.2. Wiek	42
	5.2.3. Płeć	44
	5.2.4. Przynależność do organizacji branżowych	46
	5.2.5. Wykształcenie	49
	5.2.6. Obywatelstwo	51
5.3.	Praca: przychody	52
	5.3.1. Średnia i mediana przychodów	53
	5.3.2. Struktura przychodów	57
	5.3.3. Przychody według źródeł	64
	5.3.4. Praca bez wynagrodzenia	66
5.4.	Jak się różnimy, czyli indeks Giniego	68
5.5.	Praca: formy zatrudnienia, czas pracy, oszczędności	69

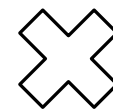

Spis treści

5.5.1.	Formy zatrudnienia	70
5.5.2.	Czas pracy	72
5.5.3.	Oszczędności i sytuacja kredytowa	73
5.6.	Ubezpieczenia społeczne	75
5.7.	Efekt pandemii COVID-19	77
5.8.	„Przeciętny” artysta lub „przeciętna” artystka	80
5.8.1.	Persony według branż	81
5.8.2.	Persony według pokoleń	84

6. Na koniec o tym, co by było gdyby – odpowiedzi artystów/artystek, twór- ców/twórczyń oraz wykonawców/wyko- nawczyń na jedno jedyne pytanie otwarte **86**

6.1.	Wypalenie zawodowe	87
6.2.	Dlaczego „tak”?	90
6.3.	Dlaczego „nie wiem”? Dlaczego „nie”?	96

7. Zamiast podsumowania

110

(przystępne) EXECUTIVE SUMMARY	112
• Cele badania	113
• Założenia badania	113
• Kto za tym stoi?	113
• Jak to zbadać? Czyli autorska metodologia niemożliwego!	113
• Wyniki badań	113
• Sytuacja materialna i socjalna	114
• System, za czy przeciw?	114
• Czy wiemy coś więcej?	114
• Na koniec...	114

Spis tabel i wykresów

115

Bibliografia

118

Załącznik 1 – Mediany przychodów w ujęciu zawodowym

119

Załącznik 2 – Ankieta badania CAWI

122

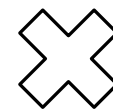
Artystko, Artysto! Twórczyni, Twórcu! Wykonawczyni, Wykonawco!

W 2018 roku rozpoczęliśmy wspólnie drogę, której celem jest wprowadzenie w życie ustawy o zawodzie artysty. Zaczynij z nami finisz tego maratonu! Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną Uniwersytetu SWPS, na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pod kierownictwem profesor Doroty Ilczuk prowadzi prace badawcze, mające na celu doprecyzowanie i domknięcie procesu wprowadzenia ustawy w życie.

Aby projektowane zmiany miały odniesienie do rzeczywistości, szczególnie tej zmienionej, dotkniętej pandemią COVID-19, niezbędne jest przeprowadzenie badania, które pozwoli zdiagnozować aktualną sytuację. Zachęcamy, włącz się aktywnie w badania!

Zostań twórczynią/ twórcą własnego losu i przełamując złość, frustrację czy poczucie braku sprawczości stań się częścią tej zmiany, tak aby system był skierowany do Ciebie, a nie odwrotnie.

Taką odezwę wystosowaliśmy do artystów w marcu 2024 roku. To już drugi raz, gdy kierowany przeze mnie Zespół Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną Uniwersytetu SWPS podjął się szacowania wielkości i analizy sytuacji zawodowej środowiska artystów, artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce. Zadania bardzo ważnego, bo pokazującego nie tylko wymiar liczbowy środowiska, ale również specyfikę i realia pracy artystycznej i twórczej. Cykliczność badania, pierwsze odbyło się w roku 2018, jest wyróżniającym *novum* na tle innych przedsięwzięć analitycznych prowadzonych w obszarze kultury i sektorów kreatywnych w Polsce. Takie podejście dobrze wróży w kwestii budowy spójnego systemu monitorowania i analiz tego obszaru. Zadaniem szczególnym przeprowadzonego projektu badawczego jest jego aplikacyjny wymiar. Uzyskane wyniki mają posłużyć do stworzenia rozwiązań prawnych, które wesprą środowisko artystyczne w staraniach o godne warunki uprawiania twórczości w Polsce, w szczególności w kwestii ubezpieczeń społecznych.

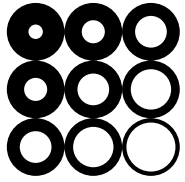
Ogólnopolskie badanie zostało przeprowadzone w Uniwersytecie SWPS na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Prace trwały od początku lutego do połowy lipca 2024 r. Umowa dotycząca realizacji przedsięwzięcia została zawarta przez podmioty reprezentujące Zleceniodawcę – Narodowy Instytut Fryderyka Chopina oraz Wykonawcę – spółkę celową Innowacje SWPS. Bezpośrednim realizatorem był Zespół CBnGK Uniwersytetu SWPS z Prof. Dorotą Ilczuk i Anną Karpińską na czele.

W imieniu swoim i Zespołu Badawczego, związanego z Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną Uniwersytetu SWPS, kieruję słowa uznania za zainicjowanie tych badań do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mądra polityka kulturalna opierać się winna na badaniach. I tak się dzieje. Sytuacja artystek i artystów w Polsce powoli przestaje być niedostatecznie monitorowana i analizowana, a wyniki badań mogą być wykorzystywane do budowania systemu wsparcia, uwzględniającego specyfikę zawodów artystycznych. Wdzięczni jesteśmy osobom, które upowszech-

niały informację o badaniu, a przede wszystkim naszym Respondentom i Respondentkom, Artystom, Artystkom, Twórcom, Twórczyniom, Wykonawcom i Wykonawczyniom, którzy nie stracili wiary w możliwość przełomu w impasie prac nad ustawą o zawodzie artysty i wzięli tak licznie udział w badaniu (16 tysięcy ankiet). Dzięki niezwyklej aktywności respondentów wspartej działaniami naszego Zespołu Badawczego uzyskaliśmy bardzo obszerny materiał analityczny, którego potencjał jest ogromny, a naprawdę tylko najważniejsze wyniki prezentujemy w przedstawianym Państwu raporcie. Podkreślić należy, że wyniki te są w pełni reprezentatywne dla badanej populacji.

Zapraszam do lektury raportu, a już tylko w swoim imieniu dziękuję za fantastyczną współpracę prawdziwej Badawczej Drużynie A, w szczególności niesamowitej Annie Karpińskiej. Była intensywna praca, był *fun* i pozostał apetyt na więcej.

Prof. Dorota Ilczuk

POLICZONIE
I POLICZENIE 2014

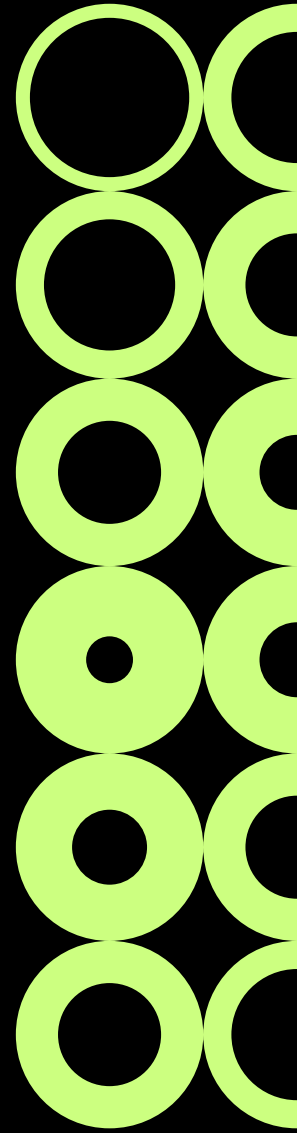

STRONA

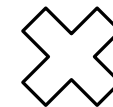
12

12

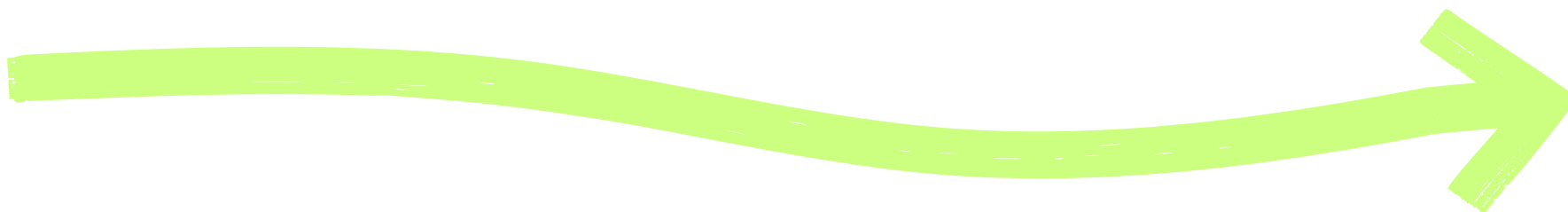
KLUCZOWE WYNIKI

Kluczowe wyniki

W okresie od lutego do lipca 2024 r. w Uniwersytecie SWPS Zespół badaczy i badaczek liczący 20 osób nawiązał kontakt z ponad 600 podmiotami. Uzyskano ponad 70 baz danych. Odpowiedzi na ankietę CAWI udzieliło około 16 tys. artystów, artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń. Ostatecznej analizie poddano ponad 5,1 tysięcy ankiet. W badaniu uzyskano reprezentatywność dla całego środowiska artystycznego, przy bardzo niskim – bo wynoszącym 1% maksymalnym błędzie statystycznym, a także reprezentatywność w układzie według branż.

A oto kluczowe wyniki:

- środowisko artystów, artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce liczy **ok. 62,4 tys. osób**;
- najliczniejsza branża to: muzyka – ok. **16,3 tys.** i architektura – **ok. 13,7 tys. osób**;
- wskaźnik wielozawodowości środowiska wynosi **2,95** – tyle zawodów artystycznych przeciętnie wykonuje artysta, twórca i wykonawca;
- większość badanych (**72,4%**) pracuje w obrębie jednej branży, prawie 20% pracuje w dwóch obszarach;
- wśród badanych nieznaczną przewagę stanowiły kobiety – **49,8%**, mężczyźni – **48,6%**, osoby niebinarne – **1,6%** respondentów;
- w badaniu wzięło udział najwięcej osób z przedziałów wiekowych **30-39 lat (30,5%)** oraz **40-49 lat (26,3%)**, między 20 a 29 lat – **16,6%**;
- przynależność do organizacji branżowych deklarowało **64%** badanych, z pokolenia Z – niespełna **30%**;
- średni miesięczny przychód z pracy artystycznej wyniósł w 2023 roku **4053 zł** (przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2023 w Polsce wyniosło **7155 zł**);
- najniższe przychody z pracy artystycznej w 2023 r. osiągnęli twórcy ludowi – średnio miesięcznie **1955 zł**;
- mediana przychodów z pracy artystycznej wyniosła w 2023 r. **2730,50 zł**;
- widoczny jest gender pay gap na korzyść mężczyzn, przykładowo: w branży teatr mężczyźni uzyskali **6129 zł** przychodów z działalności artystycznej, osoby niebinarne – **o 1352 zł** mniej, a kobiety – **o 2223 zł** mniej;
- pokoleniem z najniższą średnią przychodów z pracy artystycznej jest generacja Z (**2516 zł**), z medianą przychodów na poziomie **1500 zł**. Mediany przychodów pokolenia X i Y wynosiły **3000 zł**, a średnie – odpowiednio **4554 zł** i **4311 zł**;
- najwyższy przychód z pracy artystycznej mają filmowcy – średnio miesięcznie **5599 zł**;
- **37%** badanych pracuje na podstawie umowy o dzieło, **18,7%** – deklaruje samozatrudnienie, a **13,9%** – pracuje na umowy zlecenia, **15,3%** badanych deklaruje, że wykonuje pracę bezumowną, a **11%** ma etat;
- **43,5%** badanych deklaruje, że ma inne źródła przychodu niż praca artystyczna, **36,6%** – wykonuje zawód inny niż twórczy, **17,9%** – posiłkuje się środkami od bliskich, a **7,5%** – ma dochód pasywny;
- **90%** badanych deklaruje, że ich przychód nie jest taki sam w każdym miesiącu, **60%** artystów i artystek z pokolenia Z pracowało bez wynagrodzenia w ramach budowania marki;
- dla badanego środowiska współczynnik Giniego wyniósł **0,432** ogółem oraz aż **0,566** z pracy artystycznej, co można interpretować jako występowanie większych nierówności w badanych branżach niż w Polsce ogółem;
- wśród twórców i twórczyń ludowych aż **33%** deklaruje brak oszczędności, najczęściej artyści i artystki są w stanie utrzymać się **maksymalnie do 3 miesięcy bez pracy**;
- wśród badanych **67,3%** posiada ubezpieczenie w ZUS-ie wynikające z formy zatrudnienia, a **8,4%** opłaca je dobrowolnie; **15,2%** – korzysta z różnych form prywatnych

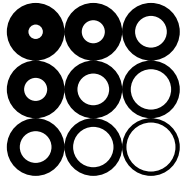
ubezpieczeń, a **11%** respondentów jest ubezpieczonych zdrowotnie przy członku rodziny; aż **10,4%** badanych deklaruje, że nie posiada żadnej formy ubezpieczenia;

- tylko **7,7%** badanych nie chciałoby skorzystać z systemu wsparcia dedykowanego artystom, twórcom i wykonawcom. Wśród zainteresowanych systemem najważniejszy byłby dostęp do publicznej opieki zdrowotnej (dla **71,2%**), **60,6%** zmotywowałoby świadczenie w przypadku choroby, a **63,3%** – otrzymywanie emerytury na preferencyjnych warunkach; dla **40,7%** badanych ważne są urlopy macierzyńskie lub tacierzyńskie;

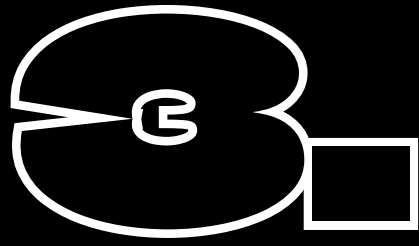
- maksymalna deklarowana składka na system wsparcia artystów to **16%** przychodów;
- wypalenie zawodowe odczuwa aż **47,8%** artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń;
- na pytanie: „Gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to czy nadal byłaby ona związana z działalnością artystyczną/twórczą?” udzielono odpowiedzi „tak” – wśród **70%** respondentów, „nie” – wśród **9%**, „nie wiem” – wśród **21%** badanych.

**wypalenie zawodowe
odczuwa aż **47,8%**
artystów, artystek,
twórców i twórczyń
oraz wykonawców
i wykonawczyń**

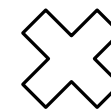
POLICZONIE
IPOLICZENIE

METODA BADANIA

3.1. Cel i definicje

Głównym celem niniejszego badania było ustalenie liczby osób aktywnie pracujących artystycznie, twórczo i wykonawczo w Polsce w roku 2024.

Dodatkowymi celami badania było zdobycie szczegółowych danych, które pozwolą na systematyczną analizę sytuacji socjoekonomicznej artystów i artystek w Polsce oraz pobudzenie aktywności środowiska w zakresie wprowadzania dedykowanych im systemowych rozwiązań pomocowych. W kontekście aplikacyjnym, znajomość ustrukturyzowanej liczebności środowiska i jego sytuacji zawodowej była niezbędna do oszacowania kosztów planowanych zmian w polityce kulturalnej w Polsce.

Zgodnie z przyjętą definicją operacyjną, badanie dotyczyło osób wykonujących pracę określaną jako artystyczna, zidentyfikowanych na podstawie wykonywanych zawodów. Objęto branże: film, literaturę, muzykę, sztuki wizualne, taniec, teatr oraz twórczość ludową, z wyszczególnieniem zawodów tworzących każdą z tych branż. Katalog zawodów wyznaczył Zamawiający. Różnił się on względem badania przeprowadzonego w 2018 roku. W dokumencie przekazanym Zespołowi badawczemu wyróżniono 68 zawodów, podczas gdy w pierwszej edycji było ich 85. Część zawodów została zagregowana do jednego, np. zawody aktor dubbingowy, aktor filmu i aktor teatru zostały złączone w jeden:

aktor. Podobnie było choćby z zawodem tancerz tańca klasycznego, który w 2018 roku został podzielony na dwa: tancerz baletowy i tancerz teatru tańca. Pojawiły się też nowe zawody, np. artysta kabaretu. Należy więc brać pod uwagę częściowo ograniczone możliwości porównawczej analizy wyników badań z 2018 i 2024 roku na poziomie zawodów.

Przyjęto wstępne założenie, że liczone będą osoby utrzymujące się z działalności twórczej lub artystycznej, posiadające dorobek artystyczny, wykształcenie w branżach twórczych lub/i przynależące do związków i stowarzyszeń branżowych. Często stosowane w polskich i zagranicznych badaniach artystów kryterium zarobkowe, określane jako konieczność pozyskiwania co najmniej 50% przychodów z tytułu wykonywania pracy artystycznej, nie stanowiło warunku obligatoryjnego (Throsby, Zednik, 2010; Ilczuk et al., 2015, Ilczuk et al., 2020). W badaniach liczebności, zarówno w roku 2018 jak i 2024, uwzględniliśmy wszystkich ujętych w publicznej statystyce, danych z rynku oraz zgłaszanych przez organizacje i związki branżowe. Ponadto zbadano osoby samodzielnie deklarujące swoje zawodowe zaangażowanie w pracę artystyczną, twórczą i wykonawczą.

3.2. Założenia koncepcji badawczej

Poniżej przedstawiamy podstawowe założenia naszej autorskiej metody szacowania artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń. Główna koncepcja, opierająca się na założeniach zastosowanych w badaniu z 2018 roku, została w znaczącym stopniu zmodyfikowana i ulepszona. Jej główny trzon pozostaje jednak nadal tajemnicą zespołu autorskiego.

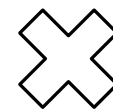
Metoda szacowania liczebności środowiska w 2024 roku była, tak jak w roku 2018, oparta na zasadzie triangulacji danych, rozumianej jako korzystanie z przynajmniej trzech niezależnych źródeł danych dla każdej z grup zawodowych. Tym razem zastosowano model trójfazowy badania: faza pierwsza – stworzenie autorskiej metody; faza druga – przeprowadzone z dużym rozmachem badanie CAWI (a), pozyskiwanie baz danych z wielkością środowiska (b) oraz faza trzecia, która objęła właściwe szacowanie liczebności środowiska oraz analizę uzyskanych wyników w postaci raportu.

W 2024 roku sięgnięto po większą gamę niezależnych źródeł danych. Posłużono się danymi: z badania szacowania liczebności z 2018 roku, od centralnych jednostek statystycznych, stowarzyszeń twórczych i branżowych oraz związanymi bezpośrednio z rynkiem pracy, pochodzącymi z kontaktu z agencjami menedżerskimi oraz wynikającymi z analizy liczby osób pobierających tantiemy. Co więcej, przeprowadzono dodatkowo studium dotyczące liczby żyjących twórców i twórczyń – tylko dla branży sztuki wizualnej – których dzieła sprzedano w 2023 roku na aukcjach.

Jednocześnie, jeszcze przed przystąpieniem do badania, usprawniono metodę szacunków. Określono również prognozy reprezentatywności dla każdej z branż – stanowiące o rzetelności badania i umożliwiające wiarygodne opisanie sytuacji całego środowiska.

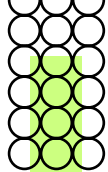

3.3. Sposób przeprowadzenia badania

Ogólnopolskie badanie liczebności artystów, artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń zostało przeprowadzone według autorskiej metody obejmującej dwa równoległe działania:

1. Szacowanie liczebności artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce oparte na zbieraniu danych o wielkości środowiska, stowarzyszeń i związków artystycznych oraz integracji istniejących baz danych. Uzyskanie zbiorczych informacji o zawodach było kluczowe, ponieważ ze względu na ograniczenia związane z ochroną danych osobowych i tajemnicą statystyczną, było to jedynym sposobem na szybkie uzyskanie wiarygodnych wyników. Analizę danych wsparto techniką uspojniania źródeł, dążąc do maksymalnej porównywalności danych pochodzących z różnych baz.
2. Badanie sytuacji socjoekonomicznej artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń metodą CAWI, które zakładało dotarcie do jak największej liczby badanych podmiotów w celu zapewnienia najwyższej wiarygodności uzyskanych wyników. Główny koncept badania opierał się na przekonaniu, że jedynie szeroko zakrojone, reprezentatywne badanie przy użyciu ankiety pozwoli rozpoznać specyficzne cechy uprawiania zawodów artystycznych, twórczych i wykonawczych, w tym przykładowo skalę wielozawodowości czy przynależność branżową w środowisku artystycznym. Dane te pozwoliły z kolei na oszacowanie wielkości środowiska przy podstawowym w całym procesie warunku eliminacji podwójnego liczenia tych samych rekordów.

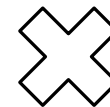
Działania te były prowadzone równocześnie i opierały się na zakrojonej, na szeroką skalę pracy badaczy kontaktujących się z organizacjami branżowymi, poszukujących informacji o wielkości środowiska oraz promujących ankietę CAWI dbając o jej jak najszerszą dystrybucję.

W celu realizacji przedstawianego przedsięwzięcia badawczego dwudziestoosobowy Zespół Badawczy, składający się z ekonomistów, socjologów, kulturoznawców, informatyków i artystów, nawiązał współpracę z ponad 600 organizacjami, instytucjami oraz podmiotami gospodarczymi.

Ponad 70 z nich było jednocześnie dostawcami danych liczbowych. O badaniu informował główny Zleceniodawca – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, narodowe instytuty kultury, oraz państwowe i samorządowe instytucje kultury. Uniwersytet SWPS również wspierał te działania. W promocję zaangażowała się również Konferencja Rektorów Uczelni Artystycznych. Reklama w social mediach dotarła do 140 tys. odbiorców, o badaniu informowano w mediach, m.in. w Dwójce Polskim Radio, „Ruchu Muzycznym”, „E-teatrze”, czy portalu „gazeta.pl”. Dodatkowo zaproszono do bliższej współpracy odpowiedzialnych za poszczególne branże ekspertów – osoby reprezentujące różne środowiska artystyczne i twórcze, wspierające badaczy swoją wiedzą, pomagające w promocji badania oraz w krytycznej analizie spływających danych.

Zespół badaczy i badaczek liczący 20 osób nawiązał kontakt z ponad 600 podmiotami. Uzyskano ponad 70 baz danych. Odpowiedzi na ankietę CAWI udzieliło około 16 tys. artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń. Ostatecznej analizie poddano ponad 5,1 tysięcy ankiet. W badaniu uzyskano reprezentatywność dla całego środowiska artystycznego – przy bardzo niskim, bo wynoszącym 1% maksymalnym błędzie statystycznym, a także reprezentatywność w układzie według branż.

Rysunek 1. Praca zespołu CBnGK w liczbach

POLICZONE I POLICZENI 2024

20 badaczy

16 tys. | odpowiedzi
na ankietę
CAWI

PONAD

70

źródeł
danych

PONAD

600

podmiotów
wspierających

5,1 tys.

przeanalizowanych
ankiet

reprezentatywność dla całego
środowiska przy błędzie 1%

reprezentatywność
dla branż

konsultacje
eksperskie

Źródło: opracowanie własne.

3.4. Reprezentatywność próby badanej

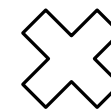
Dla zapewnienia możliwości generalizowania wyników badania na całą populację, analizowana próbka, wycinek badanej społeczności, musi być zbliżony do struktury populacji statystycznej, z której pochodzi. By zwiększyć szansę na uzyskanie reprezentatywności zastosowano losowe techniki doboru próby. Jako wielkość populacji przyjęto dane oszacowane w poprzedniej edycji badań.

W analizie szacunku prób przyjęto przedział ufności na poziomie 95%. Wskaźnik ten oznacza, jak bardzo możemy być pewni uzyskanych rezultatów. Przyjęty na początku badania maksymalny błąd statystyczny wyniósł zatem 5%. W praktyce oznacza to, że gdyby badanie przeprowadzić na całej populacji, wyniki mogłyby się różnić o 5 punktów procentowych od tych osiągniętych w badaniu. Zwiększony margines błędu oznacza mniejszą dokładność wyników, co zwiększa prawdopodobieństwo pojawienia się większych różnic w stosunku do rzeczywistych wartości w populacji.

Ogółem w badaniu uzyskano ok. 16 tys. odpowiedzi, z czego 5122 poddano analizie. Zapewniło to reprezentatywność dla całego środowiska artystycznego, przy bardzo niskim, bo wynoszącym 1% maksymalnym błędzie statystycznym. Oznacza to, że wyniki dla całego środowiska są bardzo precyzyjne. Jednocześnie uzyskano reprezentatywność dla wszystkich analizowanych branż. Ze względu na problemy z dotarciem do przedstawicieli dwóch branż – architektury i twórczości ludowej – przyjęto dla nich niewiele wyższy maksymalny błąd (7% i 6%). Jednocześnie w przypadku innych branż udało się obniżyć maksymalny błąd statystyczny poniżej zakładanych na początku badania 5%.

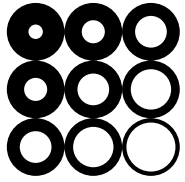

Tabela 1. Reprezentatywność badania, 2024 r.

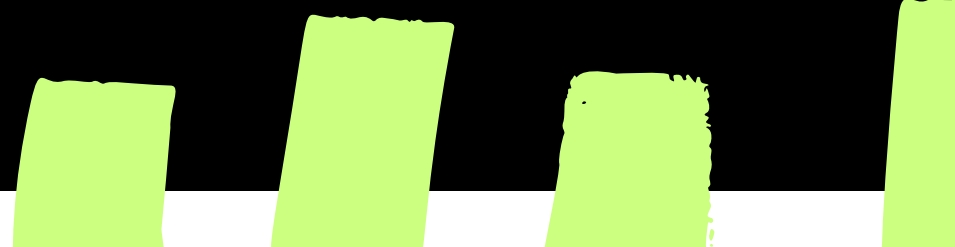
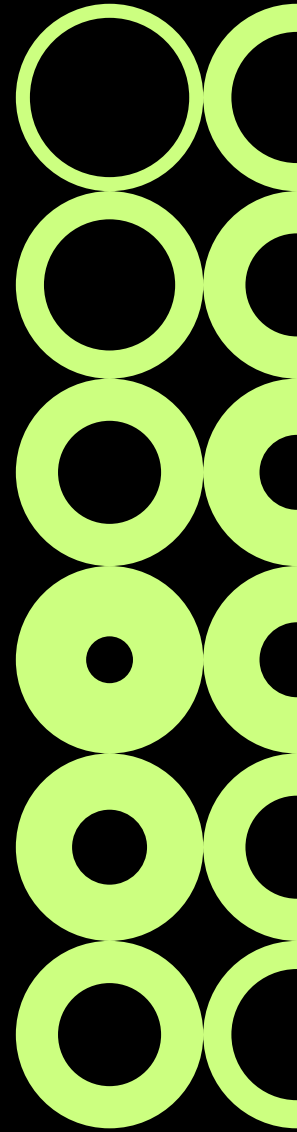
Branża	Wielkość branży na podstawie badania z 2018 roku	Szacowana próba	Uzyskana próba	Maksymalny błąd statystyczny
muzyka	19100	377	1696	2%
architektura	12500	373	193	7%
sztuki wizualne	12005	372	1865	2%
teatr	5750	360	1055	3%
film	3580	347	1142	2%
literatura	2830	338	595	4%
taniec	2380	331	326	5%
twórczość ludowa	1475	305	197	6%
Ogółem	59620	896	5122	1%

Źródło: opracowanie własne.

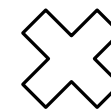

4.

SZACOWANIE LICZEBNOŚCI

4.1. Źródła danych

W pierwszej fazie badania dotyczącego szacowania liczebności artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń, przyjęto zasadę triangulacji danych, czyli korzystania z kilku niezależnych źródeł dla każdej grupy zawodowej. Oznaczało to, że każda suma liczebności pochodziła z dwóch lub więcej źródeł. Za podstawę uznano dane z badania *Policzone i Policzeni, Artysty i Artystki w Polsce*, przeprowadzonego w 2018 roku. Wykorzystano zbiorcze dane od centralnych jednostek statystycznych (np. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, GUS), dane z organizacji twórczych (o członkostwie oraz pokryciu środowiska ze stowarzyszeń twórczych i branżowych związków zawodowych) oraz dane bezpośrednio związane z rynkiem pracy (np. z agencji menedżerskich).

Dane z drugiego źródła uzyskano poprzez wysyłanie oficjalnych listów z prośbą o udostępnienie informacji o liczbie osób wykonujących dane zawody według Klasyfikacji Zawodów i Specjalności. Dane z trzeciego źródła pochodziły od badaczy z Zespołu CBnGK Uniwersytetu SWPS, którzy nawiązywali bezpośredni kontakt z odpowiednimi organizacjami, zarówno telefonicznie, jak i mailowo. Liczne i pogłębione rozmowy z przedstawicielami tych organizacji były nieodzownym elementem tego etapu badań, co również sprzyjało rozdystrybuowaniu ankiety w badanych środowiskach.

Czwarte źródło danych pochodziło głównie z kontaktów z agencjami menedżerskim oraz analizy informacji o liczbie osób pobierających tantiemy. Przeprowadzono także osobne studium dotyczące liczby żyjących, polskich twórców i twórczyń, których dzieła w 2023 sprzedano na aukcjach sztuki.

4.2. Wyniki dotyczące liczebności artystów/artystek, twórców/twórczyń oraz wykonawców/wykonawczyń

Zgodnie z przyjętą metodą badawczą, wyniki dotyczące liczebności środowisk artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń uzyskane w trakcie fazy szacowania zostały zweryfikowane dzięki informacjom pochodzącym z realizowanego równoległe badania ankietowego CAWI. Dzięki temu oraz bazując na doświadczeniach z pierwszego szacowania w 2018 roku, udało się uzyskać wyniki dotyczące wielkości środowiska artystycznego w Polsce.

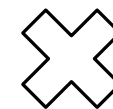
Zawody pogrupowano w branże: architektura, film, literatura, muzyka, sztuki wizualne, taniec, teatr i twórczość ludowa. Branże kultury nie tworzą odrębnych środowisk, lecz w pewnym stopniu się przenikają, tworząc jednocześnie zróżnicowane i częściowo zintegrowane środowisko. Większość branż ma wspólne elementy z kilkoma innymi. W tym ujęciu branże stają się „polami działalności”, na którym funkcjonują artyści, twórcy i wykonawcy (Ilczuk et. al., 2020, s. 35). Miały one jednak charakter porządkujący, co więcej – pozwalały badanym na autookreślenie. Każdy z badanych mógł wybrać dowolną branżę i przypisać do niej swój zawód. Posługując się przykładem: autor piosenki mógł wybrać zarówno branżę literatura jak i muzyka. Szacowanie wielkości środowiska zostało przeprowadzone między innymi w oparciu o to, jaką branżę wybrał badany jako swoją główną. Jeśli więc autor piosenek wybrał branżę muzyka – został oszacowany w jej ramach, jeśli literatura – to jego odpowiedzi przyczyniły się do szacunków tej branży. Zmiany w liczebnościach w poszczególnych branżach w roku 2024 w porównaniu do 2018 mogą również być wynikiem nie tylko zmiany liczby osób wykonujących zawody artystyczne w danym obszarze, ale też zmian we wskazaniu branży, z którą artyści i artystki się utożsamiają, o czym pisaliśmy już wyżej.

Tabela 2. Szacunkowe liczebności środowiska według branż, 2024 r.

Branża	Szacowana liczebność 2024	Szacowana liczebność 2018
muzyka	16346	19100
architektura	13693	12500
sztuki wizualne	13176	12005
film	6996	3580
teatr	3960	5750
taniec	3222	2380
literatura	3010	2830
twórczość ludowa	2020	1475
Ogółem	62423	59970*

Źródło: opracowanie własne.

*Do szacunku wliczono branżę interdyscyplinarną liczącą 350 osób.

Ogólną wielkość środowiska w 2024 roku oszacowano na 62423 osób, w zaokrągleniu na 62,4 tysiąca osób, jest to o 2453 osoby więcej niż w 2018 roku. Największe spadki liczebności odnotowano w największej branży, czyli muzyce (spadek o 2754 osób, z 19100 osób do 16346) oraz w teatrze (spadek o 1790 osób). Powodów tej sytuacji traktować można jako efekt pandemii, która szczególnie mocno dotknęła artystów występujących na scenie. Największy wzrost natomiast widoczny jest w branży film, gdzie liczebność wzrosła o 3416, co może mieć związek z rozwojem streamingów i przemianami w sposobie oglądania filmów i seriali.

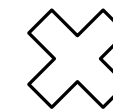
Mimo to prosimy o ostrożność w ocenie wyników w aspekcie porównawczym. Jak przedstawiono wyżej, w przeprowadzonym badaniu zmodyfikowana i ograniczona została lista zawodów artystycznych. W związku z tym szacowanie liczebności wymagało agregacji niektórych zawodów w większe grupy.

Tabela 3. Szacunkowe liczebności bezwzględne według zawodów w 2024 r.

Zawód	Wielkość środowiska	Zawód	Wielkość środowiska
aktor/aktorka	2744	artysta/artystka sztuk cyrkowych	305
aktor/aktorka scen muzycznych	415	artysta/artystka video	150
aktor/aktorka teatru lalek	273	artysta wykonawca/artystka wykonawczyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych – jazz	276
animator/animatorka	201	artysta wykonawca/artystka wykonawczyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych – klasyka	2616
aranżer/aranżerka	59	artysta wykonawca/artystka wykonawczyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych – muzyka rozrywkowa	5550
architekt/architektka	13693	autor/autorka tekstów piosenek	369
architekt/architektka wnętrz	1682	budowniczy, rekonstruktor/budowniczka, rekonstruktor/instrumentów	364
artysta/artystka kabaretu	152	ceramik/ceramiczka	87
artysta malarz/artystka malarka	1178	charakteryzator/charakteryzatorka	412
artysta rzeźbiarz/artystka rzeźbiarka	260	choreograf/choreografka	197

Zawód	Wielkość środowiska
dramatopisarz/dramatopisarka (sceny, radia, tv)	62
dramaturg/dramaturżka	286
dyrygent chóralny, dyrygent/dyrygentka chóralna, dyrygentka	92
dziennikarz, reportażysta, reporter/ dziennikarka, reportażystka, reporterka	441
fotograf/fotografka	3000
grafik/graficzka	331
ilustrator/ilustratorka	230
inni artyści/inne artystki filmu	1080
inni artyści/inne artystki muzyki	613
inni artyści/inne artystki tańca	739

Zawód	Wielkość środowiska
inni artyści/inne artystki teatru	480
inni artyści/inne artystki sztuk wizualnych	735
inni literaci/inne literatki	238
kompozytor/kompozytorka	1089
konserwator/konserwatorka dzieł sztuki i/lub zabytków architektury	111
kostiumograf/kostiumografka	157
kowal artystyczny/kowalka artystyczna	110
kurator/kuratorka	101
mim, aktor uliczny/mimka, aktorka uliczna	111
montażysta filmowy/montażystka filmowa	522

Zawód	Wielkość środowiska
muzyk tradycyjny/muzyczka tradycyjna	236
operatorzy/operatorki (operator/operatorka kamery i operator/operatorka obrazu)	1010
performer/performerka	899
poeta/poetka	389
powieściopisarz/powieściopisarka	200
producent kreatywny/producentka kreatywna	199
projektant/projektantka grafiki użytkowej	1639
projektant/projektantka mody	333
projektant/projektantka, designer/designerka	1314
prozaik/prozaiczka	334

Zawód	Wielkość środowiska
reżyser/reżyserka (tv, filmu – dokumentalny, animowany, dubbing)	1240
reżyser/reżyserka dźwięku/ producent muzyczny/ producentka muzyczna/dj/dj-ka	6051
reżyser/reżyserka obsady	153
reżyser/reżyserka światła	59
reżyser teatralny/reżyserka teatralna	258
rysownik/rysownicza	402
scenarzysta/scenarzystka	288
scenograf/scenografka	707
tancerz klasyczny/tancerka klasyczna	430
tancerz komercyjny/tancerka komercyjna	1548

Zawód	Wielkość środowiska
tancerz ludowy/tancerka ludowa	116
tancerz współczesny/tancerka współczesna	308
tkacz artystyczny/tkaczka artystyczna	31
tłumacz audiowizualny/tłumaczka audiowizualna	141
tłumacz literatury/tłumaczka literatury	548
twórca/twórczyni komiksów	205
twórca ludowy/twórczyni ludowa	1668
wizażysta/wizażystka	206

Źródło: opracowanie własne.

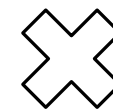

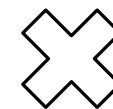
Tabela 4. Szacunkowe liczebności bezwzględne w ujęciu branżowym według zawodów, 2024 r.

Branża	Zawód	Wielkość środowiska
architektura	architekt/architektka	13693
film	aktor/aktorka	2744
film	animator/animatorka	201
film	montażysta filmowy/ montażystka filmowa	522
film	operatorzy/operatorki (operator/operatorka kamery i operator/operatorka obrazu)	1010
film	producent kreatywny/ producentka kreatywna	199
film	reżyser/reżyserka (tv, filmu – dokumentalny, animowany, dubbing)	1240
film	inni artyści/inne artystki filmu	1080
literatura/ muzyka	autor/autorka tekstów piosenek	369
literatura	dramatopisarz/dramatopisarka (sceny, radia, tv)	62
literatura	dziennikarz, reportażysta/ dziennikarka, reportażystka	441
literatura	poeta/poetka	389
literatura	powieściopisarz/ powieściopisarka	200
literatura	prozaik/prozaiczka	334
literatura/film	scenarzysta/scenarzystka	288
literatura	tłumacz audiowizualny/ tłumaczka audiowizualna	141
literatura	tłumacz literatury/tłumaczka literatury	548
literatura	inni literaci/inne literatki	238

Branża	Zawód	Wielkość środowiska
muzyka	aranżer/aranżerka	59
muzyka	artysta wykonawca/artystka wykonawczynie utworów muzycznych i słowno- muzycznych – jazz	276
muzyka	artysta wykonawca/artystka wykonawczynie utworów muzycznych i słowno- muzycznych – klasyka	2616
muzyka	artysta wykonawca/artystka wykonawczynie utworów muzycznych i słowno- muzycznych – muzyka rozrywkowa	5550
muzyka	dyrygent chóralny, dyrygent/ dyrygentka chóralna, dyrygentka	92
muzyka	kompozytor/kompozytorka	1089
muzyka	reżyser/reżyserka dźwięku/ producent muzyczny/ producentka muzyczna/dj/dj-ka	6051
muzyka	inni artyści/inne artystki muzyki	613
sztuki wizualne/ architektura	architekt/architektka wnętrz	1682
sztuki wizualne	artysta malarz/artystka malarka	1178

Branża	Zawód	Wielkość środowiska
sztuki wizualne	artysta rzeźbiarz/artystka rzeźbiarka	260
sztuki wizualne	artysta/artystka video	150
sztuki wizualne	budowniczy, rekonstruktor/ budownicza, rekonstruktor instrumentów	364
sztuki wizualne	ceramik/ceramiczka	87
sztuki wizualne	fotograf/fotografka	3000
sztuki wizualne	grafik/graficzka	331
sztuki wizualne	ilustrator/ilustratorka	230
sztuki wizualne	konserwator/konserwatorka dzieł sztuki i/lub zabytków architektury	111
sztuki wizualne	kowal artystyczny/kowalka artystyczna	110
sztuki wizualne	kurator/kurator	101
sztuki wizualne	projektant/projektantka grafiki użytkowej	1639
sztuki wizualne	projektant/projektantka mody	333
sztuki wizualne	projektant/projektantka, designer/designerka	1314
sztuki wizualne	rysownik/rysownicza	402
sztuki wizualne	tkacz artystyczny/tkaczka artystyczna	31
sztuki wizualne	twórca/twórczyni komiksów	205
sztuki wizualne	wizażysta/wizażystka	206
teatr/ film / sztuki wizualne	scenograf/scenografka	707
sztuki wizualne	inni artyści/inne artystki sztuk wizualnych	735
taniec	choreograf/choreografka	197

Branża	Zawód	Wielkość środowiska
taniec	tancerz klasyczny/tancerka klasyczna	430
taniec	tancerz komercyjny/tancerka komercyjna	1548
taniec	tancerz współczesny/tancerka współczesna	308
taniec	inni artyści/inne artystki tańca	739
teatr	aktor/aktorka scen muzycznych	415
teatr	aktor/aktorka teatru lalek	273
teatr	artysta/artystka kabaretu	152
teatr	artysta/artystka sztuk cyrkowych	305
teatr	charakteryzator/ charakteryzatorka	412
teatr	dramaturg/dramaturżka	286
teatr	kostiumograf/kostiumografka	157
teatr	mim, aktor uliczny/mimka, aktorka uliczna	111
teatr	reżyser/reżyserka obsady	153
teatr	reżyser/reżyserka światła	59
teatr	reżyser teatralny/reżyserka teatralna	258
teatr/ muzyka/ sztuki wizualne	performer/performerka	899
teatr	inni artyści/inne artystki teatru	480
twórczość ludowa/ muzyka	muzyk tradycyjny/muzyczka tradycyjna	236
twórczość ludowa/ taniec	tancerz ludowy/tancerka ludowa	116
twórczość ludowa	twórca ludowy/twórczyni ludowa	1668

Źródło: opracowanie własne.

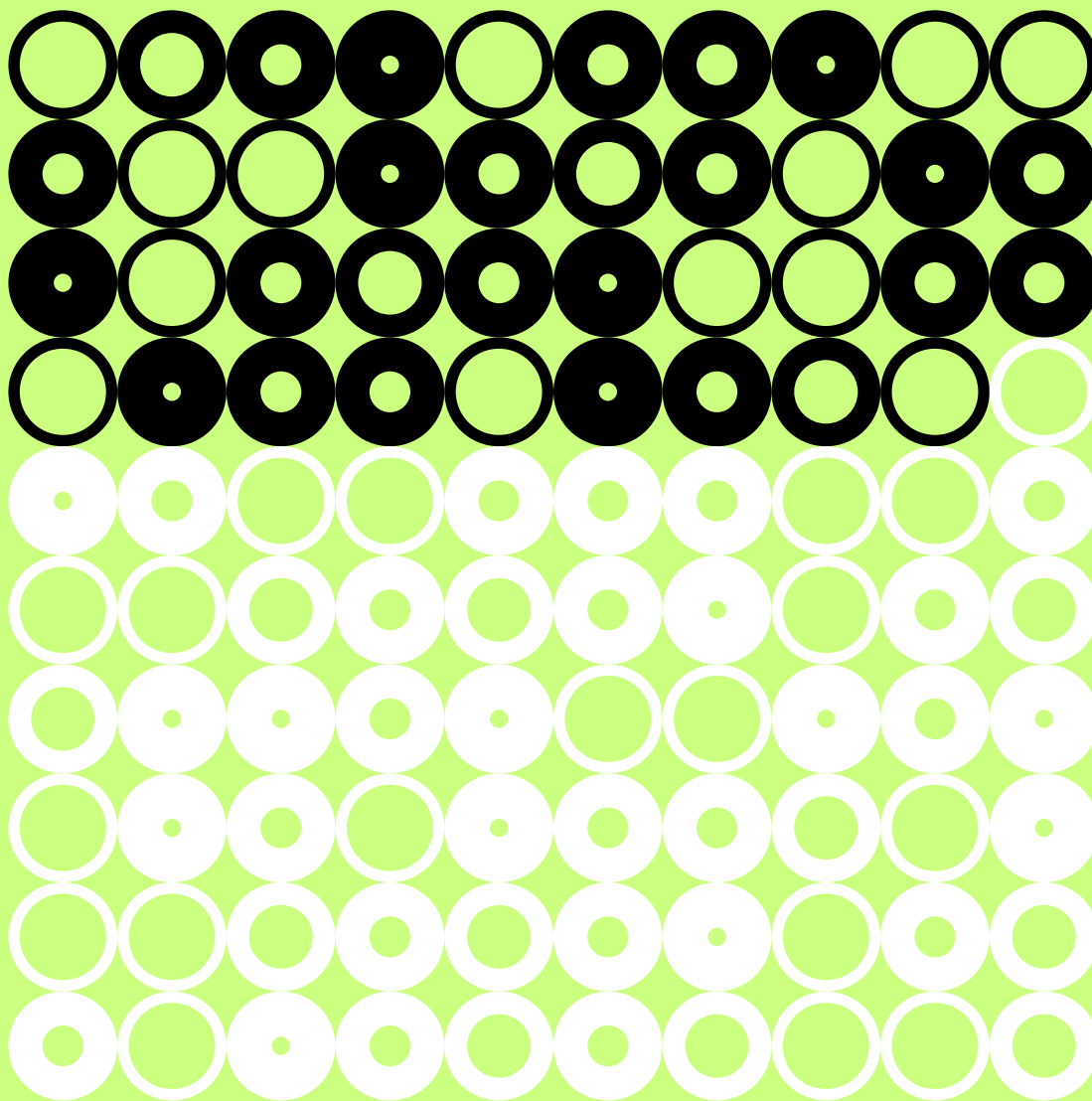

Przedstawione szacunki dotyczą zawodu głównego i nie mogą być traktowane jako ogólne liczby osób wykonujących dany zawód. Powodem tego zjawiska jest wielozawodowość artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń, czyli wykonywanie więcej niż jednego zawodu artystycznego. Wielozawodowość artystów i artystek może być rozumiana dwojako. Po pierwsze jako związana z dywersyfikacją źródeł przychodów, które dzielimy na pochodzące z pracy artystycznej i pozaartystycznej.

W badaniach z roku 2013 dominująca była tendencja takiej formuły dorabiania ze źródeł pozaartystycznych, w której artyści pracowali jako edukatorzy lub menedżerowie, agenci wykorzystując swoje kompetencje związane z zawodem artystycznym. W mniejszym stopniu sprawdzał się w Polsce hollywoodzki model dual career, gdy przykładowo aktor był jednocześnie kelnerem lub taksówkarzem (Ilczuk et al., 2015). Jednak to drugie rozumienie wielozawodowości, w którym artysta wykonuje kilka profesji artystycznych na raz, przykładowo aktor może być też reżyserem i piosenkarzem, ma fundamentalny związek z liczebnością środowisk artystycznych i twórczych. Ta bowiem wielozawodowość sprawia, że w powszechnym wyobrażeniu środowisko artystyczne jest znacznie bardziej liczne niż w rzeczywistości (Ilczuk et al., 2020). W badaniu z 2018 roku przedstawialiśmy to zjawisko na następującej grafice:

Rysunek 2. Wielkość pozorna i faktyczna badanego środowiska (z uwagi na powszechną wielozawodowość) w 2018 r.

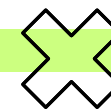
Źródło: D. Ilczuk, E. Gruszka-Dobrzyńska, Z. Socha, W. Hazanowicz, *Policzone i Policzeni! Artysty i Artystki w Polsce*, wyd. Uniwersytet SWPS, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2020.

W 2018 r. współczynnik wielozawodowości dla całego środowiska wynosił 2,55. W naszym obecnym badaniu (2024) wyniósł 2,95.

Tabela 5. Współczynnik wielozawodowości według branż w 2024 r.

Branża	Współczynnik wielozawodowości
architektura	2,7
literatura	2,6
muzyka	2,9
taniec	3,6
teatr	3,1
film	2,9
sztuki wizualne	3
twórczość ludowa	1,5
Łącznie	2,95

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

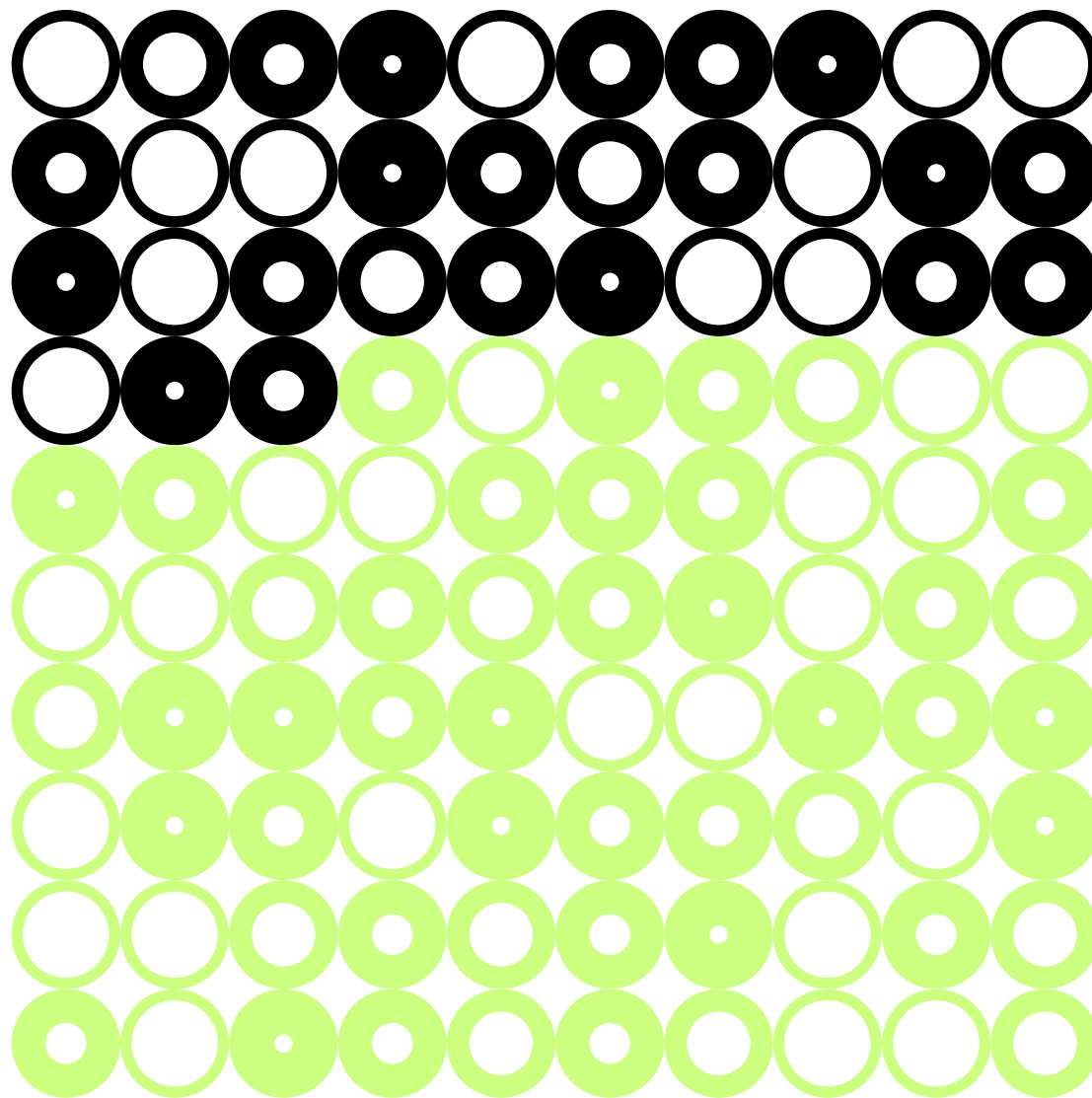

Współczynnik wielozawodowości jest najwyższy wśród tancerzy (3,6), środowiska związanego z branżą teatr (3,1) oraz sztukami wizualnym (3). Najniższy zaś jest w twórczości ludowej, gdzie współczynnik ten wynosi 1,5, co oznacza, że twórcy ludowi wykonują średnio 1,5 zawodu artystycznego.

Nowa grafika pokazująca pozorną i realną wielkość środowiska artystycznego i twórczego w roku 2024 wygląda następująco:

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2022 artystyczne kierunki studiów skończyło 8037 studentów. 5723 kończyło uczelnie publiczne, a 2314 uczelnie niepubliczne. Wyczulamy jednak, by liczby tej nie dodawać bezpośrednio do oszacowanej w badaniu liczby artystów. Różnice metodologiczne w sposobach szacowania nie pozwalają na takie uproszczenie. Artystki i artyści aktywni zawodowo już na studiach zostali ujęci w przeprowadzonych szacunkach, a część absolwentów i absolwentek nigdy nie podejmie pracy w zawodzie artystycznym bądź twórczym.

Rysunek 3. Wielkość pozorna i faktyczna badanego środowiska (z uwagi na powszechną wielozawodowość) w 2024 r.

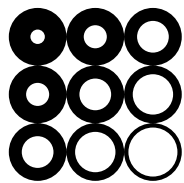
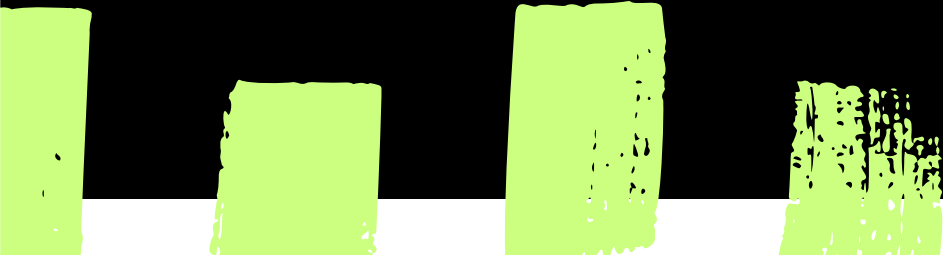

Źródło: opracowanie własne.

5

SYTUACJA ZAWODOWA ARTYSTÓW/ARTYSTEK, TWÓRCÓW/TWÓRCZYŃ ORAZ WYKONAWCÓW/ WYKONAWCZYŃ

**POLILOZOMENI
I POLILOZEMNI
2024**

5.1. Ankieta CAWI

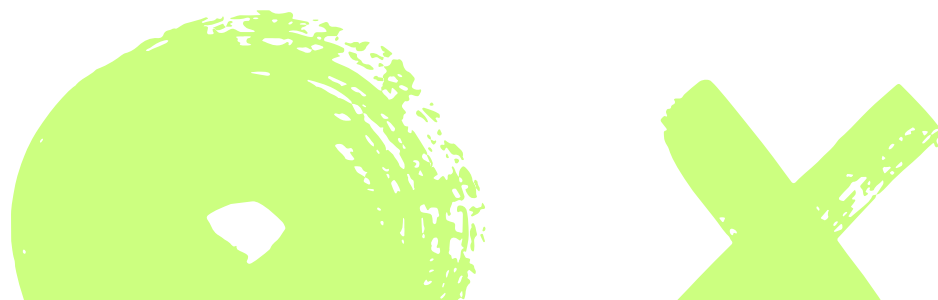
Dla lepszego zrozumienia aktualnych potrzeb oraz warunków życia i pracy artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce przeprowadzono szeroko zakrojone badania ilościowe przy użyciu techniki CAWI.

Ankieta internetowa (Computer-Assisted Web Interview, CAWI) to metoda zbierania danych w badaniach rynku i opinii, polegająca na wypełnianiu kwestionariusza za pomocą komputera. Kwestionariusz jest dostępny online, a respondenci mogą go wypełnić klikając w link przesłany przez badaczy lub poprzez reklamę na portalach internetowych i w social mediach. Główną zaletą tej techniki jest szybki zwrot wypełnionych kwestionariuszy, które natychmiast trafiają do bazy danych, eliminując czasochłonny i kosztowny etap kodowania. Ponadto CAWI umożliwia profilowanie pytań, czyli wykorzystanie pytań filtrujących do otwierania zestawów szczegółowych zagadnień (Przewłocka, 2009).

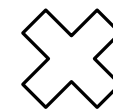
Warto zaznaczyć, że ankieta w badaniu Policzone i Policzeni 2024! nie zawierała pytań o dane osobowe pozwalające na jednoznaczną identyfikację respondentów. Zgodnie z polskim prawem, kod pocztowy, rok urodzenia i wysokość przycho-

dów nie są uznawane za dane osobowe. Stosowanie metody CAWI dodatkowo gwarantowało anonimowość badania. Wyniki były grupowane według branż i zawodów, a dane z ankiet były segregowane w kilku niezależnych zbiorach. Zespół Badawczy nie analizował zawartości poszczególnych ankiet. Odpowiedzi były objęte tajemnicą statystyczną, a dane nie były udostępniane podmiotom zewnętrznym, w tym Zamawiającemu.

Dodatkowe badanie w formie ankiety internetowej odegrało istotną rolę w interpretacji danych z etapu szacowania. Dzięki tej ankiecie możliwe było wyeliminowanie powtarzających się wpisów dotyczących tych samych osób w różnych bazach danych. To zapobiegło wielokrotnemu liczeniu tych samych danych, co mogłoby zafałszować wyniki dotyczące liczebności artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń. Ponadto wyniki badania CAWI miały swoją unikalną wartość, ponieważ przyczyniły się do lepszego zrozumienia zawodowego funkcjonowania, potrzeb oraz warunków życia i pracy artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce. A także, w szerszej perspektywie, stworzenia systemu ich wsparcia.

5.2. Sylwetka respondenta/respondentki

W badaniu sytuacji zawodowej artystów, artystek, twórców i twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń przeprowadzonym techniką CAWI od połowy marca do połowy maja 2024 wzięło udział około 16 tysięcy osób.

Doceniamy niezwykle tak duży odzew środowiska. Bijemy brawa dla zaangażowanej i odpowiedzialnej postawy. Rozumiemy, że wypełnienie ankiety zajmowało około 20 minut, więc nie każdy artysta był w stanie wygospodarować tyle

czasu, żeby dokończyć jej wypełnianie. To nasza wina, że tyle chcieliśmy analizować, ale naprawdę ograniczyliśmy się do zadania najistotniejszych pytań. Ankiety ukończyło 5717 osób, które reprezentowały poszczególne branże: architektura, film, literatura, muzyka, sztuki wizualne, taniec, teatr i twórczość ludowa. Po dokładnym przejrzaniu uzyskanego materiału, ostatecznej analizie poddano 5122 ankiet. Powodem tego było założenie, aby analizować wyłącznie ankiety dostarczające kompletne dane, więc w toku analiz niektóre z nich musiały zostać odrzucone jako niepełne. Pytania, szczególnie te dotyczące finansów, dotyczyły sytuacji badanych w 2023 roku.

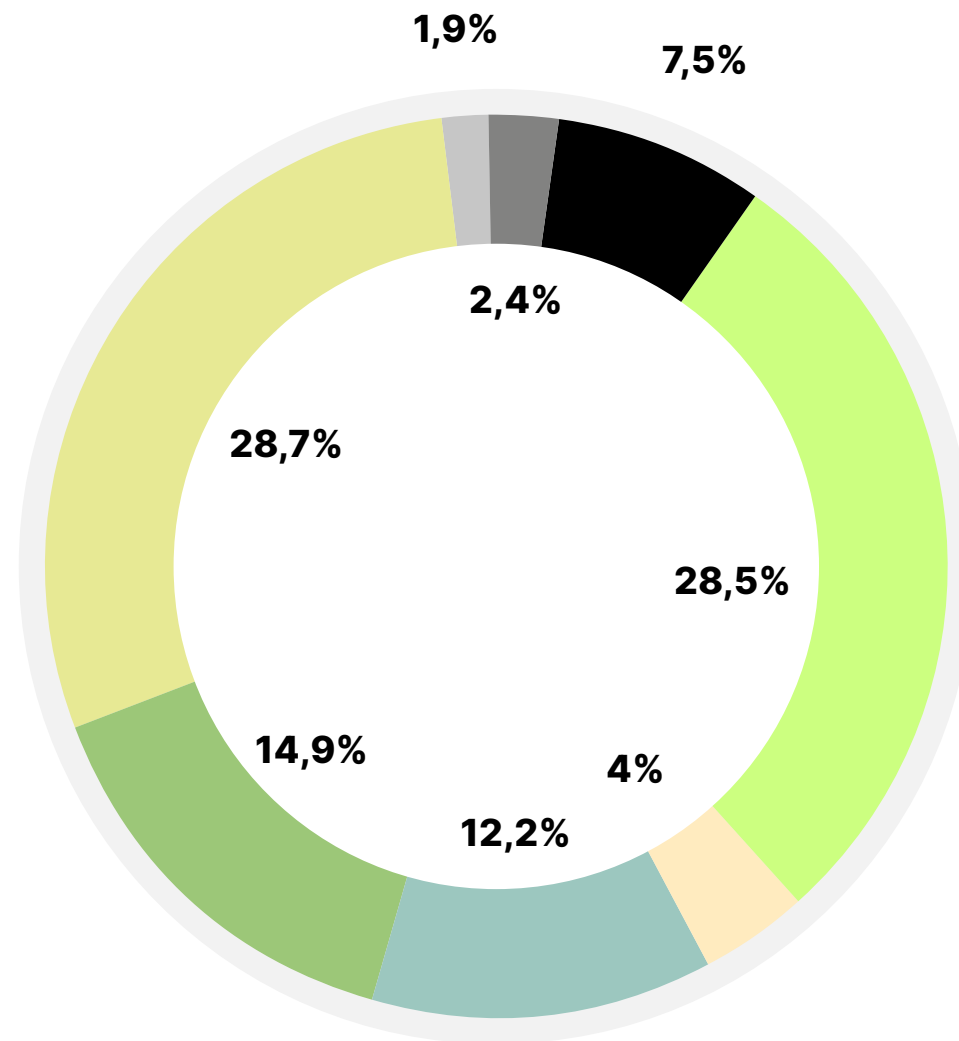
5.2.1. Branże

Artyści, artystki, twórcy, twórczynie, wykonawcy i wykonawczynie mogli wybrać branże, w których działają oraz swoje zawody. W kolejnym kroku proszeni byli o wybranie branży głównej.

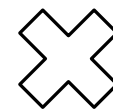
W ujęciu branży głównej udział procentowy respondentów wyglądał następująco:

Wykres 1. Przynależność respondentów do branż, 2024 r.

- architektura
- literatura
- muzyka
- taniec
- teatr
- film
- sztuki wizualne
- twórczość ludowa

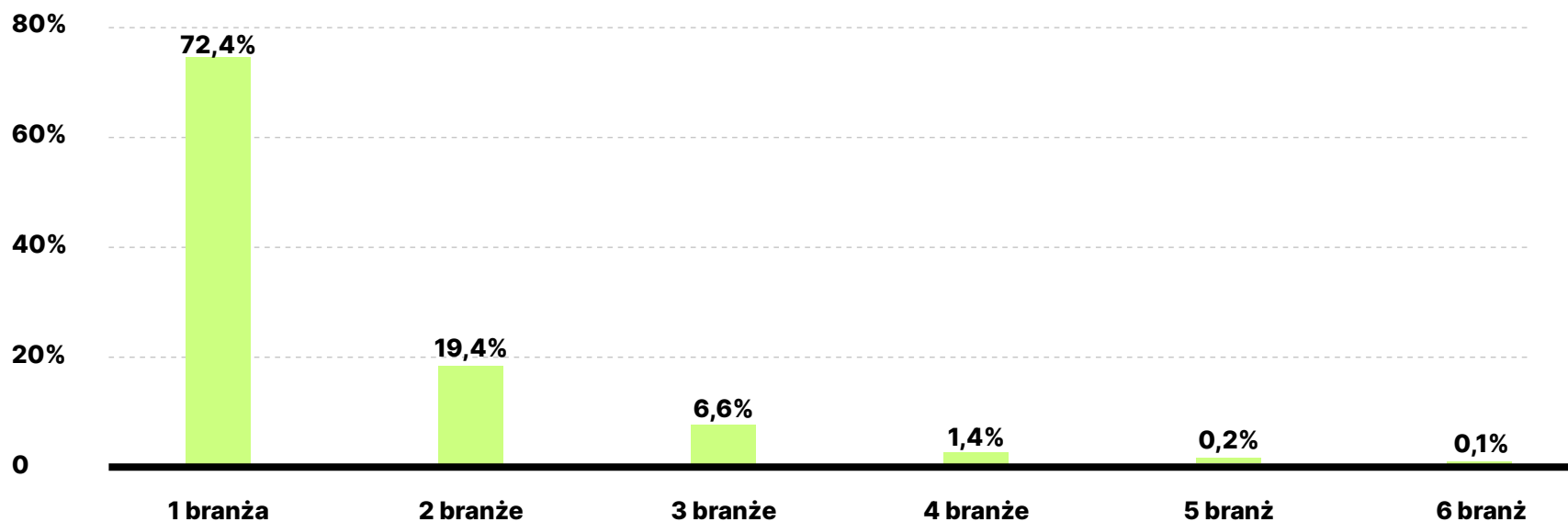
Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Wśród badanych dominowali przedstawiciele sztuk wizualnych 28,7% (1469 osób). Drugą porównywalnie dużą grupę stanowili muzycy – 28,5% (1458 osób). Trzecie pod względem wielkości było środowisko filmu (14,9%). Przedstawiciele teatru stanowili 12,2% badanych, literatury 7,5%, tańca 4%. Najmniej badanych reprezentowało branże: architektura 2,4% oraz sztuki ludowe 1,9%.

Choć większość badanych (72,4%) zadeklarowało, że pracuje w obrębie jednej branży, to w środowisku możemy mówić o zjawisku międzybranżowości. Prawie 20% badanych (19,4%) pracowało bowiem w dwóch obszarach, 6,6% – w trzech, a 1,7% działało w czterech i więcej branżach. Pokazuje to, jak wspomniano wcześniej, że sztywny podział na branże nie jest możliwy.

Wykres 2. Liczba reprezentowanych branż przez respondenta, 2024 r.

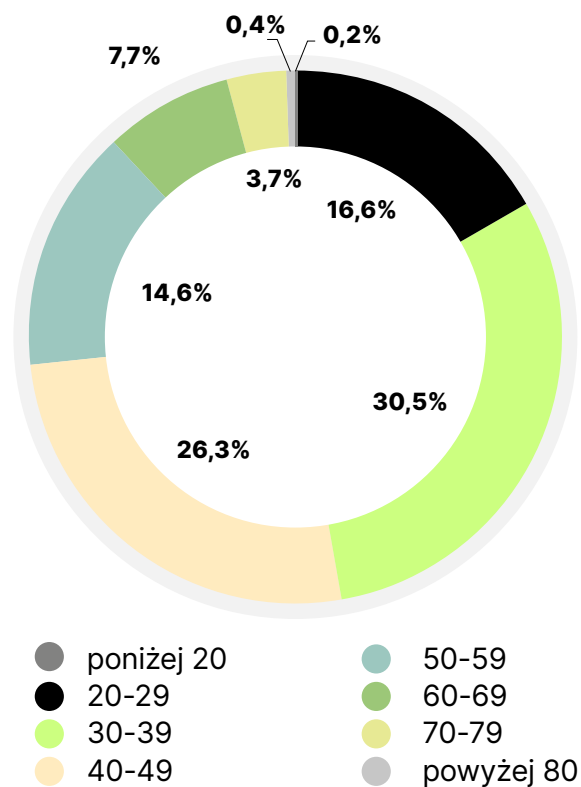

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

5.2.2. Wiek

Wśród badanych najczęściej osób znajdowało się w przedziałach wiekowych 30-39 lat (30,5% – 1557 osób) oraz 40-49 lat (26,3% – 1341 osób). W badaniu wzięło udział 848 respondentów i respondentek w wieku między 20 a 29 lat (16,6%) i 746 – w przedziale wiekowym 50-59 (14,6%). W przedziałach wiekowych 60-69 i 70-79 znalazło się odpowiednio 7,7% i 3,7% badanych. Najmniejsze grupy stanowili badani powyżej 80 roku życia (0,4%) oraz poniżej 20 lat (0,2%).

Wykres 3. Wiek respondentów w przedziałach, 2024 r.

- poniżej 20
- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60-69
- 70-79
- powyżej 80

Źródło: opracowanie własne, N:5100.

Poniższy wykres prezentuje rozkład wieku respondentów.

Wykres 4. Rozkład wieku respondentów, 2024 r.

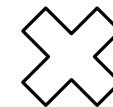
Źródło: opracowanie własne, N:5100.

Tabela 6. Średni wiek respondentów, 2024 r.

Branża	Kobiety	Mężczyźni	Osoby niebinarne	Razem
architektura	40	46	38	42
literatura	48	53	31	44
muzyka	39	43	34	39
taniec	33	36	26	32
teatr	39	43	36	39
film	40	43	29	37
sztuki wizualne	40	47	30	39
twórczość ludowa	51	57	0	54
OGÓŁEM	41	46	32	40

Źródło: opracowanie własne, N:5100.

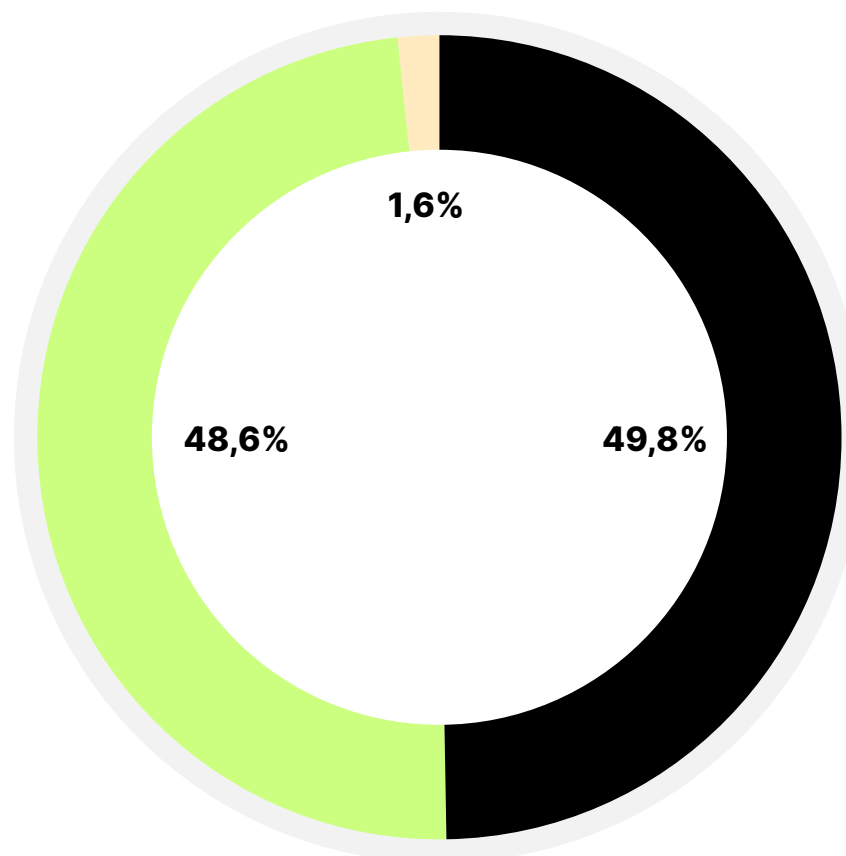
Średni wiek respondentów wyniósł 40 lat, w przypadku kobiet było to 41 lat, w przypadku mężczyzn – 46, a w przypadku osób niebinarnych – 31 lat. Najwyższa średnia wieku, 51 lat dla kobiet i 57 dla mężczyzn, pochodzi z branży twórczość ludowa. Najniższa widoczna jest w branży taniec, co związane jest zapewne z fizycznym charakterem tej pracy (wynosi 33 lata dla kobiet, 36 dla mężczyzn i 26 lat dla osób niebinarnych).

5.2.3. Płeć

Wykres 5. Respondenci według płci, 2024 r.

Wśród badanych nieznaczną przewagę stanowiły kobiety, 2552 osoby (49,8%), podczas gdy ankietę wypełniło 2488 mężczyzn (48,6%). Zespołowi badawczemu udało się również dotrzeć do osób niebinarnych, które stanowią 1,6% respondentów. Największe dysproporcje płci wśród respondentów, co pokazuje poniższa tabela, zauważyć można w branży muzyka – 967 mężczyzn, 477 kobiet (różnica około 33 punktów procentowych). Kobiety natomiast stanowią większość w sztukach wizualnych (886 do 546), w tańcu (142 do 53) oraz w twórczości ludowej (70 do 26).

- kobiety
- mężczyźni
- osoby niebinarne

Źródło: opracowanie własne, N:5121.

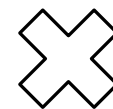

Tabela 7. Liczebność respondentów w branżach według płci, 2024 r.

Branża	Kobiety	Mężczyźni	Osoby niebinarne
architektura	83	38	4
literatura	232	151	3
muzyka	477	967	14
taniec	142	53	8
teatr	292	324	6
film	370	383	9
sztuki wizualne	886	546	37
twórczość ludowa	70	26	0
OGÓŁEM	2552	2488	81

Najwięcej osób niebinarnych zadeklarowało przynależność do branży sztuki wizualne (37 osób), druga w kolejności była branża muzyka, do której przypisało się 14 osób. Są to dwie najliczniej reprezentowane w badaniu branże, wynik ten nie jest więc zaskakujący. W najmniej licznej grupie, czyli twórczości ludowej, żaden z badanych nie określił się jako osoba niebinarna. Warto też pamiętać, że wśród twórców ludowych biorących udział w badaniu odnotowano najwyższą średnią wieku, co może mieć wpływ na binarny podział płciowy.

Źródło: opracowanie własne, N:5121.

5.2.4. Przynależność do organizacji branżowych

Tabela 8. Przynależność respondentów do organizacji branżowych, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

Branża	Organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi	Związek zawodowy artystów lub twórców	Stowarzyszenie twórcze	Inny związek zawodowy	Inna organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja...)	Nie przynależę do żadnej organizacji tego typu
architektura	4,8%	18,4%	20%	4,8%	17,6%	54,4%
literatura	29%	10,6%	54,9%	3,6%	20,7%	20,2%
muzyka	54,7%	31,1%	18,7%	5,3%	17,2%	23,7%
taniec	8,4%	11,3%	12,8%	3%	25,6%	57,1%
teatr	26,6%	40,8%	17,2%	6,3%	23,3%	27,4%
film	51,7%	40,2%	31,2%	2%	11,8%	23,1%
sztuki wizualne	5,4%	15,8%	20,1%	2%	14%	57,5%
twórczość ludowa	6,3%	5,2%	56,3%	0%	29,2%	26%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

W 2018 roku przynależność do organizacji branżowych deklarowało blisko 40% środowiska. Od tego czasu sytuacja poprawiła się znacznie, a przynależność do organizacji branżowych lub pozarządowych deklaruje około 64% badanych. Wciąż jednakże w branżach takich jak sztuki wizualne (57,5%), taniec (57,1%) czy architektura (54,4%) ponad połowa ankietowanych deklaruje, że nie przynależy do żadnej z wymienionych organizacji. Przynależność do organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskim najczęściej deklarują ankietowani, którzy wybrali branżę muzyka (54,7%) oraz film (51,7%). Wśród literatów najpopularniejsze są stowarzyszenia twórcze, do których należy 54,9% tego środowiska. Podobnie jest w przypadku twórców i twórczyń ludowych, gdzie przynależność do stowarzyszeń deklaruje 56,3% badanych. Członkostwo w związkach zawodowych artystów lub twórców deklarują najczęściej pracownicy i pracownice branży teatr (40,8% środowiska) oraz film (40,2% środowiska).

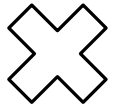

Tabela 9. Przynależność respondentów do organizacji branżowych w podziale na pokolenia, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

Branża	Organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi	Związek zawodowy artystów lub twórców	Stowarzyszenie twórcze	Inny związek zawodowy	Inna organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja...)	Nie przynależę do żadnej organizacji tego typu
BB	39,4%	30,7%	52,8%	2,7%	15,2%	15,7%
X	39,5%	32,7%	30,9%	4,5%	19,2%	23,5%
Y	28,8%	24,5%	16,5%	4,2%	18%	39,8%
Z	14%	15%	10,2%	1,5%	12,3%	60,7%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

W ostatnich czasach na popularności zyskuje pokoleniowa analiza sytuacji zawodowej. Coraz częściej mówi się o nastawieniu Gen Z do pracy, albo o podejściu Baby Boomersów do pracowników. W zależności od klasyfikacji przedział rocznikowy generacji się różni. Przyjęty w niniejszym raporcie podział na pokolenia wygląda następująco:

- Pokolenie BB (Baby Boomers) – urodzeni w latach 1946-64
- Pokolenie X – urodzeni 1965-80
- Pokolenie Y (Milenialsi) – urodzeni w latach – 1981-95
- Pokolenie Z (Gen Z) – urodzeni w latach 1996-2012 (EY Polska, 2024) [dostęp 15.06.2024].

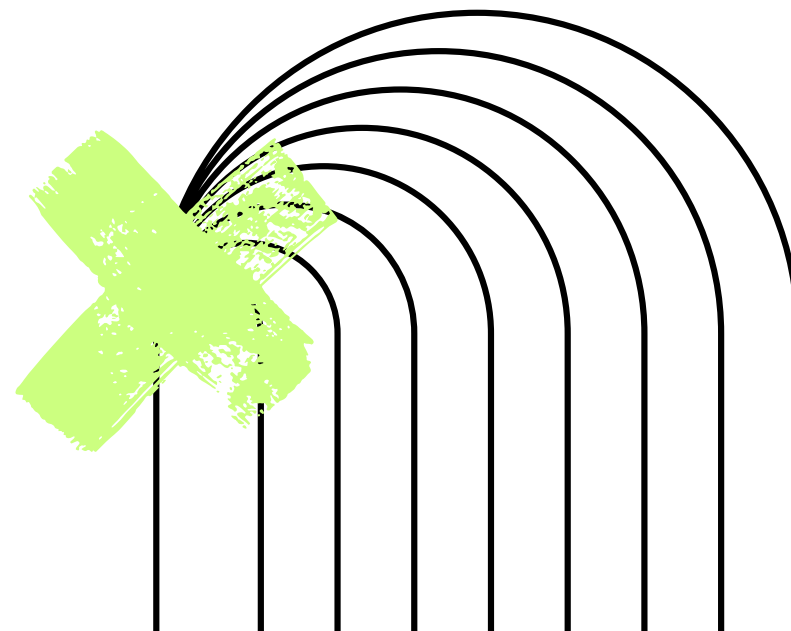
Jeśli przyjrzeć się przynależności do organizacji branżowych w podziale na pokolenia, wyraźna stanie się tendencja malejącego zainteresowania tego typu działalnością u młodszych pokoleń. W pokoleniu Z aż 60,7% ankietowanych deklaruje, że nie przynależy do żadnej organizacji. W pokoleniu Y jest to 39,8%, w pokoleniu X – 23,5% a wśród Baby Boomersów – raptem 15,7%. Wśród najstarszego pokolenia aż 52,8% badanych należy do stowarzyszeń twórczych, 39,4% do OZZ-tów, a 30,7% do związków zawodowych. W pokoleniu Z natomiast do stowarzyszeń twórczych przynależność deklaruje 10,2% badanych, czyli o 42,6 punktów procentowych mniej. Do związków zawodowych przynależy 15% a do organizacji zbiorowego zarządzania – 14% ankietowanych w tym przedziale wiekowym.

Tabela 10. Przynależność do organizacji branżowych według płci, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

Branża	Organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi	Związek zawodowy artystów lub twórców	Stowarzyszenie twórcze	Inny związek zawodowy	Inna organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja...)	Nie przynależę do żadnej organizacji tego typu
Kobiety	19,8%	22,9%	21,6%	3,2%	17,2%	43%
Mężczyźni	42,6%	30%	26,8%	4%	16,8%	27,2%
Osoby niebinarne	13,6%	8,6%	14,8%	7,4%	17,3%	60,5%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Najczęściej brak przynależności do organizacji branżowych deklarują osoby niebinarne, odpowiedź tę wybrało 60,5% badanych z tej grupy. Najwyższy poziom udziału w związkach i organizacjach deklarują mężczyźni (72,8%), z czego duża część z nich przynależy do organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi (42,6%). Kobiety najczęściej wybierają związki zawodowe artystów lub twórców, do których należy 22,9% badanych z tej grupy.

5.2.5. Wykształcenie

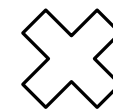

Tabela 11. Wykształcenie ogólne respondentów według płci, 2024 r.

Płeć	Podstawowe	Zawodowe	Średnie	Wyższe
Kobiety	0,1%	0,8%	9,3%	89,8%
Mężczyźni	0,5%	1%	19,2%	79,3%
Osoby niebinarne	2,9%	1,7%	14,9%	80,5%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Wśród badanych większość ma wykształcenie wyższe, odpowiednio 89,8% kobiet, 80,5% osób niebinarnych i 79,3% mężczyzn, co świadczy o wysokim poziomie wykształcenia środowiska artystycznego.

Tabela 12. Wykształcenie ogólne respondentów według branż, 2024 r.

Branża	Podstawowe	Zawodowe	Średnie	Wyższe
architektura	0,8%	0%	0,8%	98,4%
literatura	0,3%	0%	8,8%	90,9%
muzyka	0,7%	0,9%	20,1%	78,3%
taniec	0%	1,5%	21,7%	76,8%
teatr	0,2%	1%	10,7%	88,1%
film	0,1%	0,8%	12,7%	86,4%
sztuki wizualne	0,2%	0,7%	11,4%	87,7%
twórczość ludowa	2,3%	8,9%	31,5%	57,3%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Najmniejszy procentowy udział osób z wykształceniem wyższym widoczny jest w twórczości ludowej, w której to grupie ten poziom deklaruje 57,3% badanych. Największy odsetek osób z wykształceniem wyższym pochodzi z branży architektura (98,4%) oraz literatura (90,9%).

Tabela 13. Wykształcenie artystyczne respondentów według branż, 2024 r.

Branża	Brak	Zawodowe	Średnie	Wyższe
architektura	27,2%	4%	1,6%	67,2%
literatura	83,2%	2,5%	2,1%	12,2%
muzyka	31,6%	6,6%	9,9%	51,9%
taniec	28,1%	16,7%	9,4%	45,8%
teatr	17,8%	12,4%	2,9%	66,9%
film	25,2%	10,5%	5,2%	59,1%
sztuki wizualne	20,8%	3,5%	5,4%	70,3%
twórczość ludowa	79,2%	7,3%	8,3%	5,2%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 14. Wykształcenie artystyczne respondentów według płci, 2024 r.

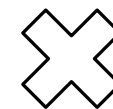
Płeć	Brak	Zawodowe	Średnie	Wyższe
Kobiety	25,2%	7,4%	5,3%	62,1%
Mężczyźni	35,7%	6,5%	7,4%	50,4%
Osoby niebinarne	30,9%	11,1%	2,4%	55,6%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

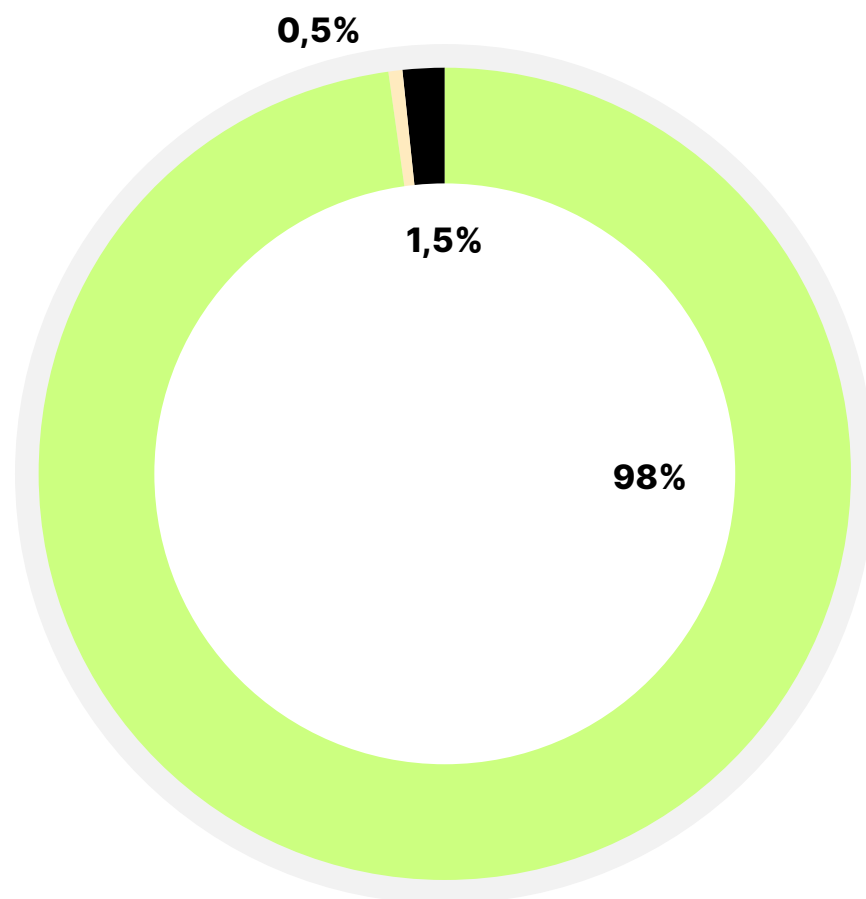
W przypadku wykształcenia artystycznego literaci najczęściej wybierali odpowiedź „brak” (83,2%), natomiast wyższe wykształcenie artystyczne deklarowało tylko 12,2% z nich. Jest to zapewne spowodowane brakiem wyższych szkół dedykowanych rozwojowi tej branży. Najwyższy odsetek osób z wykształceniem wyższym obserwujemy w branży sztuki wizualne, gdzie ten stopień edukacji osiąga 70,3% środowiska.

W przypadku wykształcenia artystycznego, tak samo jak w edukacji ogólnej, największy odsetek osób, które ukończyły studia wyższe, widoczny jest wśród kobiet (62,1%), a najniższy wśród mężczyzn (50,4%). Jeśli chodzi o brak wykształcenia artystycznego, to największą grupę wybierającą tę odpowiedź stanowią mężczyźni (35,7%), wśród osób niebinarnych wybrało ją 30,9%, a wśród kobiet 25,2%.

5.2.6. Obywatelstwo

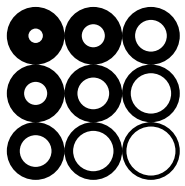
Wykres 6. Obywatelstwo respondentów, 2024 r.

Przeważająca większość respondentów pochodziła z Polski. 1,5% zadeklarowało inne obywatelstwo, z czego najwięcej osób (23) zadeklarowało posiadanie obywatelstwa ukraińskiego, 15 – białoruskiego, 9 – francuskiego, 9 – niemieckiego, 5 – włoskiego. Zdarzyli się także respondenci z: USA, Wietnamu, Gruzji, Hiszpanii, Konga, Meksyku, Czech, Serbii, Wielkiej Brytanii, etc. 0,5% badanych posiadało podwójne obywatelstwo.

- polskie
- polskie i inne
- inne

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

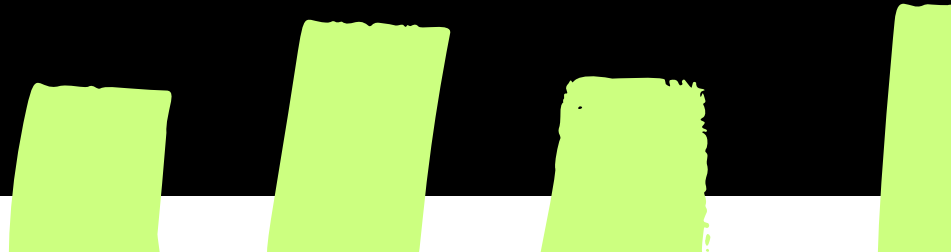
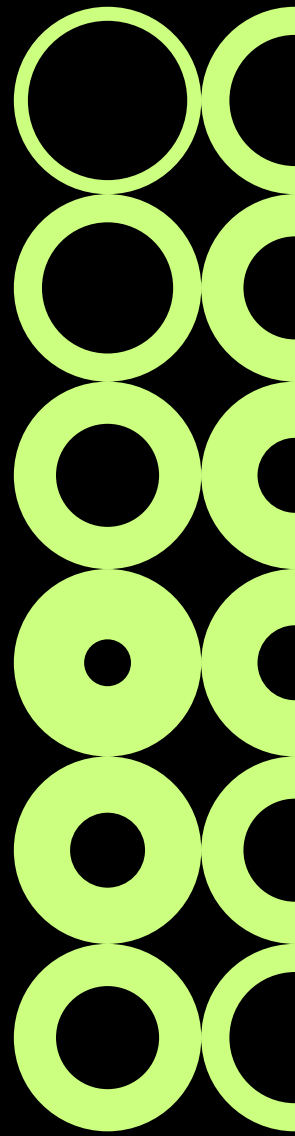

POLICZOMIENIE
I POLICZENIE

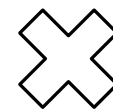

50

**PRACA:
PRZYCHODY**

5.3.1. Średnia i mediana przychodów

Ważne: Przychody ogółem (w tym z pracy artystycznej) obejmują m.in. dochody brutto oraz inne źródła przychodów.

W ankiecie prosiliśmy respondentów o podanie przychodu ogółem (ze wszystkich źródeł, w tym z pracy artystycznej) w 2023 roku przed potrąceniami składek i podatków podzielonego na 12 miesięcy.

Dla większej wiarygodności danych statystyki dotyczące przychodów dotyczą 2023 roku, czyli ostatniego roku obrachunkowego. Zgodnie z obwieszczeniem prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2024 roku przeciętne wynagrodzenie miesięczne w 2023 roku wyniosło 7155,48 zł brutto (GUS, 2024) [dostęp z dnia 16.06.2024]. Średnia miesięcznych przychodów ogółem badanych wyniosła 6668,10 zł, z czego 4052,94 zł pochodziło z pracy artystycznej. Oznacza to, że przychody z działalności artystycznej przyniosły ankietowanym około 500 zł więcej niż

wynagrodzenie minimalne, którego przeciętna wysokość w 2023 roku wyniosła 3545 zł – w roku tym zostało ustalone 1 stycznia na 3490 zł i 1 lipca na 3600 zł brutto (Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 2022) [dostęp z dnia 16.06.2024]. Należy jednak pamiętać, że średnie przychody mogą być zawyżone przez bardzo wąskie grono wybrańców, ulubieńców publiczności – gwiazdy (Rosen, 1981).

Mediana przychodów z pracy artystycznej wyniosła 2730,50 zł, co oznacza, że połowa badanej grupy osiąga miesięcznie przychody ze swojej działalności twórczej poniżej tej kwoty, czyli o 815 zł mniej niż wynosi minimalne wynagrodzenie.

Tabela 15. Mediana i średnia miesięcznych przychodów według branż (w zł), 2023 r.

Branża	Mediana – praca artystyczna	Średnia – praca artystyczna	Mediana – ogół przychodów	Średnia – ogół przychodów
architektura	4000,0	4858,2	7000,0	8531,7
literatura	2500,0	3947,3	5000,0	6872,9
muzyka	3000,0	4195,8	5700,0	6890,2
taniec	2000,0	3210,0	5000,0	7538,0
teatr	3500,0	5042,0	5760,0	7899,0
film	4000,0	5599,0	7000,0	8635,0
sztuki wizualne	2000,0	2944,0	4200,0	4842,0
twórczość ludowa	1000,0	1955,0	3000,0	3574,0

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

W ubiegłym roku średnie miesięczne przychody ogółem filmowców wyniosły 8635 zł, natomiast mediana 7000 zł. Niemniej jednak ich średnie miesięczne przychody pochodzące z pracy artystycznej wyniosły 5599 zł. Drugą dziedziną z najwyższymi miesięcznymi przychodami z pracy artystycznej jest teatr, ze średnią na poziomie 5042 zł. Jednakże mediana miesięcznych przychodów w tej branży wynosiła 3500 zł, co świadczy o tym, że występuje w niej duże rozwarstwienie przychodów. Najniższe miesięczne przychody z pracy artystycznej deklarowali twórcy ludowi (średnio 1955 zł) i artyści sztuk wizualnych (średnio 2944 zł). Poniżej wynagrodzenia minimalnego kształtują się także miesięczne przychody z pracy artystycznej tancerzy, ze średnią na poziomie 3210 zł i medianą 2000 zł.

59% respondentów deklarowało, że w badanym okresie nie otrzymywało przychodu pasywnego z pracy artystycznej, w tym tantiem. 11% zadeklarowało, że ich przychód pasywny stanowił 1-4,9% przychodu z pracy artystycznej. Około 6% deklarowało, że ich przychód pasywny z pracy artystycznej wynosił 5-9,99% lub 10-19,99% ogółu przychodów pasywnych. 2,5% badanych przyznało, że całość ich przychodów pasywnych pochodziło z tantiem.

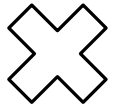

Tabela 16. Średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej według płci w podziale na branże (w zł), 2023 r.

Branża	Mężczyźni	Kobiety	Osoby niebinarne
architektura	5314	4403	9625
literatura	3881	4020	2275
muzyka	4369	3859	3260
taniec	4738	2707	1811
teatr	6129	3906	4777
film	6181	5097	2044
sztuki wizualne	3319	2774	1718
twórczość ludowa	2055	1943	0

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

W większości branż wciąż widoczny jest gender pay gap, czyli nierówność w wynagrodzeniach między mężczyznami a innymi płciami. Trend ten widoczny jest bardzo mocno w takich sferach działalności jak teatr, gdzie mężczyźni osiągalni miesięczne przychody średnio na poziomie 6129 zł z działalności artystycznej, podczas gdy osoby niebinarne – o 1352 zł mniej, a kobiety o 2223 zł mniej. Znaczne nierówności występują też w branży taniec, gdzie mężczyźni osiągalni miesięczne przychody z pracy artystycznej średnio na poziomie 4738 zł, kobiety 2707 zł, a osoby niebinarne 1811 zł. Tylko jedna branża odwraca szalę na korzyść kobiet – w branży literackiej wielkości te kształtują się na poziomie 4020 zł – dla kobiet, 3881 zł – dla mężczyzn, 2275 zł – dla osób niebinarnych. W architekturze, choć mężczyźni wciąż osiągalni wyższe przychody od kobiet (odpowiednio 5315 zł i 4403 zł średnio miesięcznie z pracy artystycznej), to zdecydowanie największe przychody odnotowały osoby niebinarne z średnią miesięcznych przychodów z pracy artystycznej na poziomie 9625 zł.

Tabela 17. Średnie miesięczne przychody z pracy artystycznej według pokoleń (w zł), 2023 r.

Pokolenie	Mediana	Średnia
BB	2000	3432
X	3000	4554
Y	3000	4311
Z	1500	2516

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 18. Mediana miesięcznych przychodów z pracy artystycznej dla 10 zawodów osiągających najwyższe przychody (w zł), 2023 r.

Branża	Mediana
kostiumograf/kostiumografka	8000
reżyser/reżyserka obsady	6000
charakteryzator/charakteryzatorka	5850
reżyser/reżyserka światła	5300
montażysta filmowy/montażystka filmowa	5000
producent kreatywny/producentka kreatywna	5000
dramaturg/dramaturżka	4869
reżyser filmowy/reżyserka filmowa lub tv	4500
designer/designerka	4242
scenograf/scenografka	4200

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Pokoleniem z najniższą średnią miesięcznych przychodów z pracy artystycznej jest wciąż wchodząca na rynek pracy generacja Z (ze średnią 2516 zł oraz medianą 1500 zł). Mediany tychże przychodów dla pokolenia X i Y wynoszą 3000 zł, a średnie odpowiednio 4554 zł i 4311 zł. Są to pokolenia najbardziej aktywne zawodowo. Średnia tych przychodów spada w przypadku pokolenia Baby Boomersów do 3432 zł, przy medianie 2000 zł. Spadek ten może być spowodowany przechodzeniem na emeryturę i zmniejszeniem czasu pracy.

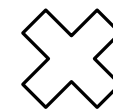
Określono także 10 zawodów osiągających najwyższe przychody z pracy artystycznej oraz 10 zawodów o najniższych przychodach, gdzie w pierwszym zestawieniu dominują zawody z branży filmowej, zaś w drugim – przeważają zawody z dziedziny sztuk wizualnych (zob. tabele poniżej).

Tabela 19. Mediana miesięcznych przychodów z pracy artystycznej dla 10 zawodów osiągających najniższe przychody (w zł), 2023 r.

Branża	Mediana
tkacz artystyczny/tkaczka artystyczna	200
twórca ludowy/twórczyni ludowa	700
animator/animatorka	1000
performer/performerka	1000
poeta/poetka	1000
rysownik/rysownicza	1000
autor/autorka tekstów piosenek	1000
artysta malarz/artystka malarka	1350
grafik/graficzka	1500
artysta/artystka wideo	1650

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

5.3.2. Struktura przychodów

Funkcjonujący w środowisku artystycznym system gwiazd spowodował, że upowszechniły się mity o wysokich wynagrodzeniach artystów i artystek.

Postanowiliśmy więc przedstawić rozkład przychodów respondentów odnosząc się do progu ubóstwa, minimalnego wynagrodzenia, średniej krajowej i progu zamożności. W 2023 roku przedstawiały się one następująco:

1. **Próg ubóstwa** – 776 zł brutto (GUS, 2024a) [dostęp z dnia 5.07.2024]
2. **Minimalna krajowa** – 3545 zł brutto (Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 2022) [dostęp z dnia 16.06.2024]
3. **Średnia krajowa** – 7155 zł brutto (GUS, 2024) [dostęp z dnia 16.06.2024]
4. **Próg zamożności** – 20 000 zł brutto (KPMG, 2024) [dostęp z dnia 5.07.2024]

Analiza przyniosła wyniki alarmujące, żeby nie powiedzieć dramatyczne. Przychody powyżej progu zamożności, czyli więcej niż 20 tys. zł miesięcznie z pracy artystycznej deklaruje raptem 1,9% badanych. Jak pokazuje poniższa tabela, 28,5% respondentów deklaruje przychody z pracy artystycznej na poziomie nie wyższym niż próg ubóstwa. 29,5% deklaruje przychody z pracy artystycznej mieszające się w przedziale powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej.

Czyli w sumie do wysokości wynagrodzenia minimalnego sytuują się przychody z pracy artystycznej aż 58% badanych. Nie dziwi zatem potrzeba podejmowania pracy pozaartystycznej.

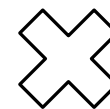
Tabela 20. Przychody respondentów a przedziały wynagrodzeń, 2023 r.

Przedziały wynagrodzeń	Przychody miesięczne	Przychody ogółem (w %)	Przychody z pracy artystycznej (w %)
do progu ubóstwa	do 776 zł	9,0%	28,5%
powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	21,2%	29,5%
powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 zł do 7155 zł	38,6%	24,8%
powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 zł do 20000 zł	27,2%	15,3%
powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	4,0%	1,9%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 21. Przychody poszczególnych pokoleń respondentów a przedziały wynagrodzeń, 2023 r.

Pokolenia	Przedziały wynagrodzeń	Przychody miesięczne	Przychody ogółem (w %)	Przychody z pracy artystycznej (w %)
BB	do progu ubóstwa	do 776 zł	13,6%	36,8%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	26,5%	27,5%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	33,0%	21,8%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	23,4%	12,3%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	3,5%	1,6%
X	do progu ubóstwa	do 776 zł	8,4%	25,9%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	16,9%	26,9%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	36,5%	26,0%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	33,3%	18,8%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	4,9%	2,4%
Y	do progu ubóstwa	do 776 zł	7,1%	26,1%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	18,4%	29,1%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	41,8%	26,5%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	28,6%	16,2%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	4,0%	2,0%

Pokolenia	Przedziały wynagrodzeń	Przychody miesięczne	Przychody ogółem (w %)	Przychody z pracy artystycznej (w %)
Z	do progu ubóstwa	do 776 zł	12,1%	34,7%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	37,1%	39,7%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	37,6%	18,5%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	10,8%	6,3%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	2,4%	0,8%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

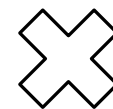
Najczęściej przychody z pracy artystycznej powyżej progu zamożności deklaruje pokolenie X, jest to aż 2,4% tej grupy, choć nie oznacza to, że nie ma w nim osób, których przychody z pracy artystycznej osiągnęły poziom progu ubóstwa (25,9%).

Najgorzej rysuje się sytuacja pokolenia Z, dla którego może procent przychodów z pracy artystycznej do progu ubóstwa nie jest najniższy (34,7%, podczas gdy w pokoleniu BB jest to 36,8%), to nie osiąga wyższych przychodów niż minimalna krajowa (39,7%). Jest to też pokolenie z najniższym odsetkiem osób o przychodach z pracy artystycznej powyżej progu zamożności (0,8%). Dane te pokazują dobitnie, że pokolenie dopiero wchodzące na rynek nie jest w stanie osiągnąć satysfakcjonujących przychodów.

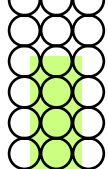

Tabela 22. Przychody respondentów poszczególnych branż a przedziały wynagrodzeń, 2023 r.

Branża	Przedziały wynagrodzeń	Przychody miesięczne	Przychody ogółem (w %)	Przychody z pracy artystycznej (w %)
Architektura	do progu ubóstwa	do 776 zł	4,0%	19,4%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	14,5%	29,0%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	33,9%	27,4%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	41,1%	22,6%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	6,5%	1,6%
Literatura	do progu ubóstwa	do 776 zł	10,6%	30,5%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	17,0%	27,0%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	42,8%	26,0%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	26,0%	15,0%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	3,7%	1,5%
Muzyka	do progu ubóstwa	do 776 zł	9,0%	27,3%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	17,4%	27,3%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	39,4%	26,8%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	29,7%	16,3%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	4,5%	2,3%

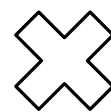
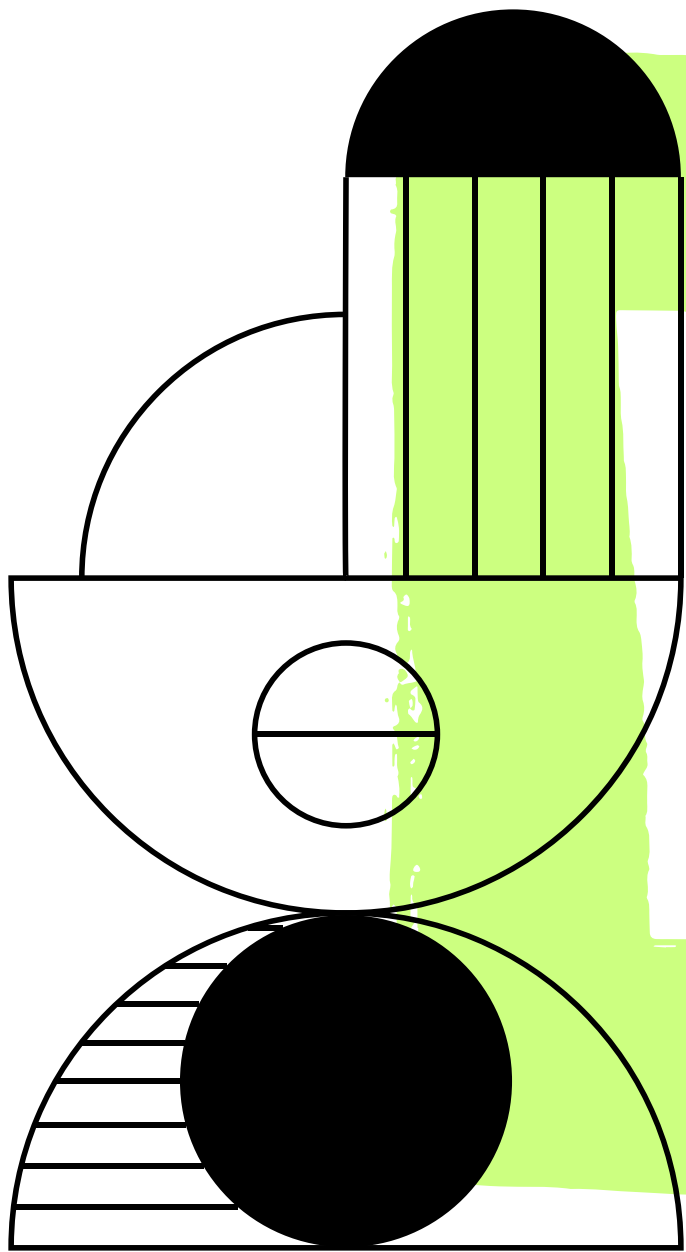
Branża	Przedziały wynagrodzeń	Przychody miesięczne	Przychody ogółem (w %)	Przychody z pracy artystycznej (w %)
Taniec	do progu ubóstwa	do 776 zł	5,0%	29,7%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	26,2%	34,7%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	49,0%	28,2%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	14,9%	5,9%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	5,0%	1,5%
Teatr	do progu ubóstwa	do 776 zł	5,8%	23,5%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	16,5%	27,2%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	42,3%	29,2%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	28,6%	16,3%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	6,9%	3,8%
Film	do progu ubóstwa	do 776 zł	7,9%	23,1%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	13,6%	25,2%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	30,5%	21,9%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	39,6%	25,6%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	8,3%	4,2%

Branża	Przedziały wynagrodzeń	Przychody miesięczne	Przychody ogółem (w %)	Przychody z pracy artystycznej (w %)
Sztuki wizualne	do progu ubóstwa	do 776 zł	10,8%	33,2%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	30,4%	34,5%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	38,7%	22,2%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	19,9%	10,0%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	0,2%	0,1%
Twórczość ludowa	do progu ubóstwa	do 776 zł	16,8%	44,9%
	powyżej progu ubóstwa do minimalnej krajowej	powyżej 776 zł do 3545 zł	38,3%	36,4%
	powyżej minimalnej krajowej do średniej krajowej	powyżej 3545 do 7155 zł	33,6%	13,1%
	powyżej średniej krajowej do progu zamożności	powyżej 7155 do 20000 zł	11,2%	5,6%
	powyżej progu zamożności	powyżej 20000 zł	0,0%	0,0%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Najwięcej artystów i artystek zamożnych, deklarujących przychody miesięczne z pracy artystycznej powyżej 20 tysięcy zł, pracuje w branży filmowej (4,2%), w teatrze (3,8%) lub w muzyce (2,3%). Żaden respondent reprezentujący twórczość ludową nie przekroczył progu zamożności. Najwięcej osób, których przychody z pracy artystycznej osiągnęły najwyżej próg ubóstwa działa w obszarze twórczości ludowej (44,9%) oraz sztuk wizualnych (33,2%).

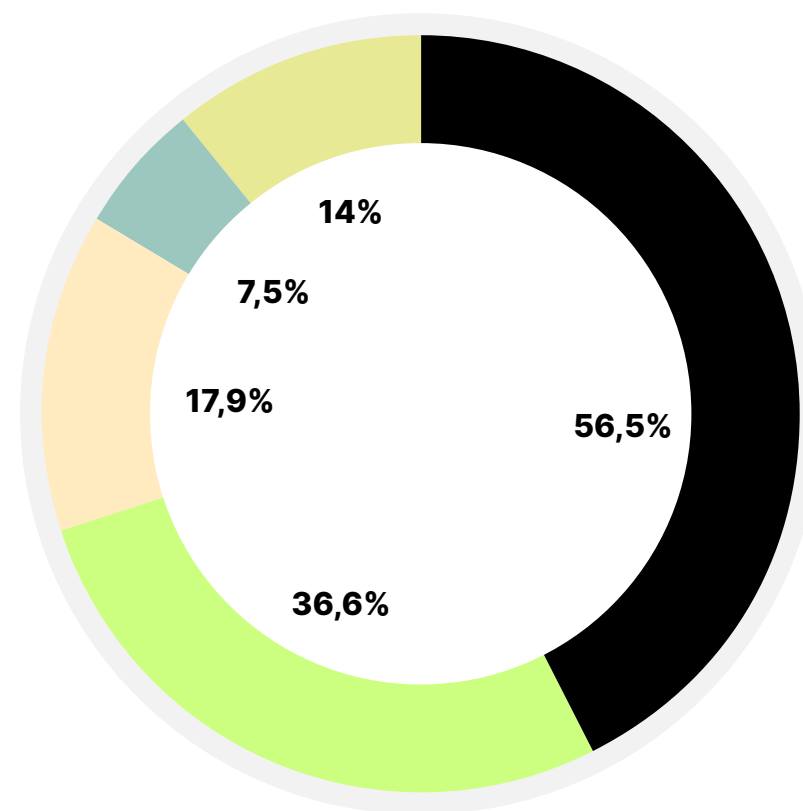

5.3.3. Przychody według źródeł

Wykres 7. Źródło przychodu z pracy pozaartystycznej, 2023 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

56,5% badanych deklarowało, że nie miało źródła przychodu innego niż praca artystyczna. 36,6% w badanym okresie wykonywało zawód inny niż twórczy. 17,9% posiłkowało się środkami od bliskich, a 7,5% ma dochód pasywny.

- brak
- inny niż zawód twórczy
- środki bliskich
- dochód pasywny
- inne

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 23. Źródło przychodu z pracy pozaartystycznej według branż, 2023 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

Branża	Brak	Inny niż zawód twórczy	Środki od bliskich	Dochód pasywny	Inne
architektura	62,4%	15,2%	10,4%	11,2%	13,6%
literatura	31,6%	47,15%	15,5%	8,03%	17,9%
muzyka	41,9%	40,95%	14,5%	7,27%	11,9%
taniec	39,4%	46,8%	22,7%	3,94%	9,4%
teatr	49,4%	33,39%	18%	8,03%	13,2%
film	56%	24,28%	18%	11,29%	10,9%
sztuki wizualne	39,4%	37,71%	22,3%	5,99%	16,4%
twórczość ludowa	25%	38,54%	9,4%	2,08%	33,3%

Brak pozaartystycznego źródła przychodu deklaruje najwięcej osób w środowisku związanym z branżami architektury (62,4% społeczności), filmu (56% społeczności) oraz teatru (49,4%). Najczęściej wykonywanie zawodu innego niż twórczy deklarują literaci, spośród których odpowiedź tę zaznaczyło 47,15%, tancerze – 46,8% oraz muzycy – 40,95%. Najrzadziej zawód pozaartystyczny wykonują architekci (15,2%). Korzystanie ze wsparcia bliskich deklaruje najwięcej osób w branżach taniec (22,7%) oraz sztuki wizualne (22,3%).

90% badanych deklaruje, że ich przychód nie jest taki sam w każdym miesiącu. Najrzadziej deklarują to osoby, które wybrały branżę architektura (76%), najczęściej natomiast – osoby pracujące w obszarach: literatura (92%), taniec (93%) oraz teatr (96%). Najwięcej badanych nie osiąga przychodów przez trzy (11,7%), cztery (11,2%) lub sześć (8,5%) miesięcy w roku.

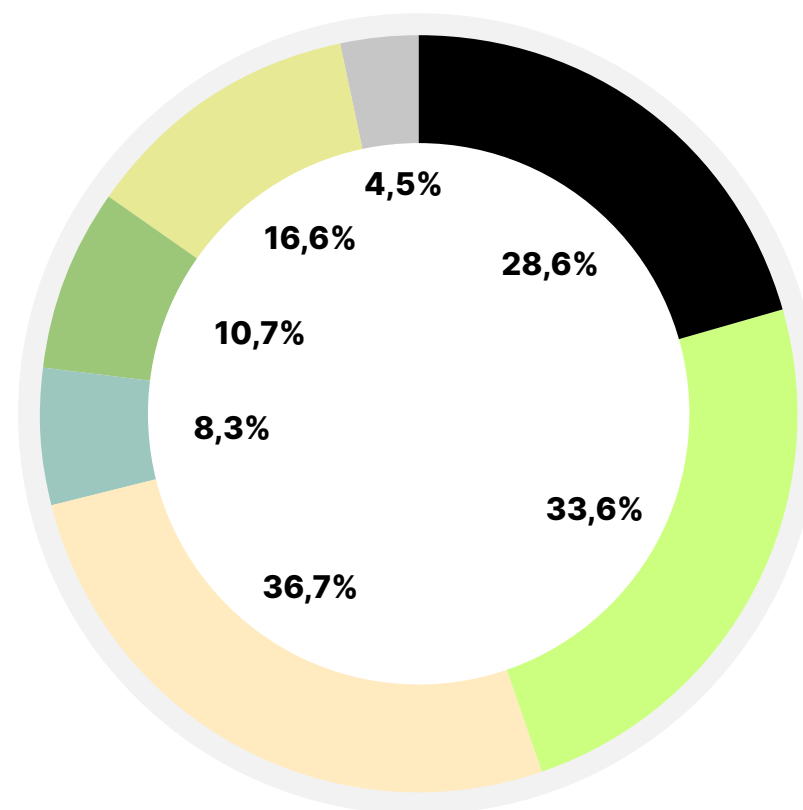
Źródło: opracowanie własne, N:5122.

5.3.4. Praca bez wynagrodzenia

Wykres 8. Świadczenie pracy bez wynagrodzenia, 2023 r.

Wśród ankietowanych 28,6% badanych przyznało, że nigdy nie zdarzyło się im świadczyć pracy bez wynagrodzenia. 36,7% pracowało bez wynagrodzenia w ramach budowania marki. 33,6% świadczyło pracę wolontariacką. 16,6% wykonywało pracę w ramach barteru. 8,3% badanych przyznało, że zostali oszukani i nie wypłacono im wynagrodzenia.

- nie było takiej sytuacji
- w ramach wolontariatu
- budowanie marki
- oszustwo
- za zwrot kosztów
- barter
- inne

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

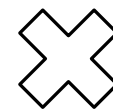

Tabela 24. Świadczenie pracy bez wynagrodzenia według pokoleń, 2023 r.

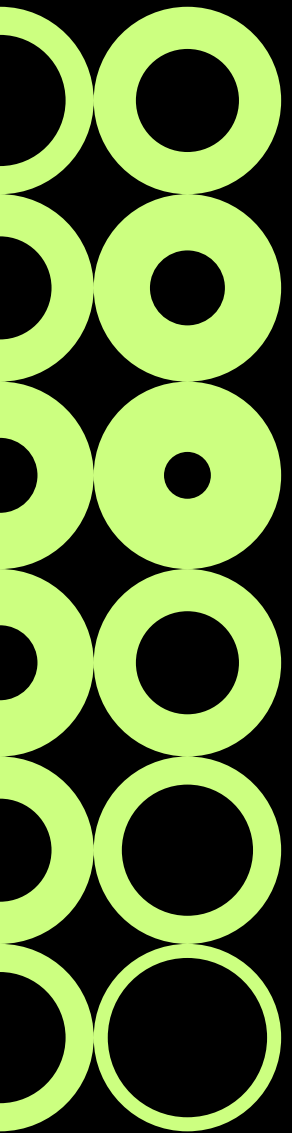
	BB	X	Y	Z
nie było takiej sytuacji	31,70%	32,10%	30,10%	16,60%
w ramach wolontariatu	42%	37%	29,30%	32,60%
budowanie marki	19,60%	26,50%	39,40%	60%
oszustwo	5%	7,60%	9,30%	9,40%
za zwrot kosztów	7,70%	7,50%	12,20%	14,60%
barter	8,40%	13,70%	19,70%	20%
inne	6,40%	4,50%	4,40%	3%

W zależności od pokolenia wzrasta liczba badanych, którzy świadczyli pracę bez wynagrodzenia ze względu na oszustwo. Wśród Baby Boomersów doświadczyło tego tylko 5% badanych, w pokoleniu X – 7,6%, Y – 9,3%, a w pokoleniu Z – 9,4%. Wzrost liczby osób deklarujących darmową pracę ze względu na budowanie marki jest też dużo większy w przypadku Gen Z (60%) niż BB (19,6%). Wynika to oczywiście z krótkiego funkcjonowania na rynku. Młodsze pokolenia są też bardziej skłonne pracować w ramach barteru, taką formę deklaruje 20% Z-ek i 19,7% Milenialistów. Może być to wynikiem popularności social mediów i działalności w sieci.

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

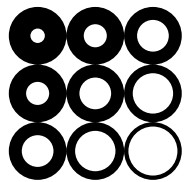
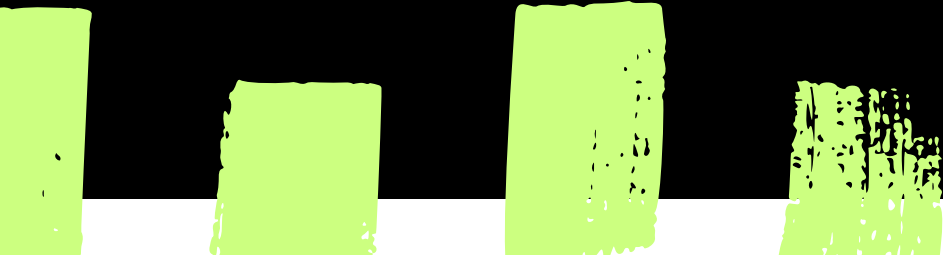
5.4. Jak się różnimy, czyli indeks Giniego

W ekonomii różnorodność dochodów mierzy się indeksem Giniego, nazywanym również współczynnikiem nierówności społecznej. Wartość tego indeksu waha się od 0 do 1, gdzie 0 symbolizuje idealną równość dochodów, a 1 oznacza całkowitą nierówność. Współczynnik Giniego w Polsce w 2023 wyniósł, jak podaje GUS, 0,314 (PAP, 2024) [dostęp z dnia 16.06.2024]. Dla badanego środowiska współczynnik ten wyniósł w 2023 r. 0,432 ogółem oraz 0,566 z pracy artystycznej, co można interpretować jako występowanie większych nierówności w tych branżach niż w Polsce w ogóle.

53

**PRACA: FORMY
ZATRUDNIENIA,
CZAS PRACY,
OSZCZĘDNOŚCI**

**POLIOMIOMENE
I POLIOMIOMENI
2024**

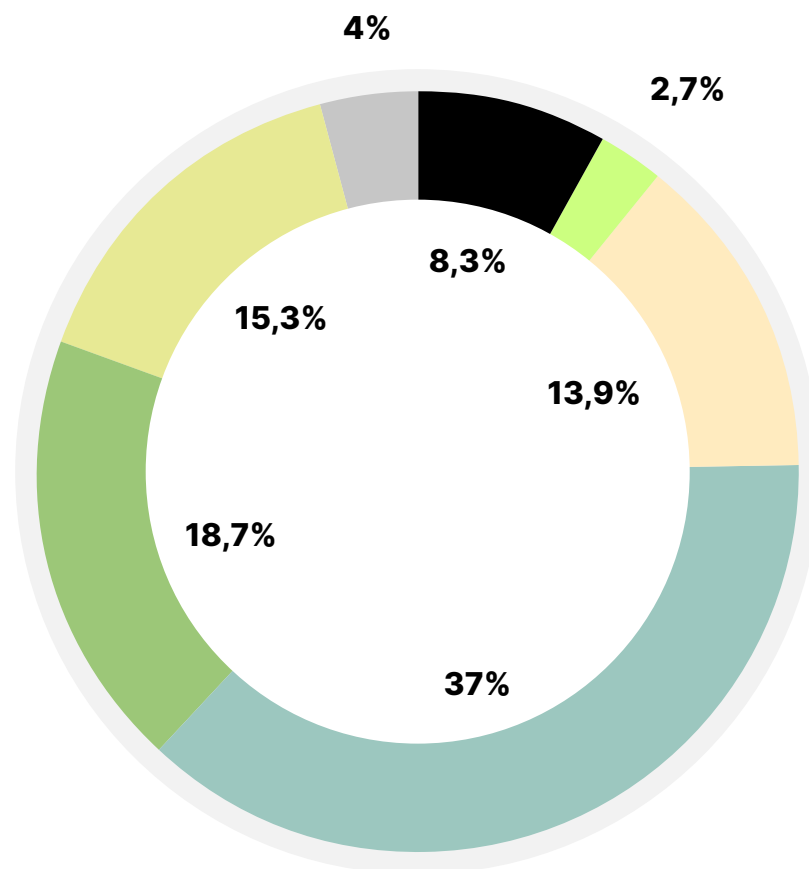

5.5.1. Formy zatrudnienia

Jeśli chodzi o formy pracy to 37% badanych wybrało odpowiedź „umowy o dzieło”, 18,7% deklaruje samozatrudnienie, a 13,9% pracuje na umowy zlecenia. 15,3% deklaruje, że wykonuje prace bezumowną. 11% pracuje na podstawie umowy o pracę, 8,3% – deklaruje posiadanie umowy na czas nieokreślony, a 2,7% na czas określony. Najczęściej prace bezumowną deklarują respondenci w branżach sztuki wizualne i twórczość ludowa (po 26% badanych). W branżach tych jest też stosunkowo duży odsetek samozatrudnionych (25%). Przewyższa je tylko liczba osób deklarujących samozatrudnienie w branży architektura, gdzie taką formę pracy deklaruje 33%. Umowy o dzieło najczęściej wybierane są w obszarze literatury (53% środowiska), filmu (44%) i teatru (43%).

- umowa o pracę na czas nieokreślony
- umowa o pracę na czas określony
- umowa zlecenie
- umowa o dzieło
- samozatrudnienie
- brak
- inny

Wykres 9. Formy pracy według branż (pytanie wielokrotnego wyboru), 2024 r.

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 25. Formy pracy według branż (pytanie wielokrotnego wyboru), 2024 r.

Branża	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samozatrudnienie	Brak	Inny
architektura	10%	2%	13%	27%	33%	10%	6%
literatura	2%	1%	9%	53%	15%	16%	5%
muzyka	10%	3%	14%	37%	18%	15%	4%
taniec	7%	4%	25%	36%	10%	13%	5%
teatr	16%	5%	15%	43%	13%	7%	2%
film	6%	2%	13%	44%	21%	9%	4%
sztuki wizualne	4%	2%	11%	26%	25%	26%	5%
twórczość ludowa	6%	2%	15%	22%	25%	26%	5%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 26. Procent respondentów posiadających umowę o pracę według branż, 2024 r.

Branża	Umowa o pracę
architektura	10,23%
literatura	2,10%
muzyka	9,20%
taniec	8,25%
teatr	13,18%
film	4,66%
sztuki wizualne	6,40%
twórczość ludowa	4,27%

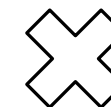
Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Najczęściej zawieranie umowy o pracę deklarowali artyści z branży teatr (13,8%) oraz z branży architektura (10,23%). Najrzadziej natomiast tego typu umowy zawierali artyści z branży literatura (2,10%) oraz twórczość ludowa (4,27%). Umowy o dzieło dominują w branżach takich jak teatr (44,16%), film (43,87%) oraz literatura (44,51%). Najrzadziej podpisywanie takich umów deklarowali twórcy ludowi (20,14%) oraz architekci (24,52%).

Tabela 27. Procent respondentów pracujących na podstawie umowy o dzieło według branż, 2024 r.

Branża	Umowa o dzieło
architektura	24,52%
literatura	44,51%
muzyka	32,82%
taniec	32,30%
teatr	44,16%
film	43,87%
sztuki wizualne	25,94%
twórczość ludowa	20,14%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

5.5.2. Czas pracy

Tabela 28. Liczba godzin wykonywanej pracy tygodniowo wg branż, 2024 r.

Branża	Praca łącznie	Praca artystyczna	Różnica godzin
architektura	48	40	7
literatura	42	31	10
muzyka	41	33	9
taniec	37	31	7
teatr	42	37	5
film	45	41	3
sztuki wizualne	42	35	7
twórczość ludowa	40	32	8

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 29. Średni tygodniowy czas pracy według płci (w godzinach), 2024 r.

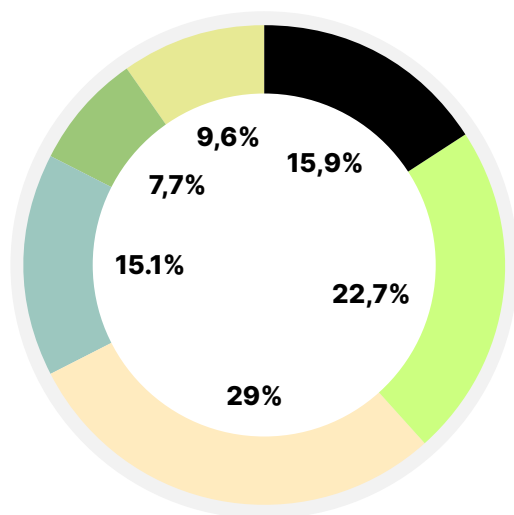
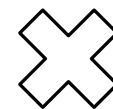
Płeć	Łącznie	Twórczo
Kobiety	42	36
Mężczyźni	42	35
Osoby niebinarne	43	33

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Średni tygodniowy czas pracy ogółu respondentów to około 42 godziny, z czego średnio około 35 godzin przeznaczają na pracę artystyczną. Porównując deklarowany łączny tygodniowy średni czas pracy w poszczególnych branżach można stwierdzić, że kształtuje się on od ok. 37 godzin tygodniowo (taniec) do ok. 48 godzin (architektura). W przypadku pracy artystycznej najmniej godzin pracy tygodniowo deklarują respondenci w branżach literatura i taniec (31 godzin), a najwięcej w branży film – 41 godzin. Najwięcej czasu pracy pozaartystycznej poświęcają literaci, średnio około 10 godzin oraz twórcy ludowi (ok. 8 godzin), najmniej natomiast artyści z branży film (ok. 3 godziny).

Na pracę twórczą kobiety poświęcają średnio o godzinę więcej niż mężczyźni, 36 godzin do 35 godzin tygodniowo. Najmniej czasu w tygodniu na pracę artystyczną poświęcają osoby niebinarne, jest to około 33 godzin tygodniowo. Jednocześnie poświęcają one najwięcej czasu na pracę ogółem (43 godziny).

5.5.3. Oszczędności i sytuacja kredytowa

Wykres 10. Jak długo utrzymasz się z oszczędności, 2024 r.

- brak oszczędności
- do miesiąca
- do 3 miesięcy
- do 6 miesięcy
- do roku
- rok i dłużej

Spośród badanych 29% jest w stanie utrzymać się do 3 miesięcy z oszczędności, 22,7% – do miesiąca, a 15,1% – do 6 miesięcy. Aż 15,9% badanych deklaruje brak oszczędności. Natomiast jedynie 9,6% byłoby w stanie utrzymać się z oszczędności rok i dłużej.

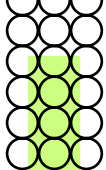
Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 30. Jak długo utrzymasz się z oszczędności (według branż), 2024 r.

	Architektura	Literatura	Muzyka	Taniec	Teatr	Film	Sztuki wizualne	Twórczość ludowa
brak oszczędności	9,6%	15,5%	16,3%	20,7%	14,8%	9,2%	18,4%	33,3%
do miesiąca	24%	24,6%	21,9%	29,6%	22%	17,6%	24,8%	24%
do 3 miesięcy	28,8%	27,2%	26,5%	31%	30,3%	36,5%	27,6%	24%
do 6 miesięcy	14,4%	9,3%	17,1%	8,4%	16,1%	20,6%	12,9%	7,3%
do roku	13,6%	8,3%	8,4%	6,9%	7,4%	6,8%	7,2%	4,2%
rok i dłużej	9,6%	15%	9,8%	3,4%	9,5%	9,3%	9,1%	7,3%

Wśród twórców i twórczyń ludowych aż 33% deklaruje brak oszczędności, w tańcu jest to 20,7%, a w sztukach wizualnych 18,4%. Analizując dane dotyczące oszczędności według branż, da się zauważyć, że najczęściej artyści i artystki są w stanie utrzymać się do trzech miesięcy bez pracy.

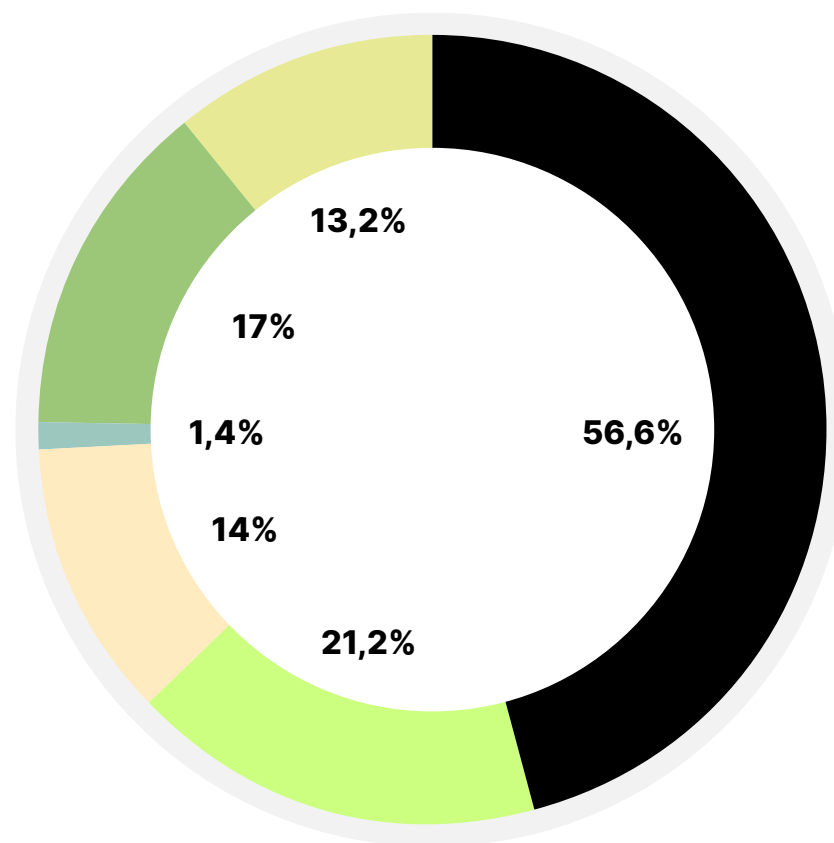
Źródło: opracowanie własne, N:5122.

- brak
- kredyt hipoteczny
- kredyt konsumpcyjny
- pożyczka w parabanku
- karta kredytowa/ kredyt odnawialny
- pożyczka u bliskich

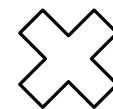
56,6% badanych zadeklarowało, że nie ma kredytu. 21,2% spłaca kredyt hipoteczny, 17% dysponuje kartą kredytową lub kredytem odnawialnym, a 14% spłaca kredyt konsumpcyjny. 13,2% ma pożyczkę u bliskich.

Wykres 11. Proszę opisać swoją sytuację kredytową, 2024 r.

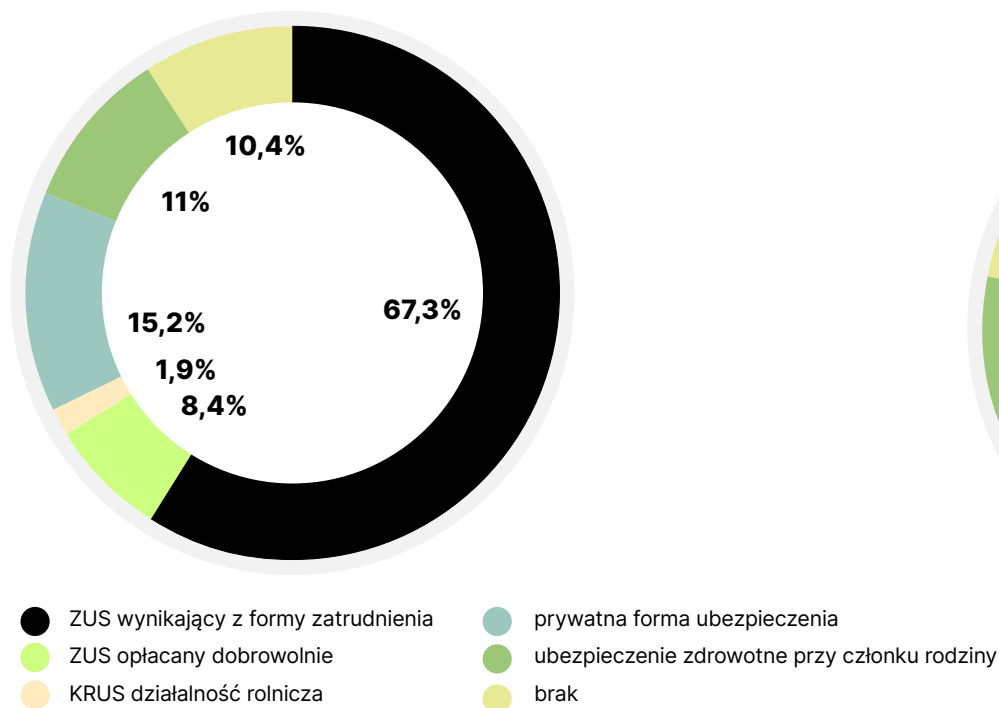

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

5.6. Ubezpieczenia społeczne

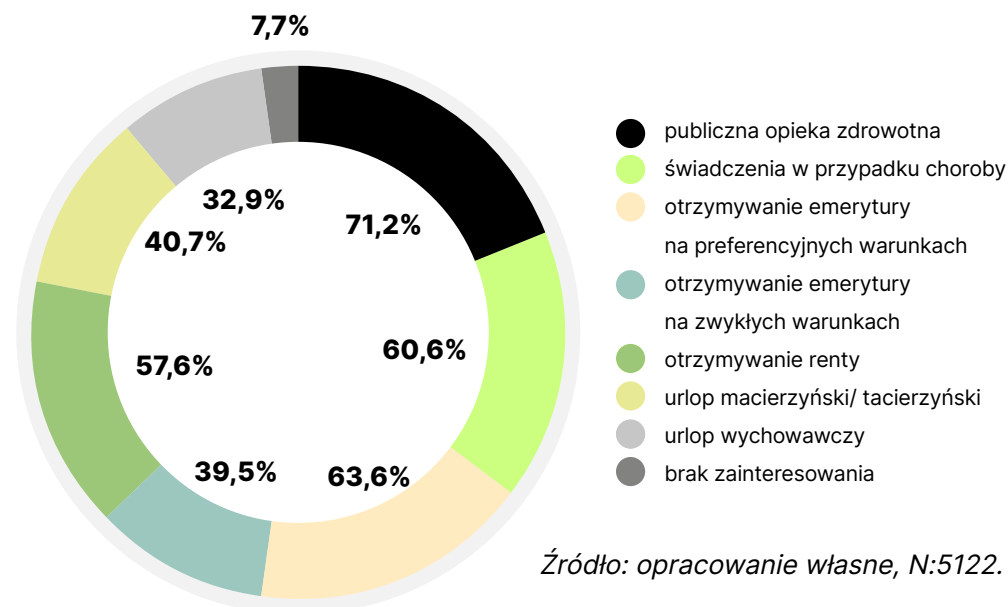
Wykres 12. Posiadane ubezpieczenia, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Wśród badanych 67,3% posiada ubezpieczenie w ZUS-ie wynikające z formy zatrudnienia, a 8,4% opłaca je dobrowolnie. 15,2% korzysta z różnych form prywatnych ubezpieczeń, a 11% jest ubezpieczonych zdrowotnie przy członku rodziny. Aż 10,4% badanych deklaruje, że nie posiada żadnej formy ubezpieczenia.

Wykres 13. W przypadku wprowadzenia przepisów dedykowanych wsparciu artystów interesowałoby mnie przystąpienie do systemu, jeśli uprawniałoby mnie do: (pytanie wielokrotnego wyboru) 2024 r.

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Na pytanie, co skłoniłoby badanych do przystąpienia do systemu związanego ze statusem artysty – aż 71,2% przyznało, że byłoby to dostęp do publicznej opieki zdrowotnej. 60,6% zmotywowałoby świadczenie w przypadku choroby, a 63,3% – otrzymywanie emerytury na preferencyjnych warunkach. Dla 40,7% badanych ważna jest możliwość skorzystania z urlopu macierzyńskiego lub tacierzyńskiego. Tylko 7,7% nie wykazało zainteresowania przystąpieniem do systemu.

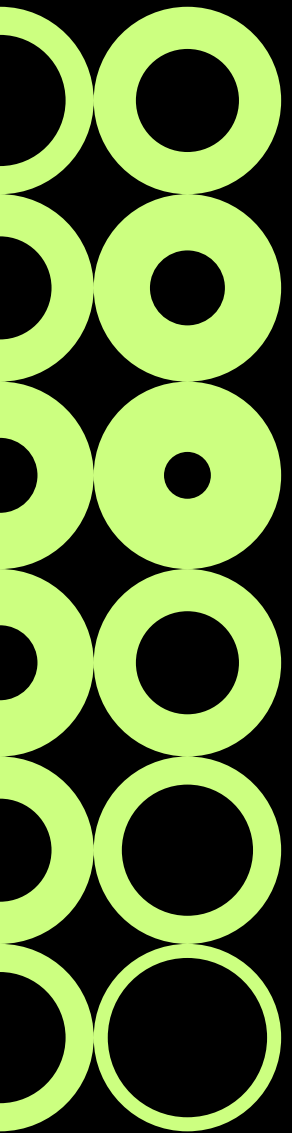
Tabela 31. W przypadku wprowadzenia przepisów związanych ze statusem artysty interesowałoby mnie przystąpienie do systemu, jeśli uprawniałoby mnie to do...; w podziale na pokolenia (pytanie wielokrotnego wyboru), 2024 r.

	BB	X	Y	Z
Publiczna opieka zdrowotna	43,7	69,5	76,9	80
Świadczenia w przypadku choroby	30,2	56,7	68	70,8
Otrzymywanie emerytury na preferencyjnych warunkach	49,4	67,5	66,7	57,6
Otrzymywanie emerytury na zwykłych warunkach	24,5	36,3	43,8	45,1
Otrzymanie renty	29,6	59,1	64,2	59,3
Urlop macierzyński/tacierzyński	5,4	21,4	57	58,4
Urlop wychowawczy	4,2	19,6	46,9	41,7
Brak zainteresowania	20,9	6,7	5,5	4,9

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

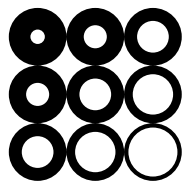
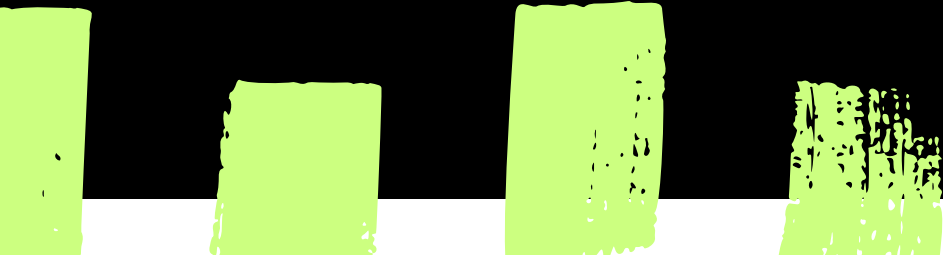
Jeśli przyjrzymy się motywacjom w układzie pokoleniowym, to zauważymy tendencję, że im młodsza grupa badanych, tym więcej rozwiązań oczekują. Wśród Baby Boomers aż 20,9% badanych nie byłoby zainteresowanych udziałem w systemie, podczas gdy wśród Milenialsów jest to tylko 5,5%, a w przypadku Gen Z – 4,9%.

Badani zapytani o to, jaki maksymalny procent średnich miesięcznych przychodów mogliby przeznaczyć na opłacenie składki w ramach systemu gwarantującego ubezpieczenia społeczne dla artystek i artystów wskazali średnio 16%.

5.7

EFEKT PANDEMII COVID-19

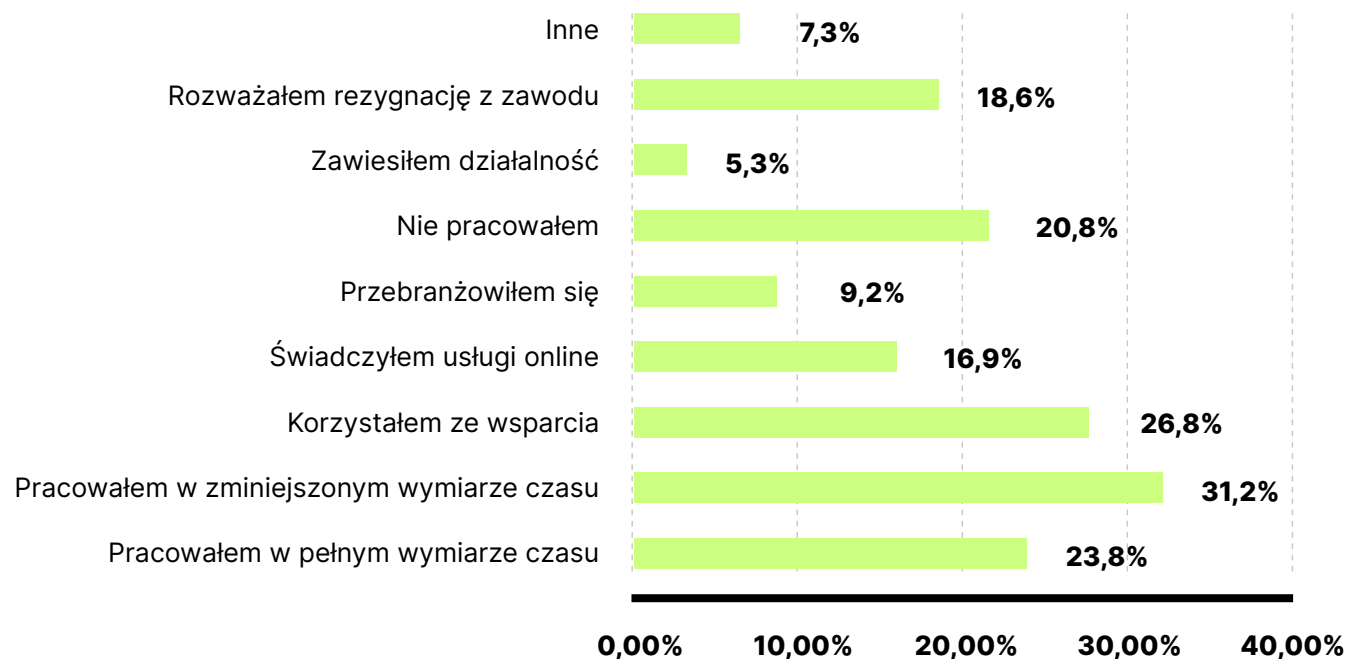
POLIOZOMEN
I POLIOZEMNI
2024

Według badań pandemia odcisnęła piętno na pracy artystycznej i twórczej. Artysty często mierzyli się z wieloma trudnościami finansowymi, ograniczonym wymiarem czasu pracy, przejściem na pracę online.

Część musiała przebranżowić się, często wykonując proste prace, jak rozwożenie jedzenia lub praca w piekarni (Ilczuk et al., 2021). Zapytano badanych, jak wyglądała ich sytuacja w trakcie pandemii. 31,2% zadeklarowało, że pracowało w zmniejszonym wymiarze godzin. 23,8% odpowiedziało, że udało im się utrzymać wcześniejszy wymiar godzinowy pracy. 20,8% nie pracowało w ogóle. 26,8% korzystało z różnych form wsparcia takich jak: tarcza antykryzysowa (świadczenia postojowe), stypendia i programy MKiDN. 9,2% przyznało, że przebranżowiło się, ale aż 18,6% rozważało rezygnację z zawodu. Raptem 16,9% badanych świadczyło swoje usługi online.

Wykres 14. Proszę opisać swoją sytuację w trakcie pandemii, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

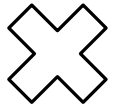

Tabela 32. Proszę opisać swoją sytuację w trakcie pandemii według branż, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)

	architektura	literatura	muzyka	taniec	teatr	film	sztuki wizualne	twórczość ludowa
Pracowałem w pełnym wymiarze czasu	49,6%	49%	16,7%	11,3%	10%	19,9%	31,7%	21,9%
Pracowałem w zmniejszonym wymiarze czasu	22,4%	21,2%	34,1%	31%	36,9%	39%	25,4%	27,1%
Korzystałem ze wsparcia	10,4%	20,2%	30,2%	32,5%	45,6%	30,7%	15,9%	24%
Świadczyłem usługi online	15,2%	18,7%	17,6%	16,3%	15,9%	14,7%	17,6%	13,5%
Przebranżowiłem się	4,8%	7,5%	11,9%	11,3%	12%	7,2%	7,2%	3,1%
Nie pracowałem	10,4%	9,3%	22%	27,6%	26,5%	25,2%	18,2%	16,7%
Zawiesiłem działalność	8%	3,6%	6,8%	8,9%	2,4%	3,7%	5,3%	10,4%
Rozważałem rezygnację z zawodu	16,8%	10,1%	22,4%	29,1%	26,2%	18,5%	12,7%	17,7%
Inne	8%	5,4%	5,3%	8,9%	8,3%	5,9%	9,7%	8,3%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Praca w pełnym wymiarze czasu podczas pandemii była najczęściej wybierana przez architektów, literatów oraz twórców sztuk wizualnych (odpowiednio 49,6%, 49% i 31,7%). W zawodach, w których konieczny jest kontakt z widownią lub większą grupą ludzi, najczęściej artyści i wykonawcy przyznawali, że nie pracowali w ogóle lub pracowali w zmniejszonym wymiarze czasu. 27,6% artystów tańca, 26,5% artystów teatru, 25,2% artystów filmu i 22% artystów branży muzycznej przyznało, że nie pracowało w trakcie pandemii w ogóle. Artyści i wykonawcy z tych branż najczęściej przyznawali też, że korzystali z różnorodnych form wsparcia w ramach tarczy antykryzysowej i innych projektów pomocowych. Najwięcej respondentów, którzy przyznali się do myśli o rezygnacji z zawodu pochodziło z branży taniec (29,1%) oraz teatr (26,2%).

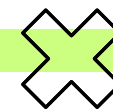
Pandemia COVID-19 miała znaczący wpływ na zmiany liczebności środowiska artystycznego. Szczególnie w branżach performatywnych, wymagających od artystów kontaktu z innymi, widoczne było duże załamanie. Pandemia spowodowała także wzrost zainteresowania streamingami, który przełożył się na sytuację w branży filmowej.

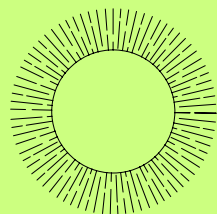
5.8. „Przeciętny” artysta lub „przeciętna” artystka

Na samym początku raportu przedstawiliśmy na dwóch stronach kluczowe wyniki naszego badania dotyczące szacowania liczebności oraz sytuacji socjoekonomicznej artystów i artystek – twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń. Kończąc szczegółową prezentację najważniejszych wyników zdecydowaliśmy się na personifikację branż i pokoleń na podstawie posiadanych danych. Prosimy nie podchodzić do tego zabiegu nazbyt poważnie, nie ma kogoś takiego jak „przeciętny” przedstawiciel branży artystycznej, jest to raczej zaczerpnięty z marketingu środek ułatwiający syntezywanie uzyskanych wyników.

5.8.1. Persony według branż

Architektura

- 42 lata
- w branży przeważają kobiety
- wykształcenie twórcze i artystyczne: wyższe
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 4858 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (27%), samozatrudnienie (33%)
- pracuje artystycznie 40 godzin tygodniowo

Literatura

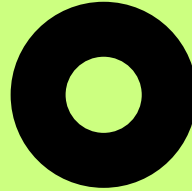

- 44 lata
- w branży przeważają kobiety
- wykształcenie twórcze i artystyczne: brak
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 3947 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (53%)
- pracuje artystycznie 31 godzin tygodniowo

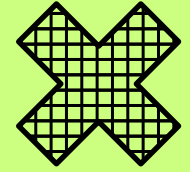

Taniec

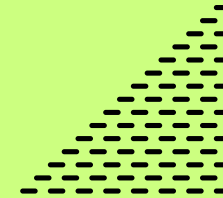
- 32 lata
- w branży przeważają kobiety
- wykształcenie artystyczne: wyższe
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 3210 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (36%), umowa zlecenia (25%)
- pracuje artystycznie 31 godzin tygodniowo

Muzyka

- 39 lat
- w branży przeważają mężczyźni
- wykształcenie artystyczne: wyższe
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 4195 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (37%)
- pracuje artystycznie 33 godzin tygodniowo

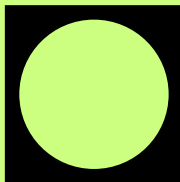
Sztuki Wizualne

- 39 lat
- w branży przeważają kobiety
- wykształcenie twórcze i artystyczne: wyższe
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 2944 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (26%), samozatrudnienie (25%)
- pracuje artystycznie 35 godzin tygodniowo

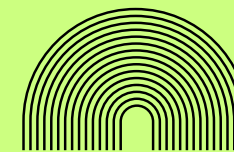

Film

- 37 lat
- w branży przeważają mężczyźni
- wykształcenie twórcze i artystyczne: wyższe
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 5599 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (44%), samozatrudnienie (21%)
- pracuje artystycznie 41 godzin tygodniowo

Teatr

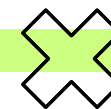

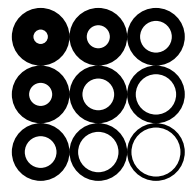
- 39 lat
- w branży przeważają mężczyźni
- wykształcenie artystyczne: wyższe
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 5042 zł
- najczęstsze formy pracy: umowa o dzieło (43%)
- pracuje artystycznie 37 godzin tygodniowo

Twórczość ludowa

- 54 lata
- w branży przeważają kobiety
- wykształcenie twórcze i artystyczne: brak
- średnia przychodów miesięcznych z pracy artystycznej: 1955 zł
- najczęstsze formy pracy: praca bezumowna (26%), samozatrudnienie (25%), umowa o dzieło (22%)
- pracuje artystycznie 32 godzin tygodniowo

5.8.2. Persony według pokoleń

Baby Boomers

Pokolenie BB (Baby Boomers) - urodzeni w latach 1946-64

- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 3432 zł
- 15,7% nie przynależy do żadnej organizacji branżowej
- 19,6% świadczyło pracę bez wynagrodzenia, by budować swoją markę osobistą
- 8,4% świadczyło pracę na zasadzie barteru
- 43,7% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował publiczną opiekę zdrowotną
- 5,4% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował urlop macierzyński/tacierzyński

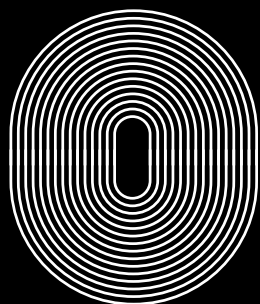
Pokolenie X

Pokolenie X - urodzeni w latach 1965-80

- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 4554 zł - 23,5% nie przynależy do żadnej organizacji branżowej
- 26,5% świadczyło pracę bez wynagrodzenia, by budować swoją markę osobistą
- 13,7% świadczyło pracę na zasadzie barteru
- 69,5% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował publiczną opiekę zdrowotną
- 21,4% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował urlop macierzyński/tacierzyński

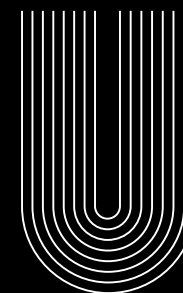
Milenialsi (Y)

Pokolenie Y (Milenialsi) – urodzeni w latach 1981-95

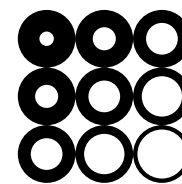
- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 4311 zł
- 39,8% nie przynależy do żadnej organizacji branżowej
- 39,4% świadczyło pracę bez wynagrodzenia, by budować swoją markę osobistą
- 19,7% świadczyło pracę na zasadzie barteru
- 76,9% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował publiczną opiekę zdrowotną
- 57% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował urlop macierzyński/tacierzyński

Gen Z

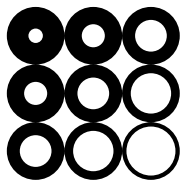
Pokolenie Z (Gen Z) – urodzeni w latach 1996-2012

- średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej: 2516 zł
- 60,7% nie przynależy do żadnej organizacji branżowej
- 60% świadczyło pracę bez wynagrodzenia, by budować swoją markę osobistą
- 20% świadczyło pracę na zasadzie barteru
- 80% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował publiczną opiekę zdrowotną
- 58,4% przystąpiłoby do systemu związanego ze statusem artysty, gdyby oferował urlop macierzyński/tacierzyński

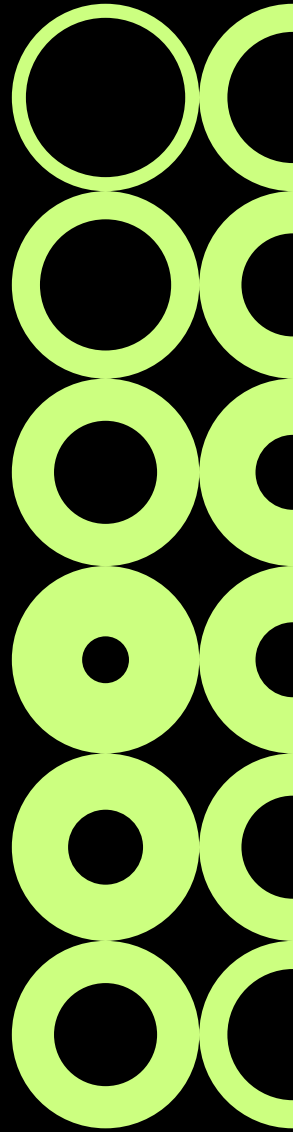
POLIOZOMENE
I POLIOZOMENE
SOFT

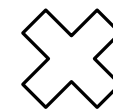

6

**NA KONIEC O TYM,
CO BY BYŁO GDYBY
- ODPOWIEDZI ARTY-
STÓW/ARTYSTEK,
TWÓRCÓW/TWÓRCZYŃ
ORAZ WYKONAWCÓW/
WYKONAWCZYŃ NA
JEDNO JEDYNE PYTANIE
OTWARTE**

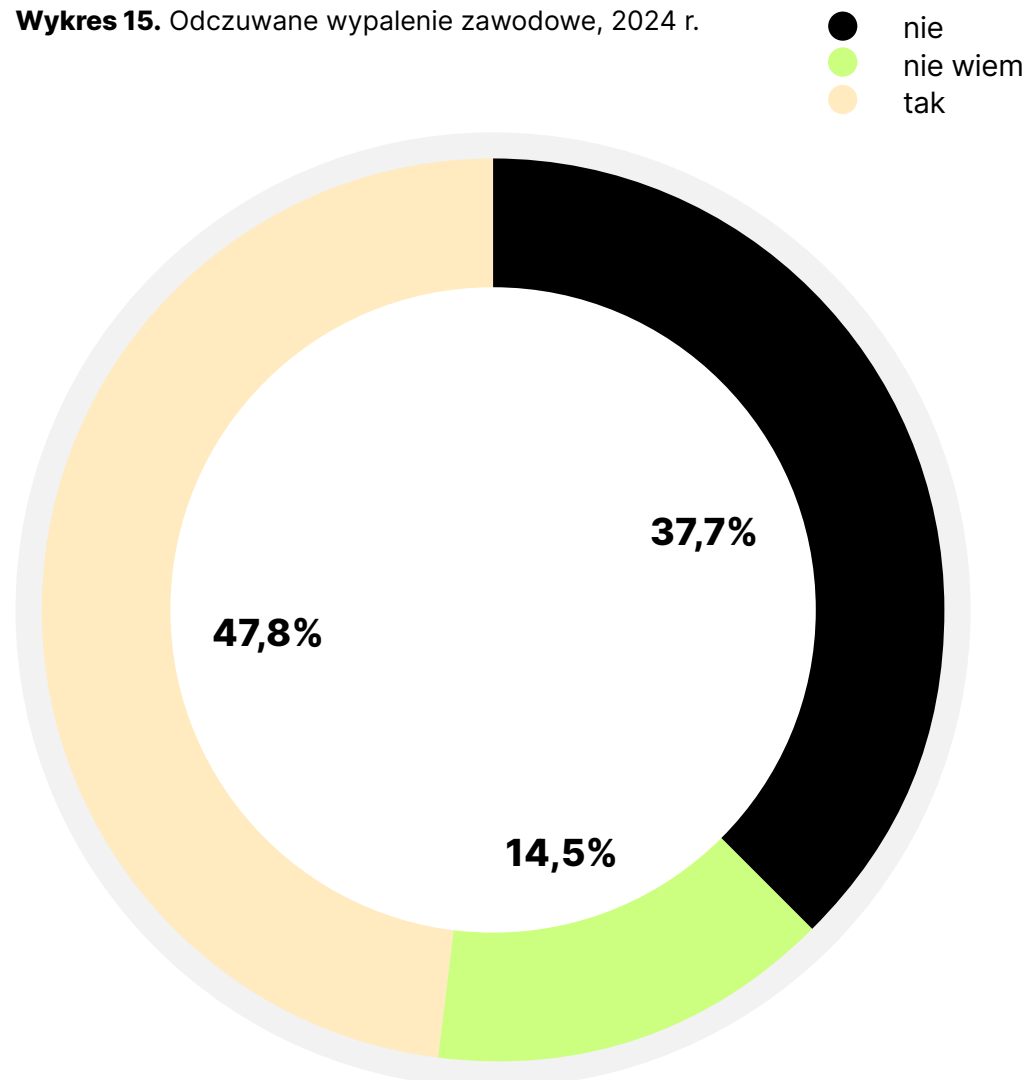
6.1. Wypalenie zawodowe

Na zakończenie zadano badanym pytanie otwarte „Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badany wybrałby tę związaną z pracą artystyczną?” Odpowiedź ta została skonfrontowana z drugim pytaniem: „Czy odczuwają wypalenie zawodowe?”. Aż 47,8% przyznało się do odczuwania wypalenia zawodowego, 37,7% zaprzeczyło, a 14,5% przyznało, że nie wie.

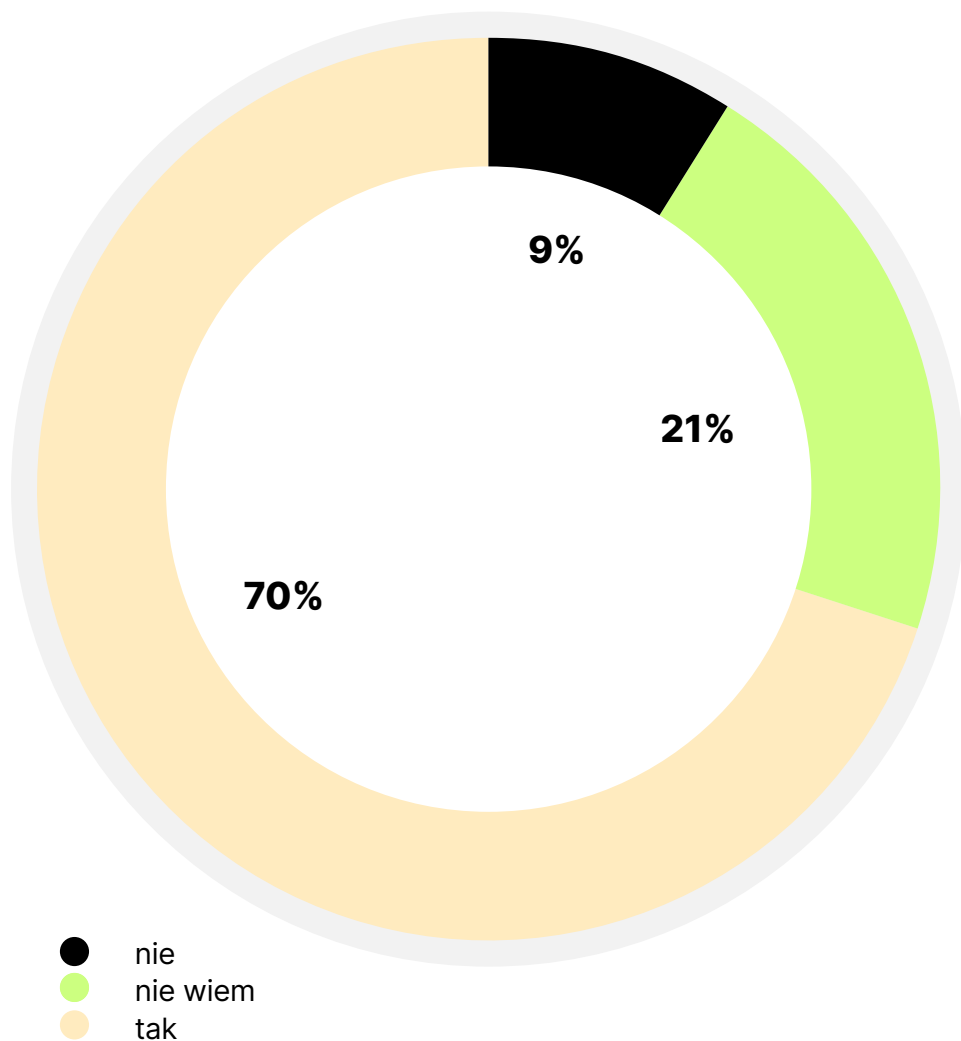
Mimo wysokiego odsetka osób wypalonych zawodowo większość badanych wciąż wybrałaby działalność twórczą i artystyczną. Przedstawione poniżej wyniki opierają się na analizie treści pozyskanych w jedynym pytaniu otwartym ankiety. Analizę tę przeprowadzono najpierw odrębnie dla trzech grup uczestników – w zależności od odpowiedzi udzielonej na wcześniejsze pytanie: „Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to czy nadal byłaby ona związana z działalnością artystyczną/twórczą?”. Najliczniejszą z grup były osoby, które na pytanie to udzieliły odpowiedzi „tak” – stanowiły one aż 70% wszystkich respondentów. Uzasadnienia odpowiedzi „nie wiem” i „nie” to odpowiednio 21% i 9% próby.

Wykres 15. Odczuwane wypalenie zawodowe, 2024 r.

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Wykres 16. Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badani wybraliby tę związaną z pracą artystyczną? 2024 r.

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Tabela 33. Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badani wybraliby tę związaną z pracą artystyczną, według płci, 2024 r.

Kobiety	nie	8,2%
	nie wiem	22%
	tak	69,8%
Mężczyźni	nie	8,8%
	nie wiem	20,9%
	tak	70,3%
Osoby niebinarne	nie	9,7%
	nie wiem	18,3%
	tak	72%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Najwięcej niezdecydowanych co do ponownego wybrania branży artystycznej osób było wśród kobiet (22%), jednocześnie to one najrzadziej deklarowały, że nie podjęłyby ponownie tej decyzji (8,2%). Najczęściej odpowiedź „nie” wybierały osoby niebinarne (9,7%), ale także w tej grupie znajduje się największy odsetek osób, które zadeklarowały, że wybrałyby ponownie swój zawód (72%).

Tabela 34. Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badany wybrałby tę związaną z pracą artystyczną, według pokoleń, 2024 r.

Pokolenia	Odpowiedzi	%
BB	nie	5,5%
	nie wiem	13,1%
	tak	81,4%
X	nie	8,5%
	nie wiem	22,5%
	tak	69%
Y	nie	9,6%
	nie wiem	23,5%
	tak	66,9%
Z	nie	7,2%
	nie wiem	19,1%
	tak	73,6%

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

Najbardziej zawiedzione pracą artystyczną i twórczą zdaje się pokolenie Y. Aż 9,6% Milenialsów nie wybrałoby ponownie tej drogi zawodowej, podczas gdy wśród BB jest to 5,5%, w pokoleniu Z – 7,2%, a w X – 8,5% badanych. Wśród pokolenia Baby Boomerów ponowny wybór pracy artystycznej deklarowany jest najczęściej (81,4%). Pokolenie Z, które boryka się wciąż z wieloma problemami na rynku pracy, również często deklaruje, że ponownie wybrałoby swój zawód (73,6%).

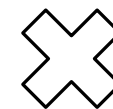
Charakterystyczną cechą wyników ze wszystkich grup była – ogólnie – wysoka zbieżność wypowiedzi respondentów. Przykładowo, wątki dotyczące niesatysfakcjonujących warunków pracy, niestabilności finansowej, braku regulacji dotyczących emerytur czy ubezpieczeń wybrzmiewały bardzo silnie we wszystkich podgrupach. Grupy respondentów różniły się stopniem odniesionego sukcesu (lub porażki), czasem też – życiowym priorytetami, ale sumaryczny katalog treści, motywacji i problemów pozostawał stały. Dlatego też w omówieniu zastosowano podział wyodrębniający nie tyle grupy osób, co charakterystyczne narracje czy wątki – dla klarowności wyводу podzielone na te pozytywne (dlaczego „tak”?) oraz negatywne (dlaczego „nie”?).

Jeżeli chodzi o sam model raportowania wyników, to odpowiedzi z kategorii „nie” i „nie wiem” zilustrowane zostały łącznie,

jako jeden word-cloud. Decyzję tę podjęto na etapie analizy, gdyż wykazała ona, że te dwie grupy respondentów prezentują opinie właściwie zupełnie tożsame treściowo. Jednym wyróżnikiem grupy „nie wiem” – co rozumiałe – była komunikowana momentami mniejsza pewność deklarowanych decyzji.

Wyraźnie chcielibyśmy też podkreślić, że w analizie treści nie stosowaliśmy dodatkowych klasyfikacji uwzględniających poszczególne branże czy zawody – ewentualne odniesienia do nich w cytowanych wypowiedziach mają charakter ilustracyjny, ale nie mają statusu uogólnień empirycznych. Głównym celem tego etapu prac – co wynikało też z wybranego podejścia metodologicznego – było wyodrębnienie i próba usystematyzowania kluczowych wątków i narracji, a nie precyzyjna estymacja ilościowa.

Poniższe zestawienie opracowano w oparciu o analizę treści wspieraną między innymi przez narzędzia wykorzystujące duże modele językowe oraz oprogramowanie MAXQDA, które pozwoliło opracować chmury słów. W czasie przygotowania danych do wizualizacji zastosowano filtrowanie, w którym wykluczono najczęściej pojawiające się słowa nie niosące specyficznych, istotnych dla tematu badania treści (na przykład wszystkie formy zaimków osobowych, zwrotnych, przyimki itd.).

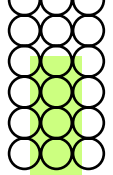

6.2. Dlaczego „tak“?

Kluczowym pojawiającym się w wypowiedziach respondentów argumentem uzasadniającym chęć ponownego wyboru drogi zawodowej związanej ze sztuką było odwoływanie się do wymiaru afektywnego czy emocjonalnego tej relacji. Argument ten przyjmował często formę wyznania – respondenci deklarowali wprost miłość wobec wykonywanej pracy lub dyscypliny artystycznej. Poza tak bezpośrednimi deklaracjami, w odpowiedziach pojawiał się także szereg innych – niezwykle pozytywnych – uczuć takich jak radość, satysfakcja, spełnienie etc. Źródłem bardzo pozytywnych i silnych doświadczeń były też często odczucia związane z interakcjami (rzeczywistymi lub wyobrażonymi) z odbiorcami własnej twórczości czy publicznością.

Rysunek 4. Chmura słów opracowana w oparciu o odpowiedzi na pytanie otwarte osób, które w pytaniu dot. ponownego wyboru drogi zawodowej związanej ze sztuką odpowiedziały „tak”

„Kocham to, co robię.”

„Bo czuję się spełniona duchowo, twórczo i wewnętrznie.”

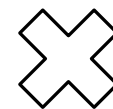
Drugi z kluczowych wątków w tej grupie miał charakter wyraźnie tożsamościowy. Tu bardzo częstym odczuciem (a może jedynie zwrotem retorycznym?) było deklaratowanie niemożności podjęcia innej drogi życiowej czy nawet wyobrażenia sobie alternatywnej ścieżki zawodowej. Wypowiedzi te podkreślały, że działalność artystyczna jest pewnym sposobem na życie, a nie jedynie pracą, wiąże się z nią możliwość tworzenia wyjątkowych wartości niematerialnych. Tu jednym z powtarzających się często słów było „powołanie”, co wyraźnie pokazuje też trwałość dyskursu wywiedzionego wprost z mitologii romantycznej (artysta jest osobą funkcjonującą obok czy też ponad „zwykłymi śmiertelnikami”).

„Jestem poetką. Zapisuję wiersze, które do mnie przychodzą.
Nie mam wyboru.”

„To powołanie, to więcej niż zawód.”

„Sztuka to działanie w imię niewymiernych wartości.”

Trzecim charakterystycznym wątkiem była kwestia wykorzystania własnego talentu i wierności sobie oraz swojemu przeznaczeniu, które jedynie w działalności artystycznej może znaleźć spełnienie. Działalność zawodowa jest tu jednocześnie możliwością wyrażenia siebie i swojego prawdziwego „ja”. Bywa też spostrzegana jako wybór moralny.

„Twórczość się nie opłaca, ale brak twórczości zabija.”

„Jestem urodzonym artystą.”

„Działalność twórcza wynika z konieczności.”

„To wewnętrzna potrzeba, która pchamnie do tworzenia.”

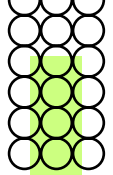
Paradoksalnie – temu twórczemu imperatywowi, swoistemu przymusowi tworzenia towarzyszy jednocześnie często poczucie wolności. Jego źródłem zdaje się być zarówno sama istota działalności artystycznej, jak i styl życia i pracy typowy dla artystów i artystek. Stawia to artystyczną działalność zawodową w opozycji do typowych ścieżek profesjonalnego rozwoju.

„Dzięki twórczości czuję się wolny.”

„Praca artystyczna daje mi niezależność.”

„Bardzo cenię sobie też wolność w planowaniu czasu – pracowałam pół roku na etacie i wiem, że system pracy biurowej nie jest dla mnie i taka praca po prostu bardzo mnie unieszczęśliwia.”

Wśród uzasadnień pojawiały się także odwołania do ogromnych inwestycji w rozwój własnego talentu, co można interpretować psychologicznie jako efekt „utopionych kosztów”, potrzebę konsekwentnego działania wynikającą z już poniesionych kosztów, zgodnie z logiką: „Jestem artystą, bo bardzo wiele w życiu poświęciłem/poświęciłam, aby osiągnąć ten status”. Deklaracjom tym często towarzyszy jednocześnie przekonanie, że droga (samo)kształcenia w zawodach artystycznych nigdy właściwie się nie kończy.

„Ścieżka artystyczna jest elementem tożsamości. Poświęciłem ogromną część swojego życia tej dziedzinie i nie chcę z niej zrezygnować.”

„20 lat uczyłem się tego zawodu.”

„Poświęciłem całe swoje dorosłe życie sztuce.”

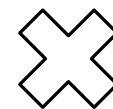
} Kolejna charakterystyczna grupa wypowiedzi odwoływała się do wartości niematerialnych i pracy rozumianej jako misja realizowana nie tylko w wymiarze osobistym, ale też szerszym – kulturowym i społecznym.

„Moja praca twórcza jest w relacji do społeczeństwa-kultury.”

„To, co robię, jest ważne społecznie.”

„Sztuka jest narzędziem wpływania na społeczeństwo.”

} Dwa charakterystyczne motywy bezpośrednio związane ze sferą materialną, które pojawiały się w wypowiedziach respondentów, to wola ponownego wybrania ścieżki artystycznej pomimo istotnych trudności finansowych oraz także deklaracje części respondentów, że mogą utrzymać się, korzystając z innych źródeł przychodów, co jest warunkiem kontynuowania działalności artystycznej.

„Pomimo wszystkich przypadłości branży artystycznej, jest mi najbliższa.”

„Mimo trudności, kocham to, co robię.”

„Otrzymuję wsparcie finansowe od rodziny.”

„Inna praca pozwala mi realizować artystyczne powołanie.”

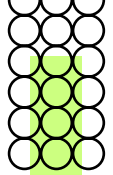
6.3. Dlaczego „nie wiem”?

Dlaczego „nie”?

W uzasadnieniach odpowiedzi „nie wiem” i „nie” wątkiem pojawiającym się zdecydowanie najczęściej były kwestie złych warunków ekonomicznych wykonywania pracy artystycznej, przy czym problematyka ta obejmowała kilka skorelowanych ze sobą wątków.

Rysunek 5. Chmura słów opracowana w oparciu o odpowiedzi na pytanie otwarte osób, które w pytaniu dot. ponownego wyboru drogi zawodowej związanej ze sztuką odpowiedziały „nie” lub „nie wiem”

Po pierwsze, problem niskich wynagrodzeń – chodzi tu zarówno o ich obiektywną wysokość, jak i subiektywne poczucie niedoceny (zwłaszcza wobec posiadanego wykształcenia specjalistycznego i wysokich wymagań), a także brak perspektywy zmiany tej sytuacji – m.in. możliwości awansu.

„Przychody artystów muzyków są nieadekwatne do pracy jaką wykonujemy podczas nauki i podczas wykonywania zawodu.”

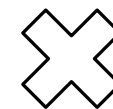
„Lubię to, co robię, ale zdaję sobie sprawę, że inny zawód byłby bardziej opłacalny.”

„Kocham aktorstwo jako sztukę, wiem, że jest to najlepsza droga jaką mogłam wybrać, ale warunki pracy są koszmarne.”

„Mam 35 lat. Nic nie posiadam prawie, praca w teatrze wygenerowała też długi, szczególnie w pandemii.”

„Brak możliwości rozwoju i podwyższania wynagrodzenia.”

Po drugie, problemem jest też niska stabilność przychodów oraz brak bezpieczeństwa wynikający z dominujących modeli zatrudnienia (praca nieetatowa, często nieoferujące ubezpieczenia etc.) oraz fluktuującej sytuacji na rynku.

„Pracowałem w najlepszych teatrach w Polsce, mam wiele dobrych recenzji i nagród, jestem w uprzywilejowanej sytuacji, a i tak żyję w prekariacie, w ciągłym poczuciu zagrożenia.”

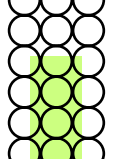
„Ogromnym minusem jest brak stabilizacji i stałego dochodu.”

„Niestabilność przychodów, brak świadczeń, brak ubezpieczenia zdrowotnego.”

„Praca w teatrze wygenerowała też długi, szczególnie w pandemii.”

„Nieprzewidywalna sytuacja na rynku pracy w branży artystycznej.”

„Nie można całe życie walczyć o przetrwanie.”

Po trzecie, brak wystarczającego wsparcia ze strony państwa i instytucji, ale też całego społeczeństwa, które w niewystarczającym stopniu rozpoznają wagę działalności artystycznej. Często wskazywano tu na poważne patologie systemowe związane z systemem finansowania działalności artystycznej, ale też – dyskusyjnymi praktykami w obszarze wsparcia artystów i artystek. Poza kwestiami finansowymi w oczywisty sposób wybrzmiewało też w wielu wypowiedziach poczucie frustracji związanej z brakiem szacunku dla sztuki oraz twórców i twórczyń.

„Praca ‘artystyczna’ w Polsce jest wyjątkowo niedoceniana przez zarówno Państwo, jak i obywateli.”

„W mojej sytuacji chcę i tak napisać list do Ministra Kultury w sprawie emerytury dla mnie z tytułu ogromnego dorobku twórczego, bo mogłabym obdzielić kilku artystów tym, co w życiu zrobiłam, a mając lat 52 czuję się osobą przepracowaną, zestresowaną, bo na czas obecny wyliczono mi emeryturę rzędu 79 zł.”

„Jeśli tak, to nie w Polsce. Po 89’ roku państwo zapomniało o artystach, kulturze i sztuce. Sytuacja bez zmian, bez względu na rządzącą opcję. Jak dotychczas, twórcy są zbyt mało wyborczo znaczącą grupą zawodową, aby stali się beneficjentami państwowego

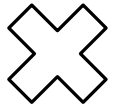
wsparcia jak górnicy, czy rolnicy. Wolny rynek wykastrował buntowników, kilku szczęśliwców radzi sobie lepiej i są niechcący “dowodem, że sztuka nie zginęła”, reszta przypomina ugotowaną żabę. Trudno im się zjednoczyć, trudno zawalczyć, brak nadziei, wypalenie, depresja, perspektywa głodowych emerytur lub braku środków do życia.”

„Ponieważ artysta wizualny jest obywatelem drugiej kategorii i nikt nie dba o naszą sytuację. Nie mamy pracy, nie zaliczany jest czas naszej edukacji do stażu pracy. Nie mamy żadnych świadczeń pomocowych czy stypendiów, bo te przeznaczone są jedynie dla młodych. A NCK i jego programy jest dla SWOICH z Warszawy, a po COVID już nikt nie pomaga artystom, oczywiście znowu poza tymi młodymi, którzy sobie świetnie radzą.”

„Kocham tą pracę, ale nawet w teatrze nikt nie szanuje tancerzy.”

„W Polsce nie szanuje się pracy twórczej ani ludzi nią zajmujących się.”

„Marzę o łatwiejszym dostępie do świadczeń społecznych. Nie chcę poświęcać kolejnego życia na ołtarzu sztuki. Nie chcę rezygnować z tego, co kocham, by móc godnie żyć.”

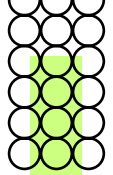
Po czwarte – ogromna konkurencyjność wynikająca z niewielkiej skali popytu, co skutkuje koniecznością „walki” o zlecenia. Istotnym problemem są też nie merytoryczne kryteria dostępu do pracy.

„Brak zatrudnienia, trudność w szukaniu zleceń, wysoka konkurencja.”

„Jest duża patologia związania z prowadzeniem teatrów i ogromnie ciężko jest dostać się na rozmowę, jeśli nie posiada się znajomości. Jest bardzo ograniczony rynek, jeśli chodzi o castingi do teatrów, przez co ciężko znaleźć pracę.”

„Problemem są też współczesne modele funkcjonowania rynku medialnego, które – zdaniem wielu respondentów – nie wynagradzają ich uczciwie traktując jedynie jako „dostawców kontentu”.

„Artysta nie ma stałych przychodów, nie jest chroniony przez państwo, poza tym twórca w obecnej sytuacji jest wykorzystywany. Media, You Tube i kanały streamingowe korzystają z naszej twórczości, a my nic z tego nie mamy.”

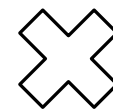

Respondenci nie są też usatysfakcjonowani innymi – istotnymi z perspektywy pracowniczej – aspektami swojego życia zawodowego. Jako powód wątpliwości czy chęci zmiany drogi zawodowej – wskazywano często m.in. kłopoty zdrowotne – specyficznie związane z danym zawodem, wysoki poziom stresu dodatkowo potęgowany przez trudności ekonomiczne czy brak ubezpieczenia oraz ekstremalne warunki pracy – często prowadzące do skrajnego wyczerpania.

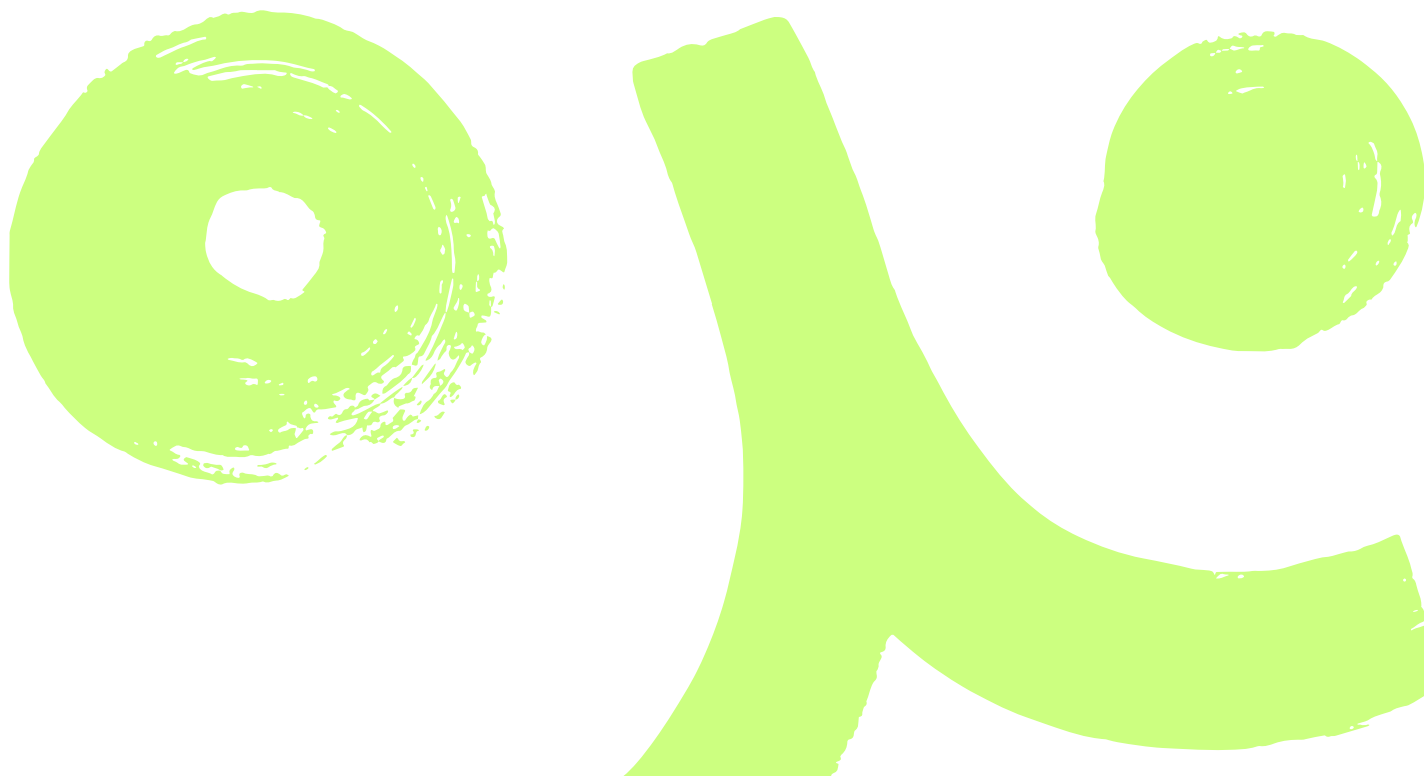
„Przychody artystów muzyków są nieadekwatne do pracy jaką wykonujemy podczas nauki i podczas wykonywania zawodu oraz nie są w stanie pokryć kosztów rehabilitacji koniecznej ze względu na zwyrodnienia powstałe w wyniku gry na instrumencie.”

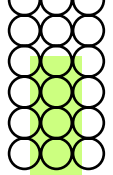
„Dodatkowo, mimo pracy z ciałem i nieustannym narażaniu go na kontuzję, nie mam zapewnionego przez pracodawców żadnego ubezpieczenia. Jest wiele rzeczy, o które muszę zadbać sama, a na które nie mam wystarczających środków.”

„Praca w niewiarygodnym obciążeniu, przez prawie 30 lat po realnie 20 h na dobę , 7 dni w tygodniu, 360 dni w roku, pomimo chorób, bólu. Ciągami na nogach minimum 24 do 52 godzin na najwyższych

obrotach bez minuty snu. Całe życie wegetacji prywatnej dla sceny i ludzi którzy mi zaufali, inwestowania całe życie w sprzęt, doskonalenie, poświęcanie czasu klientom na opiekę nad nimi, co nigdy nie przekładało się na przychody.”

Być może część z tych reakcji związana jest też z trudnymi, obciążającymi psychicznie sytuacjami interpersonalnymi, a także systemowym przyzwoleniem na praktyki niespotykane w lepiej uregulowanych segmentach rynku pracy.

„Brak jasnych zasad wykonywania zawodu artysty, nikczemnie niskie uposażenie w instytucjach kultury, brak szacunku szefostwa teatru wobec pracowników, mobbing w teatrze ma się wciąż dobrze – przemoc finansowa przede wszystkim.”

„Ciągłe konflikty i nieporozumienia w zespole.”

„Praca z ludźmi niezdolnymi do współpracy.”

Biorąc pod uwagę wszystkie omówione powyżej uwarunkowania, nie dziwi też częstotliwość wskazywania braku work-life balance czy możliwości wystarczającego dbania o własną rodzinę, jako istotnej przyczyny rozczarowania pracą w zawodach artystycznych. Często działalność artystyczna wskazywana jest wręcz jako bezpośrednia przyczyna niemożności rozpoczęcia życia rodzinnego.

„Praca ta nie pozwala mi na spędzanie czasu z rodziną.”

„Jest to nieustanna walka tak naprawdę na zarobek tylko, by utrzymać się w Polsce, wynajmując jakieś mieszkanie i opłacić rachunki,

podejmuję się prac, które mnie wypalają, swoje prace artystyczne robię po nocach i tak naprawdę w większości nie są one w ogóle opłacane, uczyłam się języków, oraz robiłam dodatkowe kursy związane z nowymi mediami. Nie wyobrażam sobie zakładać rodziny, bo moja sytuacja jest niestabilna, ciągle rzucam pracę, bo chcę iść w kierunku twórczym, ale to błędne koło i muszę pożyczać pieniądze od bliskich, to jest tak trudne, że już mam bardzo dużo wątpliwości co do sensu mojej pracy twórczej i tego, czym chciałabym podzielić się ze światem. Pisząc to płaczę i mam nadzieję, że kiedyś moje wysiłki zostaną zauważone.”

Spostrzegane trudności – zarówno ekonomiczne, jak i emocjonalne – prowadzą też do braku satysfakcji zawodowej, rozwoju wypalenia czy wręcz poczucia upokorzenia.

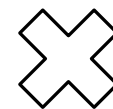
„Nie jestem zadowolony z efektów swojej pracy.”

„Doświadczam tego, że grałem za mało, nie miałem wiele okazji, by pokazać co potrafię.”

„Jestem wykształconą wszechstronnie osobą, ale czuję się wypalona.”

„Naprawdę o to pytacie? Przecież to oczywiste... gramy spektakle na ‘tak zwanej prowincji’ za psie pieniądze!”

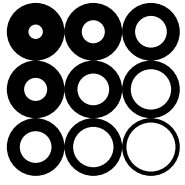
„Zostałem wystarczająco poniżony przez środowisko artystyczne.”

Wreszcie, ostatnia z pojawiających się systematycznie kategorii odpowiedzi: zmiana zainteresowań i brak pasji do kontynuowania artystycznej drogi, które także skłaniały osoby uczestniczące w badaniu do wyboru odpowiedzi „nie” lub „nie wiem”. W tym wypadku nie poznawaliśmy jednak żadnych szczegółowych motywów czy uzasadnień.

„Moje zainteresowania zmieniły się na przestrzeni lat.”

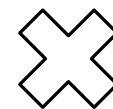
„Obecnie bardziej interesują mnie inne dziedziny.”

7

ZAMIAST PODSUMOWANIA

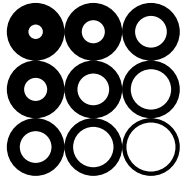
Ze względu na cele i metodologię analizy w tej końcowej części raportu, efektem jest tu raczej katalog motywacji, kłopotów i nadziei środowiska artystycznego niż synteza. Raczej zestaw kadrów niż pełna panorama badanych zjawisk (takie ambicje ma część ilościowa badania).

Nie zmienia to jednak faktu, że – podobnie jak w skomponowanym dobrze fotoreportażu – kadry te pozwalają dostrzec pewne nieoczywiste i umykające często w nadmiarze szczegółów zależności i problemy. Tym, co nam wydało się szczególnie ciekawe (i chyba nie dość wyraźnie rozpoznawane w debacie publicznej), to janusowe oblicze wyjątkowości i specyfiki zawodów artystycznych. O ile specyfika ta bywa ogromną zaletą w aspekcie niezależności, sensowności czy satysfakcji z kreatywnego spełnienia, to – jednocześnie – generuje ona ogromną ilość obciążeń: psychologicznych, zdrowotnych i ekonomicznych. Bycie artystą bardzo często oznacza, że zawodowa codzienność upływa w permanentnym „stanie wyjątkowym”. Wprowadzenie regulacji, odpowiednich mechanizmów ochrony i wsparcia (także ekonomicznego) mogłoby w istotnym stopniu uchronić osoby pracujące w zawodach artystycznych przed – zbędnymi – przeciążeniami. Rozstrzygnięcia tego rodzaju będą bardzo istotne nie tylko z punktu widzenia indywidualnego dobro-

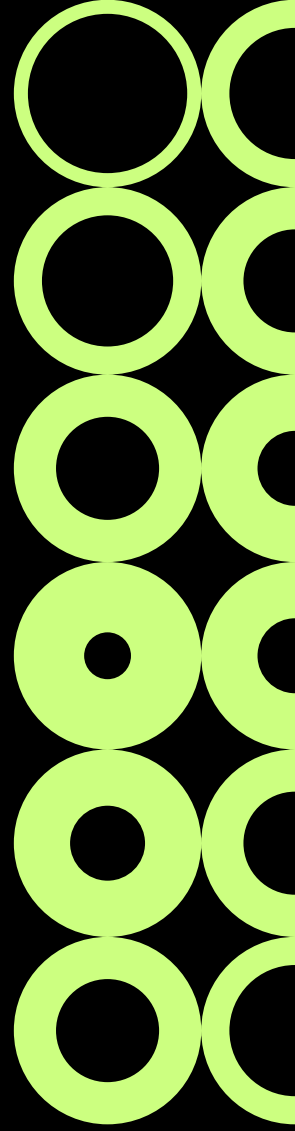
bytu, ale też znacznie szerszych aspektów budowania polityk w obszarze kultury. Warto tu z resztą – po raz ostatni – oddać głos jednej z osób uczestniczących w badaniu.

„Kultura jest realnym dobrem narodowym wymiernym w sposób społeczny i ekonomiczny, nie ma to jednak żadnego przełożenia na realne przychody ani uznanie społeczne. Prekariat kultury to w naszym kraju norma, która się nie zmienia. Doświadczenie biedy jest wśród artystów obecne, lecz niewyrażone – powoduje to olbrzymie zakłamanie środowiskowe, brak współpracy, a co za tym brak rozwiązań systemowych.”

Przedstawione w prezentowanym raporcie wyniki oddają zróżnicowaną i trudną sytuację pracujących w Polsce artystów i artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń, ale też postawę, którą przyjmują w większości odpowiadając się (w 70%) za kontynuacją uprawiania zawodu artystycznego na dobre i na złe. Mamy nadzieję, że dzięki wynikom naszego badania to, co tak często przemilczane, stanie się słyszalne – co pozwoli na bardziej racjonalną i otwartą dyskusję na temat przyszłości polityk i regulacji w tym obszarze.

(PRZYSTEPNE) EXECUTIVE SUMMARY

Cele badania

To już drugi raz gdy Zespół Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną Uniwersytetu SWPS pod kierownictwem prof. Doroty Ilczuk podjął się szacowania wielkości środowiska artystów i artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce. Przeprowadzono ogólnopolskie badania między lutym a połową lipca 2024. Było to zadanie trudne i ważne, bo pokazujące nie tylko liczebność, ale i sytuację socjoekonomiczną artystów. Zadanie, które – mamy nadzieję – posłuży do stworzenia rozwiązań prawnych, które to z kolei wesprą środowisko artystyczne w pozyskaniu ubezpieczeń społecznych.

Założenia badania

Coś się zmieniło? A może jednak nie? Założeniem badania jest monitorowanie zmian w obrębie branż kultury: filmu, literatury, muzyki, sztuk wizualnych, tańca, teatru oraz twórczości ludowej, z wyszczególnieniem zawodów tworzących każdą z tych branż. Katalog tych zawodów wyznaczył Zamawiający, czyli Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowy Instytut Fryderyka Chopina.

Kto za tym stoi?

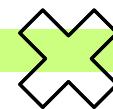
Po raz kolejny profesor Dorota Ilczuk wraz z dwudziestoosobowym zespołem, w skład którego wchodzi: ekonomiści, socjodolodzy, kulturoznawcy, informatycy, specjaliści z zakresu statystyki i artyści. Ponad 600 współpracujących organizacji, instytucji oraz podmiotów gospodarczych. Ponad 70 dostawców danych liczbowych. 140 tys. odbiorców reklamy w social mediach oraz w Programie Drugim Polskiego Radia, „Ruchu Muzycznym”, „E-teatrze”, czy na portalu „gazeta.pl”. Dodatkowo zaproszono do bliższej współpracy odpowiedzialnych za poszczególne branże ekspertów wewnętrznych i zewnętrznych – osoby reprezentujące różne środowiska artystyczne i twórcze, wspierające badaczy swoją wiedzą, pomagające w promocji badania oraz w krytycznej analizie spływających danych.

Jak to zbadać? Czyli autorska metodologia niemożliwego!

Nauczeni doświadczeniem z 2018 roku nie zatrzymaliśmy się w rozwoju i ulepszyliśmy autorską metodę, którą stworzyliśmy poprzednio. Trójfazowy model pozyskiwania danych do badania został wzbogacony o kolejne źródła, tym razem z wolnego rynku pracy – agencji menedżerskich – oraz z aukcji dzieł sztuki. Faza I koncentrowała się na opracowaniu autorskiej metody badania. Wzbogaciliśmy naszą metodę o progi rzetelności dla każdej z branż i dla populacji ogółem (ważna informacja: główny trzon metody pozostaje nadal naszą słodką tajemnicą). Faza II oparta została na pozyskaniu, ujednoczeniu i analizie dostępnych baz danych. Dane te pochodziły z centralnych jednostek statystycznych (np. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, GUS), z organizacji twórczych oraz bezpośrednio z rynku pracy (np. z agencji menedżerskich). Faza III to także przeprowadzenie badania sytuacji socjoekonomicznej środowiska techniką CAWI. Ponad 16 tysięcy osób przystąpiło do udziału w badaniu. Ostatecznie w analizie uwzględniono ponad 5 tys. ankiet. Następnie – w końcowej fazie III – Zespół przystąpił do szacowania liczebności środowiska oraz analizy jego sytuacji socjoekonomicznej.

Wyniki badań

Wykorzystując zasadę triangulacji danych, czyli korzystania z minimum 3 niezależnych źródeł dla każdej grupy zawodowej, oszacowaliśmy, ile osób wykonuje zawody w branżach kultury (62,4 tys.). Wiemy także jak wygląda struktura przychodów dla każdej branży i każdego zawodu w branży na poziomie średniej i mediany! Wiemy, że 64% twórców, twórczyń, artystów, artystek oraz wykonawców i wykonawczyń należy do stowarzyszeń, wiemy także, ilu z nich należy do pokolenia Baby Boomers, X, Milenialsów i Gen Z. Wiemy też, czy zdarzyło im się pracować za darmo i dlaczego. Policzyliśmy, kto osiąga największe przychody, a kto najmniejsze, (średnio

miesięcznie 1955 zł). Wykorzystując metody analizy statystycznej policzyliśmy współczynnik wielozawodowości, ponieważ artyści są aktywni średnio w 2,95 zawodów! W tym ujęciu branże stają się „polami działalności”, na którym funkcjonują artyści, artystki, twórcy, twórczynie oraz wykonawcy i wykonawczynie (Ilczuk et. al., 2020, s. 35).

Sytuacja materialna i socjalna

Poznaliśmy stan oszczędności artystów i artystek w Polsce, poziom zadłużenia i zobowiązań kredytowych. Możemy powiedzieć, którzy z nich przeżyją bez pracy trzy miesiące, a którzy nie posiadają żadnych oszczędności. Wiemy także, czy kochają swoją pracę i czy wybraliby tę samą drogę po raz kolejny. Mamy też dane, które mówią o tym, ile godzin poświęcają na pracę i rozwój zawodowy. Dowiedzieliśmy się także, jak duże rozwarstwienia dotyczą tę grupę zawodowe i w której grupie kobiety osiągają przychody na poziomie aż 2223 zł mniej od mężczyzn. Odpowiemy na pytanie, czy artyści stali się bogatsi czy biedniejsi od 2018 roku.

System, za czy przeciw?

Na podstawie zgromadzonych danych możemy z powodzeniem powiedzieć, czego chcą artyści, artystki, twórcy, twórczynie oraz wykonawcy i wykonawczynie w naszym kraju. Określiśmy, które pokolenie jakie ma potrzeby i oczekiwania względem projektowanego systemu, a także zbadaliśmy, że 10,4% badanych nie posiada żadnego ubezpieczenia. Uzyskaliśmy zaskakujące dane, które pozwalają porównać Baby Boomers, X, Milenialsów i Gen Z.

Czy wiemy coś więcej?

Tak! Tak szerokie i precyzyjne badania, oparte na szczegółowej analizie baz danych i wywiadów pozwoliło nam zajrzeć jeszcze dalej do świata artystów i artystek niż w 2018 roku. Wielozawodowa struktura tej grupy, przenikanie się branż artystycznych, a w nich artyści, artystki, twórcy, twórczynie oraz wykonawcy i wykonawczynie deklarujący wypalenie zawodowe na poziomie 47,8%. Zastosowanie analizy językowej opartej na oprogramowaniu MAXQDA pozwoliło nam popatrzeć na życie artystów i artystek przez pryzmat ich własnej narracji, analizując treść i systematyzując główne wątki. Pozwala to popatrzeć na wyniki badań oczami artystów i artystek, z ich wrażliwością i pasją, a nie wyłącznie przez pryzmat tabel wypełnionych cyframi. Określiśmy także szacunkową liczbę – 1,6% osób niebinarnych oraz branże jakie reprezentują, a także ich oczekiwania.

Na koniec...

To jeszcze nie koniec! Szeroka analiza sytuacji socjoekonomicznej branż kultury przedstawia życie zawodowe tych, którzy poprzez swoją pracę artystyczną, twórczą, wykonawczą mają wielki wpływ na stan polskiej kultury.

Monitorowanie, badanie, zrozumienie dynamiki i specyfiki pracy w tych branżach może zmienić kształt polskiej kultury. Polityka kulturalna oparta na badaniach wymaga stałego zaangażowania w monitorowanie aktualnej sytuacji i rysujących się trendów, tym bardziej, że poważnie rozumiana inwestycja w ludzki kapitał wszystkim nam na pewno się opłaci.

Spis tabel i wykresów

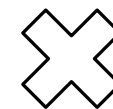

Tabela 1.	Reprezentatywność badania, 2024 r.	23
Tabela 2.	Szacunkowe liczebności środowiska według branż, 2024 r.	27
Tabela 3.	Szacunkowe liczebności bezwzględne według zawodów w 2024 r.	28
Tabela 4.	Szacunkowe liczebności bezwzględne w ujęciu branżowym według zawodów, 2024 r.	32
Tabela 5.	Współczynnik wielozawodowości według branż w 2024 r.	35
Tabela 6.	Średni wiek respondentów, 2024 r.	43
Tabela 7.	Liczebność respondentów w branżach według płci, 2024 r.	45
Tabela 8.	Przynależność respondentów do organizacji branżowych, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	46
Tabela 9.	Przynależność respondentów do organizacji branżowych w podziale na pokolenia, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	47
Tabela 10.	Przynależność do organizacji branżowych według płci, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	48
Tabela 11.	Wykształcenie ogólne respondentów według płci, 2024 r.	49
Tabela 12.	Wykształcenie ogólne respondentów według branż, 2024 r.	49
Tabela 13.	Wykształcenie artystyczne respondentów według branż, 2024 r.	50
Tabela 14.	Wykształcenie artystyczne respondentów według płci, 2024 r.	50
Tabela 15.	Mediana i średnia miesięcznych przychodów według branż (w zł), 2023 r.	54
Tabela 16.	Średnia miesięcznych przychodów z pracy artystycznej według płci w podziale na branże (w zł), 2023 r.	55
Tabela 17.	Średnie miesięczne przychody z pracy artystycznej według pokoleń (w zł), 2023 r.	56
Tabela 18.	Mediana miesięcznych przychodów z pracy artystycznej dla 10 zawodów osiągających najwyższe przychody (w zł), 2023 r.	56
Tabela 19.	Mediana miesięcznych przychodów z pracy artystycznej dla 10 zawodów osiągających najniższe przychody (w zł), 2023 r.	56
Tabela 20.	Przychody respondentów a przedziały wynagrodzeń, 2023 r.	57
Tabela 21.	Przychody poszczególnych pokoleń respondentów a przedziały wynagrodzeń, 2023 r.	58
Tabela 22.	Przychody respondentów poszczególnych branż a przedziały wynagrodzeń, 2023 r.	60
Tabela 23.	Źródło przychodu z pracy pozaartystycznej według branż, 2023 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	65

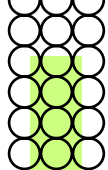

Tabela 24.	Świadczenie pracy bez wynagrodzenia według pokoleń, 2023 r.	67
Tabela 25.	Formy pracy według branż (pytanie wielokrotnego wyboru), 2024 r.	71
Tabela 26.	Procent respondentów posiadających umowę o pracę według branż, 2024 r.	71
Tabela 27.	Procent respondentów pracujących na podstawie umowy o dzieło według branż, 2024r.	71
Tabela 28.	Liczba godzin wykonywanej pracy tygodniowo wg branż, 2024 r.	72
Tabela 29.	Średni tygodniowy czas pracy według płci (w godzinach), 2024 r.	72
Tabela 30.	Jak długo utrzymasz się z oszczędności (według branż), 2024 r.	73
Tabela 31.	W przypadku wprowadzenia przepisów związanych ze statusem artysty interesowałoby mnie przystąpienie do systemu, jeśli uprawniałyby mnie to do...; w podziale na pokolenia (pytanie wielokrotnego wyboru), 2024 r.	76
Tabela 32.	Proszę opisać swoją sytuację w trakcie pandemii według branż, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	79
Tabela 33.	Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badany wybrałby tę związaną z pracą artystyczną, według płci, 2024 r.	88
Tabela 34.	Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badany wybrałby tę związaną z pracą artystyczną, według pokoleń, 2024 r.	89
Wykres 1.	Przynależność respondentów do branż, 2024 r.	40
Wykres 2.	Liczba reprezentowanych branż przez respondenta, 2024 r.	41
Wykres 3.	Wiek respondentów w przedziałach, 2024 r.	42
Wykres 4.	Rozkład wieku respondentów, 2024 r.	42
Wykres 5.	Respondenci według płci, 2024 r.	44
Wykres 6.	Obywatelstwo respondentów, 2024 r.	51
Wykres 7.	Źródło przychodu z pracy pozaartystycznej, 2023 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	64
Wykres 8.	Świadczenie pracy bez wynagrodzenia, 2023 r.	66

Wykres 9.	Formy pracy według branż (pytanie wielokrotnego wyboru), 2024 r.	70
Wykres 10.	Jak długo utrzymasz się z oszczędności, 2024 r.	73
Wykres 11.	Proszę opisać swoją sytuację kredytową, 2024 r.	74
Wykres 12.	Posiadane ubezpieczenia, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	75
Wykres 13.	W przypadku wprowadzenia przepisów dedykowanych wsparciu artystów interesowałoby mnie przystąpienie do systemu, jeśli uprawniałby mnie do: (pytanie wielokrotnego wyboru) 2024 r.	75
Wykres 14.	Proszę opisać swoją sytuację w trakcie pandemii, 2024 r. (pytanie wielokrotnego wyboru)	78
Wykres 15.	Odczuwane wypalenie zawodowe, 2024 r.	87
Wykres 16.	Czy gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to badany wybrałby tę związaną z pracą artystyczną? 2024 r.	88
Rysunek 1.	Praca zespołu CBnGK w liczbach	21
Rysunek 2.	Wielkość pozorna i faktyczna badanego środowiska (z uwagi na powszechną wielozawodowość) w 2018 r.	35
Rysunek 3.	Wielkość pozorna i faktyczna badanego środowiska (z uwagi na powszechną wielozawodowość) w 2024 r.	36
Rysunek 4.	Chmura słów opracowana w oparciu o odpowiedzi na pytanie otwarte osób, które w pytaniu dot. ponownego wyboru drogi zawodowej związanej ze sztuką odpowiedziały „tak”	91
Rysunek 5.	Chmura słów opracowana w oparciu o odpowiedzi na pytanie otwarte osób, które w pytaniu dot. ponownego wyboru drogi zawodowej związanej ze sztuką odpowiedziały „nie” lub „nie wiem”	97

Bibliografia

- EY Polska (2024). Co to jest pokolenie Z? Charakterystyka nowej generacji (Gen Z) pracowników i konsumentów, https://www.ey.com/pl_pl/workforce/pokolenie-z-co-to-jest [dostęp z dnia 15.06.2024].
- GUS (2024). Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2024 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2023 r., <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2023-roku,273,11.html> [dostęp z dnia 16.06.2024].
- GUS (2024a). Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r., <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/zasieg-ubostwa-ekonomicznego-w-polsce-w-2023-roku,14,11.html> [dostęp z dnia 5.07.2024].
- Ilczuk, D., Dudzik, T., Gruszka-Dobrzyńska, E., & Jeran, A. (2015). *Artyści na rynku pracy*. Wydawnictwo Attyka.
- Ilczuk, D., Gruszka-Dobrzyńska, E., Socha, Z., & Hazanowicz, W. (2020). *Policzone i policzeni!: artyści i artystki w Polsce*. Dom Wydawniczy Elipsa.
- Ilczuk, D., Karpińska, A. & Socha, Z. (2021). Siła rażenia pandemii. Artyści i artystki teatru w świetle wyników badań ilościowych. [in] *Teatr w pandemii*, red. Kalinowska, K. Kułakowska, K. Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego, Warszawa.
- Ilczuk, D., Karpińska, A., & Cholewicka, E. (2024). *Artists Labour Market, Cultural Policy and Creative Economy: A Triangular Model in Poland*. Taylor & Francis.
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (2022). Rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r., <https://www.gov.pl/web/premier/rozporzadzenie-w-sprawie-wysokosci-minimalnego-wynagrodzenia-za-prace-oraz-wysokosci-minimalnej-stawki-godzinowej-w-2023-r> [dostęp z dnia 16.06.2024].
- KPMG (2024). Rynek dóbr luksusowych w Polsce. Nowe wymiary luksusu, <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pl/pdf/2024/05/pl-Raport-KPMG-Rynek-dobr-luksusowych-2024-druk-v2.pdf> [dostęp z dnia 5.07.2024].
- PAP (2024). <https://biznes.pap.pl/pl/news/pap/info/3604533,wspolczynnik-giniego-w-polsce-w-2023-roku-wyniosl-0-314--tak-jak-w-2022-roku---gus> [dostęp z dnia 16.06.2024].
- Przewłocka, J. (2009). CAWI-specyfika, wykorzystanie, perspektywy rozwoju. *Ewaluacja wobec wyzwań stojących przed sektorem finansów publicznych*, 97-108.
- Rosen, S. (1981). The economics of superstars. *The American economic review*, 71(5), 845-858.
- Throsby, D., & Zednik, A. (2010). Do you really expect to get paid?: an economic study of professional artists in Australia. *Australia Council for the Arts*.

Załącznik 1 – Mediany przychodów w ujęciu zawodowym

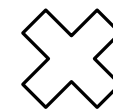

Tabela Mediany miesięcznych przychodów w ujęciu zawodowym, 2023 r.

Zawód (w branżach)	Mediana przychodów ogółem (w zł)	Mediana przychodów z pracy artystycznej (w zł)
ARCHITEKTURA		
architekt/architektka	5000	3000
architekt/architektka wnętrz	5000	3000
designer/designerka	5000	4242
inny	5000	2000
LITERATURA		
tłumacz literatury/tłumaczka literatury	5500	3965
tłumacz audiowizualny/tłumaczka audiowizualna	9000	4500
scenarzysta/scenarzystka	5500	5000
prozaik/prozaiczka	4750	2000

Zawód (w branżach)	Mediana przychodów ogółem (w zł)	Mediana przychodów z pracy artystycznej (w zł)
powieściopisarz/powieściopisarka	5000	2000
poeta/poetka	4400	1000
autor/autorka tekstów piosenek	4800	1000
dramatopisarz/dramatopisarka	11250	4000
inne	5000	2250
MUZYKA		
reżyser/reżyserka dźwięku, producent muzyczny/producentka muzyczna, dj/dj-ka	6000	3000
performer/performerka	4150	3500

Zawód (w branżach)	Mediana przychodów ogółem (w zł)	Mediana przychodów z pracy artystycznej (w zł)
muzyk tradycyjny/muzyczką tradycyjną	5000	3000
kompozytor/kompozytorka	5000	2000
dyrygent/dyrygentka	5400	400
budowniczy, rekonstruktor/ budowniczka, rekonstruktor instrumentów	7500	4500
dyrygent/dyrygentka chóru	7500	5000
artysta wykonawca/artystka wykonawczynie utworów muzycznych i słowno- muzycznych – muzyka rozrywkowa	5400	2500
artysta wykonawca/artystka wykonawczynie utworów muzycznych i słowno- muzycznych – klasyka	6000	4000
artysta wykonawca/artystka wykonawczynie utworów muzycznych i słowno- muzycznych – jazz	5250	3000
aranżer/aranżerka	4500	3300
inne	6000	3000
TANIEC		
tancerz współczesny/tancerka współczesna	4250	2000
tancerz klasyczny/tancerka klasyczna	5200	3800
tancerz ludowy/tancerka ludowa	7000	1600
tancerz komercyjny/tancerka komercyjna	6950	3250

Zawód (w branżach)	Mediana przychodów ogółem (w zł)	Mediana przychodów z pracy artystycznej (w zł)
performer/performerka	4000	1000
choreograf/choreografka	4568	2500
pozostali artyści/pozostałe artystki tańca	4500	1750
inne	5200	1000
TEATR		
scenograf/scenografka	4299	3250
reżyser teatralny/reżyserka teatralna	6000	3750
reżyser/reżyserka światła	9500	5300
reżyser/reżyserka obsady	4000	4000
performer/performerka	4000	2900
mim, aktor uliczny/mimka, aktorka uliczna	2660	600
kostiumograf/kostiumografka	5000	5000
dramaturg/dramaturżka	6000	4869,5
charakteryzator/ charakteryzatorka	brak danych	brak danych
artysta/artystka sztuk cyrkowych	5070	2000
artysta/artystka kabaretu	brak danych	brak danych
aktor/aktorka teatru lalek	5522	4250
aktor/aktorka scen muzycznych	6000	3000
aktor/aktorka	6000	3500
inne	5611	2750
FILM		
scenograf/scenografka	7000	4200
reżyser filmowy lub tv/ reżyserka filmowa lub tv	8000	4500

Zawód (w branżach)	Mediana przychodów ogółem (w zł)	Mediana przychodów z pracy artystycznej (w zł)
reżyser/reżyserka obsady	9000	6000
reżyser/reżyserka filmów fabularnych	5750	3250
reżyser/reżyserka filmów dokumentalnych	5000	2000
reżyser/reżyserka filmów animowanych	5000	2938
producent kreatywny/ producentka kreatywna	7500	5000
operator/operatorka obrazu	8000	3600
operator/operatorka kamery	10000	3250
montażysta filmowy/ montażystka filmowa	8500	5000
kostiumograf/kostiumografka	8500	8000
charakteryzator/ charakteryzatorka	8750	5850
animator/animatorka	4000	1000
aktor/aktorka	5000	3900
inny	8000	3600
TWÓRCZOŚĆ LUDOWA		
twórca ludowy/twórczyni ludowa	3000	700
tancerz ludowy/tancerka ludowa	brak danych	brak danych
muzyk/muzyczka, śpiewak/ śpiewaczka, inne formy przekazu ustnego	5000	5000
kostiumograf/kostiumografka	brak danych	brak danych
inne	3900	1700

Zawód (w branżach)	Mediana przychodów ogółem (w zł)	Mediana przychodów z pracy artystycznej (w zł)
SZTUKI WIZUALNE		
wizażysta/wizażystka	2700	2700
twórca/twórczyni komiksów	4200	3500
tkacz artystyczny/tkaczka artystyczna	2500	200
scenograf/scenografka	3500	680
rysownik/rysownicza	4100	1000
projektant/projektantka mody	5200	1500
projektant/projektantka grafiki użytkowej	5000	2800
performer/performerka	5000	2000
kurator/kuratorka	4000	1529
kowal artystyczny/kowalka artystyczna	brak danych	brak danych
konserwator/konserwatorka	5000	3750
ilustrator/ilustratorka	4253	2000
projektant/projektantka	5000	3000
budowniczy/budowniczka instrumentów	6000	3000
artysta/artystka wideo	3875	1650
artysta rzeźbiarz/artystka rzeźbiarka	4000	2000
artysta malarz/artystka malarka	4000	1350
grafik/graficzka	4900	1500
fotograf/fotografka	4500	2000
ceramik/ceramiczka	4000	2250
architekt/architekta wnętrz	4400	3150
inne	4000	2000

Źródło: opracowanie własne, N:5122.

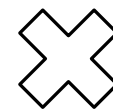
Załącznik 2 – Ankieta badania CAWI

Artystko, Artysto! Twórczyni, Twórcu! **Wykonawczynie, Wykonawco!**

W 2018 roku rozpoczęliśmy wspólnie drogę, której celem jest wprowadzenie w życie ustawy o zawodzie artysty. Zaczynij z nami finisz tego maratonu! Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną Uniwersytetu SWPS, na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pod kierownictwem profesor Doroty Ilczuk prowadzi prace badawcze, mające na celu doprecyzowanie i domknięcie procesu wprowadzenia ustawy w życie. Aby wprowadzane zmiany miały odniesienie do rzeczywistości, szczególnie tej zmienionej,

dotkniętej pandemią Covid-19, niezbędne jest przeprowadzenie badania, które pozwoli zdiagnozować aktualną sytuację. Zachęcamy, włącz się aktywnie w badania! Zostań twórczynią/ twórcą własnego losu i przełamując złość, frustrację czy poczucie braku sprawczości stań się częścią tej zmiany, tak aby system był skierowany do Ciebie, a nie odwrotnie. Ankieta jest w pełni anonimowa. Jej wypełnienie potrwa około 20 minut. Jeśli uznasz, że artystki i artyści, twórczynie i twórcy zasługują na głos UDOSTĘPNIJ INNYM ankietę i pokaż, że SIĘ LICZYSZ. Prosimy o podanie danych zgodnie ze stanem na 1 marca 2024.

Ankieta będzie aktywna do 15 maja 2024.

1. Proszę wskazać reprezentowaną przez siebie branżę:

Proszę wybrać wszystkie pasujące odpowiedzi. Można wybrać ich dowolną liczbę.

Zaznacz kilka odpowiedzi

	architektura
	literatura
	muzyka
	taniec
	teatr
	film
	sztuki wizualne
	twórczość ludowa

2. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża architektura

Zaznacz kilka odpowiedzi

	architekt_ka
	architekt_ka wnętrz
	designer_ka (projektant_ka)
	inne, jakie::

3. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża literatura

Zaznacz kilka odpowiedzi

	autor_ka tekstów piosenek
	dramatopisarz_ka (sceny/ radia/ telewizji)
	poeta_ka
	powieściopisarz_ka
	prozaik_czka (eseista_ka / autor_ka małych form prozatorskich)
	scenarzysta_ka (filmowy_a/ telewizyjny_a)
	tłumacz_ka audiowizualny_a
	tłumacz_ka literatury
	inne, jakie::

4. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża muzyka

Zaznacz kilka odpowiedzi

aranżer_ka (muzyka)
artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych jazzowych
artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych klasycznych
artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych rozrywkowych
band leader_ka/dyrygent_ka chóru
budowniczy_a i rekonstruktor_ka instrumentów muzycznych
reżyser_ka dźwięku/ producent_ka muzyczny_a/ DJ_ka
dyrygent_ka symfoniczny_a i operowy_a
band leader_ka, dyrygent_ka chóralny_a
kompozytor_ka / twórca_czyni utworów muzycznych
muzyk_czka tradycyjny_a
performer_ka
inne, jakie::

5. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża taniec

Zaznacz kilka odpowiedzi

tancerz_ka tańca klasycznego
tancerz_ka komercyjny_a
tancerz_ka ludowy_a/ tradycyjny_a
tancerz_ka tańca współczesnego
choreograf_ka
performer_ka
pozostali artyści_tki tańca
inne, jakie::

6. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża teatr

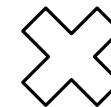
Zaznacz kilka odpowiedzi

	aktor_ka
	aktor_ka teatru lalkowego
	aktor_ka scen muzycznych
	artysta_ka sztuk cyrkowych
	artysta_ka kabaretowy_a
	charakteryzator_ka
	dramaturg_żka
	kostiumograf_ka
	mim_ka/aktor_ka uliczny_a
	performer_ka
	reżyser_ka obsady
	reżyser_ka światła
	reżyser_ka teatralny_a
	scenograf_ka
	inne, jakie::

7. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża film

Zaznacz kilka odpowiedzi

	aktor_ka
	animator_ka (film animowany)
	charakteryzator_ka
	kolorysta_ka
	kostiumograf_ka
	montażysta_ka filmowy_a
	operator_ka kamery
	operator_ka obrazu
	producent_ka kreatywny_a
	reżyser_ka filmów fabularnych
	reżyser_ka filmów animowanych
	reżyser_ka filmów dokumentalnych
	reżyser_ka obsady
	reżyser_ka światła
	scenarzysta_ka (filmowy_a/ telewizyjny_a)
	scenograf_ka
	inne, jakie::

8. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża sztuki wizualne

Zaznacz kilka odpowiedzi

architekt_ka wnętrz
artysta_ka ceramik_czka
artysta_ka fotografik_czka / fotograf_ka
artysta_ka grafik_czka
artysta_ka malarz_ka
artysta_ka rzeźbiarz_ka
artysta_ka video
budowniczy_a i rekonstruktor_ka instrumentów muzycznych
designer_ka (projektant_ka)
ilustrator_ka
konservator_ka dzieł sztuki i/lub zabytków architektury
kowal_ka artystyczny_a
kurator_ka
malarz_ka fresków
performer_ka
projektant_ka grafiki użytkowej
projektant_ka mody
rysownik_czka
twórca_czyni komiksów
scenograf_ka
tkacz_ka artystyczny_a
witrażysta_ka
inne, jakie::

9. Proszę wybrać z poniższej listy wykonywany przez siebie zawód

Branża twórczość ludowa

Zaznacz kilka odpowiedzi

kostiumograf_ka
muzyk_czka/ śpiewak_czka ludowy_a oraz artysta_ka wykonujący_a inne formy przekazu ustnego
tancerz_ka ludowy_a/ tradycyjny_a
twórca_czyni ludowy_a
inne, jakie::

10. Którą z branż uważasz za swoją główną?

Zaznacz kilka odpowiedzi

architektura
literatura
muzyka
taniec
teatr
film
sztuki wizualne
twórczość ludowa

11. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	architekt_ka
☐	architekt_ka wnętrz
☐	designer_ka (projektant_ka)
☐	inne, jakie:

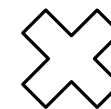
12. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	autor_ka tekstów piosenek
☐	dramatopisarz_ka (sceny/ radia/ telewizji)
☐	poeta_ka
☐	powieściopisarz_ka
☐	prozaik_czka (eseista_ka / autor_ka małych form prozatorskich)
☐	scenarzysta_ka (filmowy_a/ telewizyjny_a)
☐	tłumacz_ka audiowizualny_a
☐	tłumacz_ka literatury
☐	inne, jakie:

13. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	aranżer_ka (muzyka)
☐	artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych jazzowych
☐	artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych klasycznych
☐	artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych rozrywkowych
☐	band leader_ka/dyrygent_ka chóru
☐	budowniczy_a i rekonstruktor_ka instrumentów muzycznych
☐	reżyser_ka dźwięku/ producent_ka muzyczny_a/ DJ_ka
☐	dyrygent_ka symfoniczny_a i operowy_a
☐	band leader_ka, dyrygent_ka chóralny_a
☐	kompozytor_ka / twórca_czyni utworów muzycznych
☐	muzyk_czka tradycyjny_a
☐	performer_ka
☐	inne, jakie:

14. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	tancerz_ka tańca klasycznego
☐	tancerz_ka komercyjny_a
☐	tancerz_ka ludowy_a/ tradycyjny_a
☐	tancerz_ka tańca współczesnego
☐	choreograf_ka
☐	performer_ka
☐	pozostali artyści_tki tańca
☐	inne, jakie:

15. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	aktor_ka
☐	aktor_ka teatru lalkowego
☐	aktor_ka scen muzycznych
☐	artysta_ka sztuk cyrkowych
☐	artysta_ka kabaretowy_a
☐	charakteryzator_ka
☐	dramaturg_żka
☐	kostiumograf_ka
☐	mim_ka/aktor_ka uliczny_a
☐	performer_ka
☐	reżyser_ka obsady
☐	reżyser_ka światła
☐	reżyser_ka teatralny_a
☐	scenograf_ka
☐	inne, jakie:

16. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	aktor_ka
☐	animator_ka (film animowany)
☐	charakteryzator_ka
☐	kolorysta_ka
☐	kostiumograf_ka
☐	montażysta_ka filmowy_a
☐	operator_ka kamery
☐	operator_ka obrazu
☐	producent_ka kreatywny_a
☐	reżyser_ka filmów fabularnych
☐	reżyser_ka filmów animowanych
☐	reżyser_ka filmów dokumentalnych
☐	reżyser_ka obsady
☐	reżyser_ka światła
☐	scenarzysta_ka (filmowy_a/ telewizyjny_a)
☐	scenograf_ka
☐	inne, jakie:

17. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

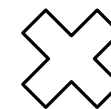
☐	kostiumograf_ka
☐	muzyk_czka/ śpiewak_czka ludowy_a oraz artysta_ka wykonujący_a inne formy przekazu ustnego
☐	tancerz_ka ludowy_a/ tradycyjny_a
☐	twórca_czyni ludowy_a
☐	inne, jakie:

18. Który zawód uważasz za swój główny?

Zaznacz kilka odpowiedzi

architekt_ka wnętrz
artysta_ka ceramik_czka
artysta_ka fotografik_czka / fotograf_ka
artysta_ka grafik_czka
artysta_ka malarz_ka
artysta_ka rzeźbiarz_ka
artysta_ka video
budowniczy_a i rekonstruktor_ka instrumentów muzycznych
designer_ka (projektant_ka)
ilustrator_ka
konserwator_ka dzieł sztuki i/lub zabytków architektury
kowal_ka artystyczny_a
kurator_ka
malarz_ka fresków
performer_ka
projektant_ka grafiki użytkowej
projektant_ka mody
rysownik_czka
twórca_czyni komiksów
scenograf_ka
tkacz_ka artystyczny_a
witrażysta_ka
inne, jakie:

19. Proszę wskazać liczbę lat przepracowanych w zawodach artystycznych/ twórczych:

20. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża architektura

21. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża literatura

22. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża muzyka

23. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża taniec

24. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża teatr

25. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża film

26. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

Branża sztuki wizualne

27. Proszę określić w przybliżeniu swój dorobek artystyczny (twórczy) w ostatnich 3 latach (2021, 2022 i 2023):

Jeśli nie dotyczy - wpisz 0.

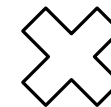
Branża twórczość ludowa

28. Proszę wskazać ogólną liczbę godzin swojej pracy tygodniowo.

29. Proszę wskazać liczbę godzin swojej pracy tygodniowo w zawodach twórczych lub artystycznych .

(uśredniony czas pracy, łącznie z czasem poświęconym na próby)

30. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
architekt_ka							
architekt_ka wnętrz							
designer_ka (projektant_ka)							
inne, jakie:							

31. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

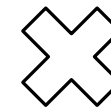
	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
autor_ka tekstów piosenek							
dramatopisarz_ka (sceny/ radia/ telewizji)							
poeta_ka							
powieściopisarz_ka							
prozaik_czka (eseista_ka / autor_ka małych form prozatorskich)							
scenarzysta_ka (filmowy_a/ telewizyjny_a)							
tłumacz_ka audiowizualny_a							
tłumacz_ka literatury							
inne, jakie:							

32. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
aranżer_ka (muzyka)							
artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych jazzowych							
artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych klasycznych							
artysta_ka/wykonawca_czyni utworów muzycznych i słowno-muzycznych rozrywkowych							
band leader_ka/dyrygent_ka chóru							
budowniczy_a i rekonstruktor_ka instrumentów muzycznych							
reżyser_ka dźwięku/ producent_ka muzyczny_a/ DJ_ka							
dyrygent_ka symfoniczny_a i operowy_a							
band leader_ka, dyrygent_ka chóralski_a							
kompozytor_ka / twórca_czyni utworów muzycznych							
muzyk_czka tradycyjny_a							
performer_ka							
inne, jakie:							

33. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
tancerz_ka tańca klasycznego							
tancerz_ka komercyjny_a							
tancerz_ka ludowy_a/ tradycyjny_a							
tancerz_ka tańca współczesnego							
choreograf_ka							
performer_ka							
pozostali artyści_tki tańca							
inne, jakie:							

34. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

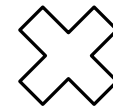
	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
aktor_ka							
aktor_ka teatru lalkowego							
aktor_ka scen muzycznych							
artysta_ka sztuk cyrkowych							
artysta_ka kabaretowy_a							
charakteryzator_ka							
dramaturg_żka							
kostiumograf_ka							
mim_ka/aktor_ka uliczny_a							
performer_ka							
reżyser_ka obsady							
reżyser_ka światła							
reżyser_ka teatralny_a							
scenograf_ka							
inne, jakie:							

35. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
aktor_ka							
animator_ka (film animowany)							
charakteryzator_ka							
kolorysta_ka							
kostiumograf_ka							
montażysta_ka filmowy_a							
operator_ka kamery							
operator_ka obrazu							
producent_ka kreatywny_a							
reżyser_ka filmów fabularnych							
reżyser_ka filmów animowanych							
reżyser_ka filmów dokumentalnych							
reżyser_ka obsady							
reżyser_ka światła							
scenarzysta_ka (filmowy_a/ telewizyjny_a)							
scenograf_ka							
inne, jakie:							

36. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
architekt_ka wnętrz							
artysta_ka ceramik_czka							
artysta_ka fotografik_czka / fotograf_ka							
artysta_ka grafik_czka							
artysta_ka malarz_ka							
artysta_ka rzeźbiarz_ka							
artysta_ka video							
budowniczy_a i rekonstruktor_ka instrumentów muzycznych							
designer_ka (projektant_ka)							
ilustrator_ka							
konserwator_ka dzieł sztuki i/lub zabytków architektury							
kowal_ka artystyczny_a							
kurator_ka							
malarz_ka fresków							
performer_ka							
projektant_ka grafiki użytkowej							
projektant_ka mody							
rysownik_czka							
twórca_czyni komiksów							
scenograf_ka							
tkacz_ka artystyczny_a							
witrażysta_ka							
inne, jakie:							

37. Proszę wybrać typ umowy swojego zatrudnienia w wykonywanych zawodach artystycznych (twórczych).

Zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi

	Umowa o pracę na czas nieokreślony	Umowa o pracę na czas określony	Umowa zlecenie	Umowa o dzieło	Samo-zatrudnienie	Praca bez umowy	Inny typ zatrudnienia
kostiumograf_ka							
muzyk_czka/ śpiewak_czka ludowy_a oraz artysta_ka wykonujący_a inne formy przekazu ustnego							
tancerz_ka ludowy_a/ tradycyjny_a							
twórca_czyni ludowy_a							
inne, jakie:							

38. Proszę podać swoje średnie miesięczne przychody ogółem.

Mamy na myśli łączny przychód ze wszystkich źródeł w 2023 roku przed potrąceniami składek i podatków podzielony na 12 miesięcy.

39. Proszę podać średnie miesięczne przychody z pracy artystycznej (w tym tantiemy, itp.)

Mamy na myśli łączny przychód ze wszystkich źródeł dotyczących pracy artystycznej w 2023 roku przed potrąceniami składek i podatków podzielony na 12 miesięcy.

40. Proszę podać ile procent przychodu z pracy artystycznej w 2023 roku stanowił przychód pasywny (np. tantiemy):

41. Proszę podać źródło swojego przychodu spoza pracy artystycznej (twórczej) w 2023 roku:

Zaznacz kilka odpowiedzi

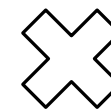
☐	nie mam przychodów spoza pracy artystycznej (twórczej)
☐	praca w zawodzie innym niż zawód twórczy (artystyczny)
☐	środki, którymi wspierają mnie bliscy
☐	pasywne przychody nie związane z moją działalnością twórczą i/lub artystyczną (akcje, dywidendy, obligacje, prawa własności nieruchomości)
☐	inne, jakie:: -----

42. Proszę określić zmiany wysokości swoich przychodów z pracy artystycznej (w ciągu roku 2023):

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	w każdym z miesięcy mam równe przychody
☐	w różnych miesiącach mam różne przychody

43. Proszę określić przez ile miesięcy w roku nie uzyskujesz żadnych przychodów z pracy artystycznej:

Weź pod uwagę rok 2023.

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

☐	0
☐	1
☐	2
☐	3
☐	4
☐	5
☐	6
☐	7
☐	8
☐	9
☐	10
☐	11
☐	12

44. Proszę wskazać jak długo jesteś w stanie utrzymać się ze zgromadzonych oszczędności?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	Do miesiąca
☐	Do trzech miesięcy
☐	Do pół roku
☐	Do roku
☐	Rok i dłużej
☐	Nie mam żadnych oszczędności

45. Proszę opisać swoją sytuację kredytową

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	Mam kredyt hipoteczny
☐	Mam kredyty konsumpcyjne
☐	Mam pożyczkę w parabanku
☐	Mam kartę kredytową lub kredyt odnawialny
☐	Zaciągam pożyczki u bliskich
☐	Nie mam kredytów

46. Proszę określić czy udział w wydarzeniach zagranicznych:

Wydarzenia zagraniczne, np.: rezydencje artystyczne, trasy koncertowe, wystawy, festiwale, projekty badawcze, studia, koprodukcje (wydarzenia mobilnościowe):

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	stanowi dodatkowe źródło przychodu
☐	nie jest bezpośrednim źródłem przychodu, ale zwiększa szanse na rynku pracy w Polsce
☐	jest czynnikiem istotnym w nabywaniu umiejętności i poszerzaniu wiedzy, ale nie przekłada się na pozycję na rynku pracy
☐	żadne z powyższych
☐	nie uczestniczę w takich wydarzeniach

47. Proszę zaznaczyć, czy w 2023 roku zdarzyło Ci się świadczyć pracę artystyczną bez wynagrodzenia?

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	nie, nie było takiej sytuacji
☐	tak, było to w ramach wolontariatu (działalności charytatywnej)
☐	tak, stanowiło to budowanie mojej marki artystycznej, miało na celu zdobywanie doświadczenia
☐	tak, wynikało to z oszustwa pracodawcy/kontrahenta
☐	tak, zwrócono mi wyłącznie koszty pracy
☐	tak, w ramach współpracy barterowej
☐	tak, inne jakie?:

48. Proszę zaznaczyć posiadane ubezpieczenie w 2023 roku:

Zaznacz kilka odpowiedzi

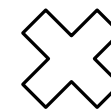
☐	ZUS wynikający z formy zatrudnienia
☐	ZUS opłacany dobrowolnie
☐	KRUS działalność rolnicza
☐	Inna prywatna forma ubezpieczenia (np. Medcover, polisa na życie)
☐	Nie posiadam ubezpieczenia
☐	Ubezpieczenie zdrowotne przy członku rodziny

49. Proszę uzupełnić poniższe stwierdzenie - W przypadku wprowadzenia przepisów związanych ze statusem artysty interesowałoby mnie przystąpienie do systemu, jeśli uprawniałyby mnie to do:

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	publicznej opieki zdrowotnej
☐	otrzymywania świadczeń w przypadku choroby (tzw. L4)
☐	otrzymywania emerytury na preferencyjnych warunkach (jak górnicy, nauczyciele...)
☐	otrzymywania emerytury na zwykłych warunkach
☐	otrzymywania renty (w przypadku stwierdzenia niezdolności do pracy)
☐	urlopu macierzyńskiego (tacierzyńskiego)
☐	urlopu wychowawczego
☐	nie interesowałoby mnie przystąpienie do tego systemu

50. Wskaż jaki maksymalny % średnich miesięcznych przychodów możesz opłacić jako składkę w ramach systemu gwarantującego ubezpieczenia społeczne dla artystek i artystów

(np. jeśli twój średni miesięczny przychód wyniósł 1000 złotych, to wpisując 10% deklarujesz gotowość odprowadzania składki w wysokości 100 złotych miesięcznie)

Zaznacz kilka odpowiedzi

1% ----- 100%

51. Proszę zaznaczyć wykorzystywane kanały sprzedaży wytworów swojej pracy artystycznej:

Zaznacz kilka odpowiedzi

☐	Aukcje tradycyjne
☐	Aukcje internetowe
☐	Galerie sztuki
☐	Targi sztuki
☐	Sprzedaż bezpośrednia na żywo
☐	Sprzedaż bezpośrednia w social mediach
☐	Sprzedaż przez pośredników
☐	Własny sklep internetowy
☐	Dostępne w sieci sklepy internetowe i galerie
☐	Działanie na zamówienie/zlecenie
☐	Inne, jakie::
☐	Żadne z powyższych

52. Proszę zaznaczyć narzędzia wykorzystywane w promocji swojej pracy artystycznej:

Zaznacz kilka odpowiedzi

	Social media
	Gadżety z autorskimi pracami (np. kubki, kalendarze, ubrania)
	Spotkania z odbiorcami
	Udział w wydarzeniach branżowych (np. targi sztuki)
	Inne, jakie:

	Żadne z powyższych

53. Proszę oznaczyć swoją przynależność do poniższych typów organizacji

Zaznacz kilka odpowiedzi

	organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi (prawami pokrewnymi)
	związek zawodowy artystów lub twórców
	stowarzyszenie twórcze
	inny związek zawodowy (np. Solidarność)
	inna organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja...)
	nie przynależę do żadnej organizacji tego typu

54. Według badań pandemia COVID-19 odcisnęła swoje piętno na pracy artystycznej (twórczej). Proszę opisać swoją sytuację w trakcie pandemii

Zaznacz kilka odpowiedzi

	pracowałam/em w pełnym wymiarze czasu
	pracowałam/em w zmniejszonym wymiarze czasu
	korzystałam/em z różnych form wsparcia takich jak: tarcza antykryzysowa (świadczenia postojowe), stypendia i programy MKiDN
	świadczyłam/em tylko usługi online
	przebranżowiłam/em się
	wcale nie pracowałam/em (brak zleceń, zwolnienie z pracy)
	zawiesiłam/em działalność – praca bezumowna
	rozważałam/em rezygnację z zawodu artystycznego
	inna sytuacja, jaka:

55. Proszę zaznaczyć, czy doświadczasz problemu wypalenia zawodowego?

Zaznacz kilka odpowiedzi

	tak
	nie
	nie wiem

56. Gdyby była szansa na powtórny wybór drogi zawodowej, to czy nadal byłaby ona związana z działalnością artystyczną/twórczą?

Zaznacz kilka odpowiedzi

	tak
	nie
	nie wiem

57. Dlaczego?

58. Płeć

	Kobieta
	Mężczyzna
	Inna, jaka:

59. Rok urodzenia

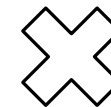
Prosimy o wpisanie czterocyfrowego roku np. 1996

--

60. Wykształcenie

Zaznacz kilka odpowiedzi

	podstawowe
	gimnazjalne
	zasadnicze zawodowe
	średnie
	wyższe

61. Wykształcenie w systemie szkolnictwa artystycznego

Zaznacz kilka odpowiedzi

	Nie
	Tak, zawodowe wykształcenie w specjalizacji::
	Tak, średnie wykształcenie w specjalizacji::
	Tak, wyższe wykształcenie w systemie szkolnictwa artystycznego na kierunku::

62. Obywatelstwo

Zaznacz kilka odpowiedzi

	polskie
	inne, jakie:

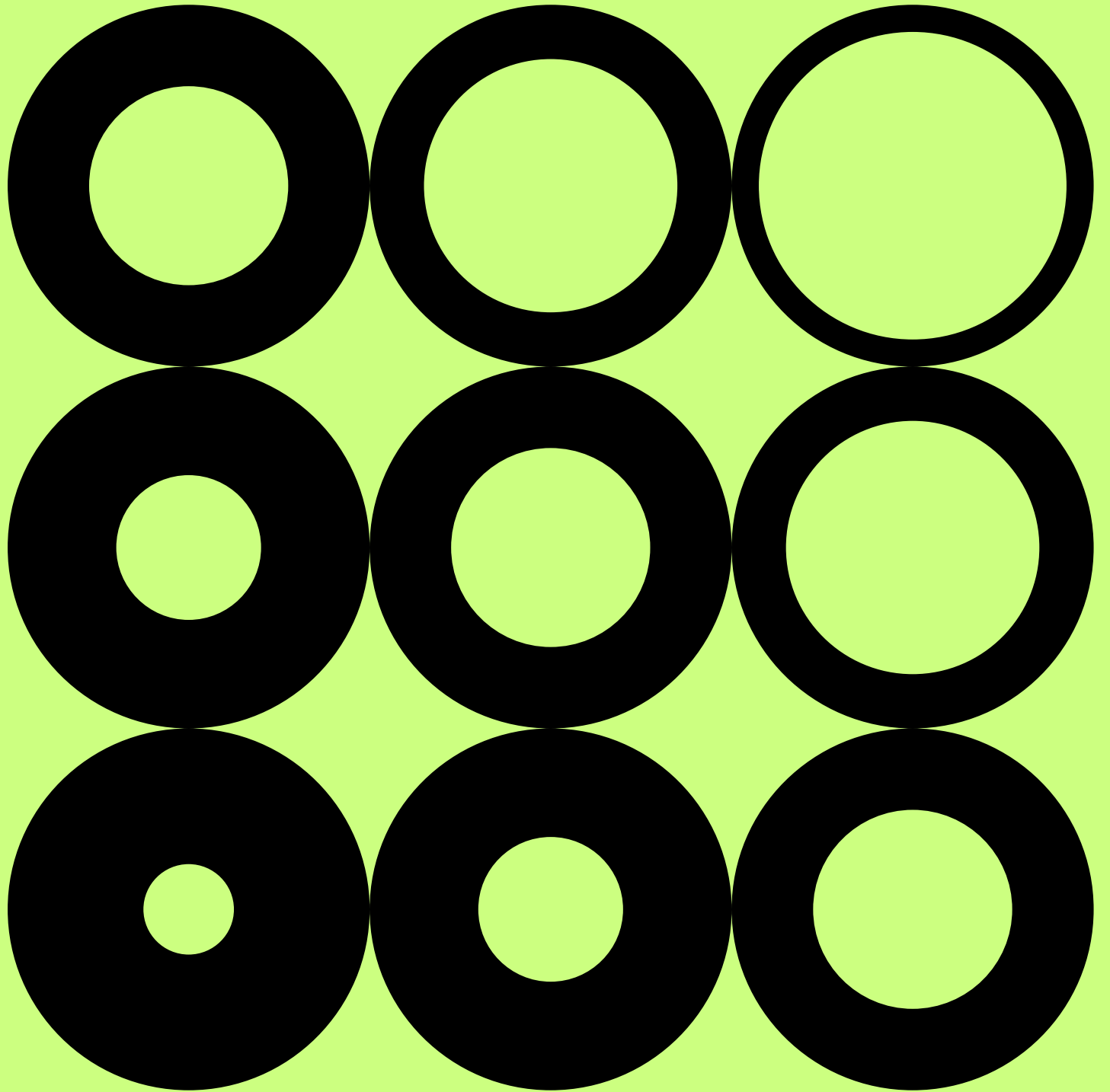
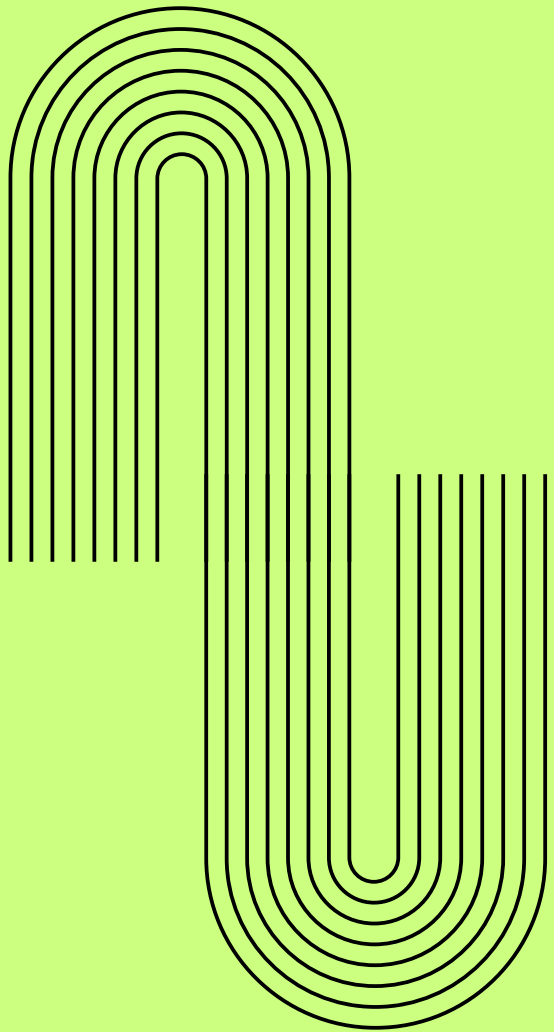
63. Prosimy o podanie kodu pocztowego miejsca zamieszkania

Prosimy o podanie kodu bez myślnika, np. 03815

64. Proszę określić jaki procent ogólnych przychodów pochodzi z pracy artystycznej (twórczej):

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

	0-24%
	25-49%
	50-74%
	75-99%
	100%

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Uniwersytet
SWPS

NARODOWY
INSTYTUT
FRYDERYKA
CHOPINA

Centrum Badań
nad Gospodarką Kreatywną
Uniwersytetu SWPS

SWPS Innowacje

Na zlecenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej kierowana przez prof. Dorotę Ilczuk grupa badawcza przy Centrum Badań nad Gospodarką Kreatywną Uniwersytetu SWPS przeprowadziła badanie **Policzone i Policzeni 2024! Szacowanie liczebności artystów i twórców w Polsce** mające na celu aktualne oszacowanie wielkości czynnego zawodowo środowiska artystycznego i lepsze zrozumienie potrzeb oraz warunków życia i pracy artystów, artystek, twórców, twórczyń oraz wykonawców i wykonawczyń w Polsce. Wyniki prac zostaną wykorzystane przy opracowaniu ustawy o zawodzie artysty oraz w szerszej perspektywie – tworzenia systemu wsparcia artystów w wymiarze socjoekonomicznym.

Nazwa zadania: „Wykonanie aktualnych badań liczebności artystów, twórców i wykonawców w Polsce.”
Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wydawnictwo Uniwersytetu SWPS
ISBN 978-83-62443-99-4

POLICZONE I POLICZENI 2024 ARTYŚCI, TWÓRCY I WYKONAWCY W POLSCE

